

ଜୀବନୀ ଲାଗି ଶ୍ରୋତାବଳୀ

ଅଧ୍ୟାୟିକା ଚୈତା ଦାସ

ଜୀବଟିଏ ଲାଗି ରୋଗଟିଏ

ଅଧ୍ୟାପିକା ଶ୍ରୀମତୀ ରେଖା ଦାସ

ନବରଙ୍ଗ

ପ୍ରକାଶକ :

ପ୍ରଭାକର ମିଶ୍ର

ନବରଙ୍ଗ

ସ୍ଥୋନରେଡ଼,

ଡଗରପଡ଼ା, କଟକ-୭୫୩୦୦୨

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୧୯୮୯

ଚିତ୍ର :

ଶ୍ରୀ ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ନାୟକ

ପ୍ରାଣୀଚକ୍ର ବିଭାଗ, ବି.ଜେ.ବି. କଲେଜ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମୁଦ୍ରଣ :

ନବରଙ୍ଗ

ସ୍ଥୋନରେଡ଼,

ଡଗରପଡ଼ା, କଟକ-୨

ମୂଲ୍ୟ : ବାରଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ରୋଗ ନେଇ ଦୁଇପଦ

ଏ ସୃଷ୍ଟିରେ ବହୁତ ରକମର ଜୀବ ଅଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ
ଅନେକ ମଣିଷର ଉପକାର କରିବାବେଳେ କେତେକ
ମଣିଷ ଶରୀରରେ ପଶି ନାନା ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।
ଫଳରେ ମଣିଷ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ରୋଗିଣୀ ହୁଏ ଓ
ନିଜର ସୁଖସ୍ବାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ହରାଏ । ସାଧାରଣ ଲୋକ ବଢ଼ିନ
ରୋଗର ପ୍ରକୃତ କାରଣ ଜାଣି ନଥିବାରୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାସୃଷ୍ଟି
ହୁଏ ।

କୌଣସି ନୂଆକଥା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଓ ତଦନୁଯାୟୀ
ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପାଇଁ ପିଲାଦିନ
ହିଁ ସବୋଛାଷ୍ଟ ସମୟ । ତେଣୁ ବଢ଼ିନ ରୋଗ କରୁଥିବା
ଜୀବମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ୁଥିବା
ସ୍ତ୍ରୀପୁରୀମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନ ଦେବାଲାଗି ଏହି ବହିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠିଆ
ଶ୍ରେଷ୍ଠିଆ ଗପ ମାଧ୍ୟମରେ ବେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି ।

ସାଧାରଣରେ ହେଉଥିବା ରୋଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
କେତେକ ବଂଶଗତ ହୋଇଥିଲବେଳେ, କେତେକ ଆମର
ଅଭ୍ୟାସ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥାଏ । ପୁଣି ଅଧିକାଂଶ ରୋଗ

କୌଣସି ନା କୌଣସି ଜୀବ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ । ରୋଗ
କରୁଥିବା ଜୀବମାନଙ୍କୁ ଭାଇରସ୍ ବା ଭୂତାଶୁ, ବାକ୍ଟେରିଆ ବା
ଜୀବାଣୁ ଓ ଅଣୁଜୀବ ପରିମାୟୁତ୍ସୁକ କରାଯାଇଥାଏ ।

“ଜୀବଟିଏ ଲାଗି ରୋଗଟିଏ” ପରି ଛେଟିଆ ବହିରେ
ଏକାଥରକେ ସବୁ ରୋଗ କିମ୍ବା ରୋଗ କରୁଥିବା ସବୁ ଜୀବଙ୍କୁ
ନେଇ କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏଥିରେ ମଶା, ମାଛି,
କୃମି, ମାଇଟ୍ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ପାଇଁ ହେଉଥିବା କେତେକ ରୋଗ
କଥା କୁହାଯାଇଛି ।

ଆଶାକରାଯାଉଛି, ସାନ ପିଲାମାନେ ପଢ଼ି ଏଥିରୁ
ଉପକୃତ ହେବେ ।

—ଲେଖିକା

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ମଣା ଓ ମେଲେରିଆ	୧
୨ । ଅକାଙ୍କ ଅକଲ ଗୁଡ଼ୁମ୍	୧୧
୩ । ହାତରେ ନମାରି ଘାତରେ ମାରେ	୧୭
୪ । ମାଛ ପାଙ୍କି ପୁଣି ରୋଗ !	୨୪
୫ । ମାଇଟ୍ ଓ କାଛୁ	୩୧
୬ । ବାକ୍ଟେରିଆ ଓ ରୋଗ	୩୮
୭ । ଫାସିଡିଲ୍ ଓ ଛେଳି କଲିକା	୪୪
୮ । ଜାତିଜାତିକା କୃମି ଓ ରୋଗ	୫୧
୯ । ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ ଓ ରୋଗ	୬୧
୧୦ । ପୋଷା ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କଠାରୁ ଆସୁଥିବା ରୋଗ (କୁକୁର)	୮୪

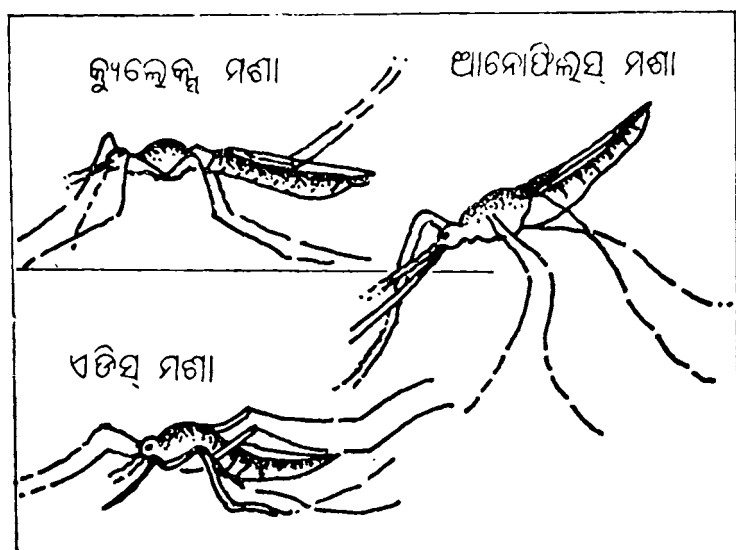
ମଣା ଓ ମେଲେରିଆ

ଦଶ ବର୍ଷର ପିଲା ସାନୁ । ତାହାର ହସ ଖେଳରେ ଘର ଖାଲି ଉଠୁଥାଏ ପଡୁଥାଏ । ସାନୁକୁ ଛଅଦିନ ହେଲଣି କର । ନିତି ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ ଖଇଫୁଟା ତାତି ଆସି ଦେହଟାକୁ ତାର ବରଡ଼ାପତ୍ର ପରି ଥରେଇ ଦେଉଛି । ଦେହରେ କର ଦୁଇ ଚାରି ଘଣ୍ଟା ରହି ଆପେ ଆପେ ଚାଲିଯାଉଛି । କରବେଳେ ସାନୁ ଏଡ଼େ ବଳିଳ ହେଉଛି ଯେ, ତାର ବାପା, ମା'କି ଅନ୍ୟ ଭାଇଙ୍କର ଦେହ ସହୁନାହିଁ ।

ଗାଠାରୁ ତଳ କଲେମିଟର ଦୂରରେ ଡାକ୍ତରଖାନା । ସାନୁର ବାପା ଯାଇ ସେଇଠୁ ଆଣିଛନ୍ତି ଚାରିଟି ବଟିକା । ସାନୁକୁ ପୁଣି କୁଆଡ଼େ ମେଲେରିଆ ହୋଇଛି ବୋଲି ଡାକ୍ତରବାବୁ କହିଲେ । ସାନୁଘରୁ କେତେଟା ମଣା ଧରି ଆଣି ପରୀକ୍ଷା କରିବେ ବୋଲି ଡାକ୍ତରବାବୁ କହିଲେ ପରେ ସାନୁର ବାପା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ।

ତା' ପରଦିନ ସତକୁସତ ଡାକ୍ତରବାବୁ ସାନୁଘରକୁ ଆସି କେତେଟା ମଣା ଧରିନେଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ପରୀକ୍ଷା କରିବେ । କର

ସହୃଦ ମଶାର ସମ୍ବନ୍ଧଟା କେହି ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧଟିକ ବୁଝାଇଦେବା ଲାଗି ଡାକ୍ତରବାବୁ ନାନା ଜାତିର ମଶାଙ୍କର ଛବି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖେଇଲେ । ମୋଟରେ ପଚାଶ ଜାତିର ମଶା ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ଡାକ୍ତରବାବୁ ବୁଝାଇଦେଲେ ଯେ ପଚାଶ ଜାତିର ମଶାଙ୍କ ଭିତରୁ ମାତ୍ର ତିନି ଜାତିର ମଶାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆମର ଜ୍ଞାନ ଥିବା ଦରକାର । ଏ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲା ମେଲେରିଆ ମଶା । ଇଏ ବସିଲେ ତେରେଛ ହୋଇ ପିନ୍ ପୋଡ଼ା ହେଲା ପରି ଦିଶେ । ଆ' ଦେହରେ ଟିପି ଟିପି ଚିହ୍ନ ଥାଏ ।

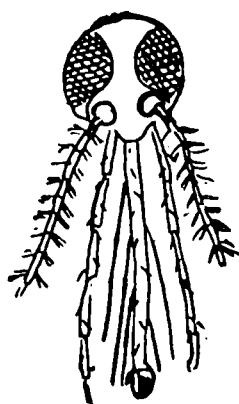
ଏଇ ମଗାର ନାଁ ହେଲା ଆନୋଟିଲିୟ୍ ମଗା । ଆଉ ଗୋଟିଏ
 ଜାତିର ମଗା ବସିଲବେଳେ ସମାନ ହୋଇ ବସେ । ତା’
 ରଙ୍ଗ କଳା । ସେଇଟି ହେଲା ଗୋଦର ମଗା । ତା ନାଁ
 କ୍ୟୁଲେକ୍ସ । ଶେଷଟି ହେଲା ବାଡ଼ି ବଗରରେ ରହୁଥିବା
 ଟିକି ଟିକି ଶାଗୁଆ ମଗା । ଆ’କୁ ଡେଙ୍ଗ ମଗା କହନ୍ତି । ତା’
 ନାଁ ଏଡ଼ିୟ୍ । ଏଇ ମଗା କାମୁଡ଼ିଲେ ଡେଙ୍ଗ ଜ୍ୱର ହୁଏ । ପୁଣି
 ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛ ନା—ଏଇ ମଗା ପାଇଁ ମଣିଷକୁ ମସ୍ତିଷ୍କ
 ଜ୍ୱର ବି ହୋଇଥାଏ ।

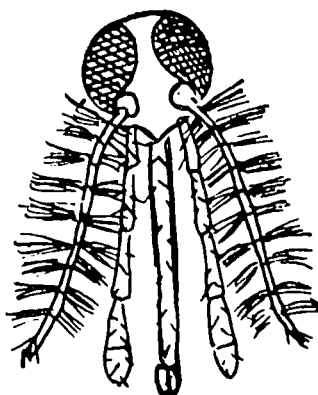
ବଡ଼ ମଜା କଥା ହେଲା, ଖାଲି ମାଛମଗା ମଣିଷକୁ
 କାମୁଡ଼ନ୍ତି । ମଗା ଜାତିରେ ହିଆଗୁଡ଼ା ଖାଲି ରକତ ଖାଇ
 ତାଆଣୀ କହୁ ଯାନ୍ ହସି ହସି ତା ଭଉଣୀକୁ ଚଢ଼େଇଲା ।

ଝଅଗୁଡ଼ା ଡାଆଣୀ କାହିଁକି ହେବେ ?—ପୁଅଗୁଡ଼ା
ଡରକୁଳା ହେଇଥିବେ ବୋଲି ତା' ଭଉଣୀ କହିଲା ।

ଏଇଥିରୁ ଦିହଁଙ୍କର ଝଗଡ଼ା ନଲଗୁ ବୋଲି ଡାକ୍ତରବାବୁ
କଥାଟାକୁ ନ ବଢ଼େଇ କହିଦେଲେ ଯେ ଅଣ୍ଟିର ମଶାର ଶୁଣୁ
ଏମିତି ତିଆରି ଯେ ସେଥିରେ ଚମ ଫୁଟି ପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା
କହି ଡାକ୍ତରବାବୁ ଦୁଇଟି ମଶା ମୁଣ୍ଡର ଛବି ଦେଖେଇଲେ ।
ଗୋଟିଏ ମାଛ ମଶାର ମୁଣ୍ଡ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଅଣ୍ଟିର ମଶା ମୁଣ୍ଡର
ଛବି ।

ମାଛମଶାର ଶୁଣୁ

ଅଣ୍ଟିରମଶାର ଶୁଣୁ

ଡାକ୍ତରବାବୁ ପୁଣି କହିଲେ—ମଶାର ମୁଣ୍ଡର ଅଗରେ
ଏହାର ଶୁଣୁ ଥାଏ । ଶୁଣୁଟି ଦୁଇଫାଳିଆ ଖୋଳରେ ତିଆରି

ଅତି ସରୁ ଓ ଭୀଷ୍ମ ନଳୀ ପରି । ମାଈ ମଶାର ଓପରପାଟି ଓ
ତଳପାଟି ମଧ୍ୟରେ ପାଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶମାନ ଅତି ସରୁ
ଛୁଞ୍ଚି ସଦୃଶ ମୁନିଆଁ ଅଂଶମାନ ରହିଥାଏ । ପାଟିର ଦୁଇ
କଡ଼ରେ ଅତି ସରୁଆ ନଳୀ ଆକୃତିର ମାକ୍‌ସିଲ ବା ସ୍ପର୍ଶକା
ଥାଏ । ସ୍ପର୍ଶକାର ଉପର ଅଂଶକୁ ପାଲ୍‌ପ କୁହାଯାଏ । ପାଲ୍‌ପ
ମଶାର ସ୍ପର୍ଶକ୍ରିୟା । ଏହା ସାହାଯ୍ୟରେ ମଶା ଯେ କୌଣସି
ଅଂଶକୁ ଛୁଇଁ ଏହା ତା ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ କି ନୁହେଁ
ଜାଣିପାରେ ।

ମଶା ମୁଣ୍ଡରେ ମାକ୍‌ସିଲ ପାଖକୁ ଦୁଇଟି ଅତି ସରୁ
ଦନ୍ତୁରିତ ଧାରୁଆ ମାଣ୍ଡିବ୍ଲ ଥାଏ । ଏହାକୁ ମଶାର ଦାନ୍ତ
କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହି ମାଣ୍ଡିବ୍ଲ ସାହାଯ୍ୟରେ ମଶା ଆମ
ଚମକୁ ବା ଦେହର ନରମ ଅଂଶକୁ ଖଣ୍ଡିତ କରି ପୋଡ଼ି-
ପାରେ । ମଶା ପାଟିର ମଝି ଆଡ଼କୁ ଛୁଞ୍ଚିପରି ଅତି ସରୁ
ମୁନିଆଁ ଜିଭ ଥାଏ ।

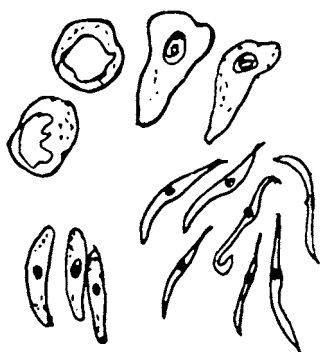
ମଶା ପାଟିର ଅଂଶମାନ ଚମ ଫୁଟାଇ ରକ୍ତ
ଶୋଷିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଡାକ୍ତରବାରୁଜଠାରୁ ଏକଥା
ଶୁଣି ପିଲାଏ କହିଲେ ଯେ ସତରେ—ମଶାର ଶୁଣୁ ଫୁଟିଲେ
କିପରି କାଟେ ଆମେ ଜାଣିଛୁ । ଠିକ୍ ପିନ୍ ପୋଡ଼ିଲପରି
ଲଗେ । ହେଲେ ଅଣ୍ଟିର ମଶା କାହିଁକି ଚମ ଫୁଟାଇ ପାରେ
ନାହିଁ ?

ଡାକ୍ତରବାବୁ କହିଲେ ଅଣ୍ଟିର ମଶାର ମାଣ୍ଟିକୁ ଓ ମାକ୍‌ସିଲ ସ୍ପ୍ରୁ ଓ ଅକାମୀ । ଏହି ପାଲ୍‌ପଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଡ଼ ହୋଇଥିବାରୁ ଅଣ୍ଟିରମଶା ମଣିଷ ବା ପଶୁର ଚମ ଫୁଟେଇ ପାରେ ନାହିଁ । ପୁଣି ଅଣ୍ଟିର ମଶାର ମୁଣ୍ଡ କଡ଼ରେ ଥିବା ଆଣ୍ଟେନା ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଗହଳିଆ । ଏହିସବୁ କାରଣରୁ ଅଣ୍ଟିର ମଶା କଅଁଳିଆ ପତ୍ର, କାଣ୍ଡ ଏବଂ ଫୁଲରୁ ରସ ଖାଇ ବଞ୍ଚେ । ମାଛି ମଶାଙ୍କର ଶୁଣ୍ଠରେ ଚମ ଫୁଟାଇବା ସହଜ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ଆମ ଚମ ଫୁଟେଇ ରକ୍ତ ଗୋଷକ୍ତି ।

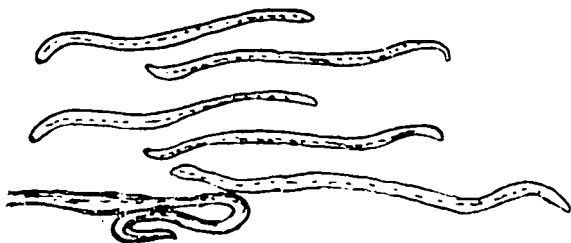
ଏତକ କହିସାରି ଡାକ୍ତରବାବୁ କହିଲେ ଯେ କେବଳ ମଶା କାମୁଡ଼ିଦେଲେ ମେଲେରିଆ କି ଗୋଦର ବା ଡେଙ୍ଗ ଜ୍ୱର ହୁଏ ନାହିଁ । ଜାତିଏ ଜାତିଏ ଜୀବାଣୁଙ୍କ ପାଇଁ ରୋଗସବୁ ହୋଇଥାଏ । ମଶା କେବଳ ଏଇ ଜୀବାଣୁର ବାହକ । ଯେଉଁ ମାଛି ଏନୋଫିଲସ ମଶା ପେଟରେ ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଥିବ, ସିଏ ମଣିଷକୁ କାମୁଡ଼ିଲେ ଯାଇ ମେଲେରିଆ ଜ୍ୱର ହେବ ।

ମଶା ତ ଏଡ଼ିକି ବକଟେ ଜୀବ ! ତା'ର ଶୁଣ୍ଠବାଟେ ବାହାରୁଥିବା ଜୀବାଣୁ କେତେ ଛୋଟ ହୋଇ ନଥିବ ! ସତରେ ହଜାରେ କି ତା'ଠାରୁ ବେଶି ଜୀବାଣୁ ଏକାଠି ହେଲେ ସୋରିଷଟିଏ ଭଳି ଦେଖାଯିବ । ମଶା ପେଟରେ ପାଞ୍ଚ ଶହ ତ ପାଞ୍ଚ ପାଖରେ ଦୁଇଲକ୍ଷ ଜୀବାଣୁ ଥିବେ ।

“ଆରେ ବାପ୍ପରେ ସାନ ସାପର ତ ବହୁତ ବେଶି
ବିଷ ! ଏ କଥାଟା ତେବେ ଏଇଠି ଯୁରୁ ଠିକ୍ ।” ଏ କଥା
କହିଲା ସାନୁର ଭାଇ ବାପୁ ।

ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ

ଗୋଦର ଜୀବାଣୁ

ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଦଶଟି ରୂପ ଧରି ମଶା ଓ ମଣିଷ
ଭିତରେ ଆତଯାତ ହେଉଥାଏ । ମଶା ଦେହରେ ଏଥିରୁ

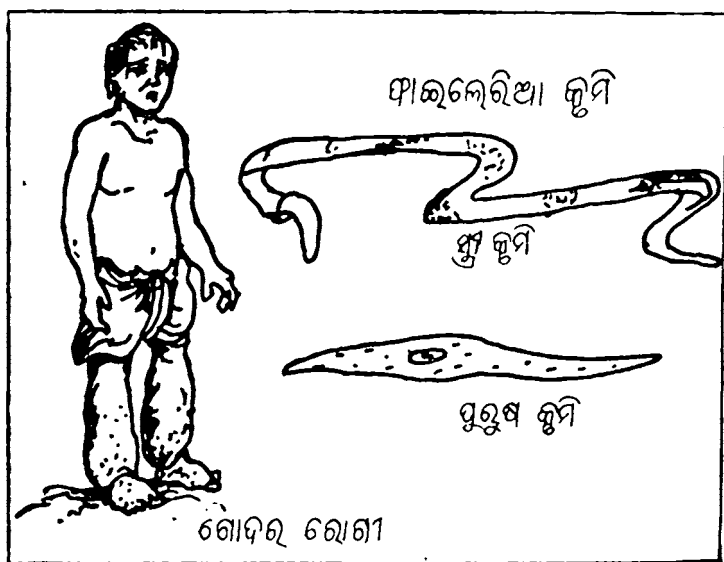
ଗୁରୋଟି ରୂପ ଓ ମଣିଷ ଦେହରେ ବାକୀ ଛଅଟି ରୂପ ହୁଏ । ସବୁଠି ମଜାକଥା ଏ ଜୀବାଣୁ ଗୋଟିକରୁ କୋଟିଏ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଠିକଣା ବେଳରେ ମଣା-ମଣିଷ-ମଣା ଏମିତି ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇ ପାରିଲେ ଇଏ ଜମାରୁ ମରେ ନାହିଁ । ଏହି ଜୀବାଣୁ ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀକୁ ପ୍ରୋଟୋକୋଆ କୁହାଯାଏ ।

“ଦେହ ବହୁ ପୁଣି ଜୀବ ମରଇ ନାହିଁ ।” ଏଡ଼େ କଥା ସାନୁ କି ତା ଭାଇଭଉଣୀ, କି ତା’ର ବାପ ମା’ କେହି କେବେ ଶୁଣି ନଥିଲେ । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁର ଛବିକି ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

କି ବିଚିତ୍ର ଏ ଜୀବାଣୁ ! ଖାଲି ଆଖିକି ଦର୍ଶିବ ନାହିଁ । ଦେହ ଅଛି, ହେଲେ ଆଖି, କାନ, ଗୋଡ, ହାତ କି ପେଟ ପିଠି କିଛି ନାହିଁ । ପିଲାଏ ହସି ହସି କହିଲେ, “ଏଇଟା କ’ଣ ଗୋଟେ ମାଦଳ କି ?”

ମଣା ଆମ ଦେହର ଯୋଉଠି କାମୁଡ଼ିଲେ ବି ହଜାର ହଜାର ଜୀବାଣୁ ଦେହରେ ପଶି ଯକୃତ ଭିତରକୁ ଚାଲିଆସନ୍ତି । ସେଠି ବାର ଚଉଦ ଦିନ ରହି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜୀବାଣୁ ତଥାର ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ଜ୍ୱର ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହାପରେ କେତେକ ଜୀବାଣୁ ଆମ ଦେହ ଭିତରେ ଥିବା ଯକୃତ ଭିତରେ

ରହୁ ବଂଶ ବଢ଼େଇବାରେ ଲାଗିଯାଆନ୍ତି ଓ ବାକୀତକ ରକ୍ତକୁ ଆସି ଲେହନତ ରକ୍ତକଣିକାକୁ ଖାଇଯାଆନ୍ତି । ସେତିକିବେଳେ

ଜ୍ୱର ହୁଏ ଓ ପୁଣି ମଶା କାମୁଡ଼ି ଆମ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଗୋଷିଲ ବେଳେ କୀବାଣୁ ତା ଦେହକୁ ନେଇ ସେଠାରେ ବଂଶ ବିସ୍ତାର କରେ ।

ମେଲେରିଆ ପାଇଁ ଔଷଧ ଖାଇଲେ ରକ୍ତରୁ କୀବାଣୁ ମରନ୍ତି; ମାତ୍ର ଯଦୃତ ଭିତରେ ଥିବା କୀବାଣୁ ମରିବା ବଡ଼ କଠିନ । ବେଶି ଦିନ କୃର ହେଲେ ପ୍ରାୟା ବଢ଼େ । ରକ୍ତହୀନତା ଦେଖାଦିଏ । ଆଗେ ମେଲେରିଆରେ ଘୋରି ବହୁତ ଲୋକ ମରୁଥିଲେ । ଏଇ ଜ୍ୱରର କଷ୍ଟ ତ ସାନୁ ଘୋରିଥିଲା । ମଶା

ପାଇଁ ମେଲେରଥା ହୁଏ କାଣିଲ ପରେ ଏବେ ମଣା ମାରବା
କଥା ସିଏ ଭାବିଲା ।

ସବୁତକ ମଣା ମାରବା ସହଜ ନୁହେଁ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ
ମଣା ଏବଂ ମଣା ଛୁଆଙ୍କୁ ମାଛ ଆଦି କେତେ ଜୀବ ଖାଇଥାନ୍ତି ।
ମଣା ବଂଶ ନିପାତ ହେଲେ ସେମାନେ ପୁଣି କ'ଣ କରିବେ ?
ମଣା ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଅଲଗା ବାଟ ଭାବିବା
ଦରକାର ।

ଘର ଭିତର ସପା ରଖିଲେ ଏବଂ ଘରେ ଆଲୁଅ ଓ
ପବନ ଚଳିପ୍ରଚଳ ହେଲେ ମଣା ରହି ପାରିବେ ନାହିଁ ।
ମଣାମାନେ ପାଣିରେ ଅଣ୍ଟା ଦେଇ ଛୁଆ ଫୁଟାଉଥିବାରୁ ଘର
ଗୁରୁପାଖରେ ଯେପରି ପାଣି କମି ନରହେ ସେତକ ଦେଖିବା
କଥା । ସନ୍ତୁସନ୍ତୁଆ ଜାଗା ଓ ନାଲ ରହିଲେ ମଣା ହେବାର
ଭର ଥାଏ । ପ୍ରତିଦିନ ଘରେ ନିମ୍ବପତ୍ର ଓ ଝୁଣା ଦେଲେ ଘରୁ
ମଣା ବାହାରିଯିବେ । ପ୍ରକୃତରେ ପରିବେଶକୁ ସୁନ୍ଦର ଓ
ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟକର ରଖିଲେ ଓ ନିଜର ଅଭ୍ୟାସ ବଦଳାଇ ଦେଲେ
ମଣା ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିବ । ଏତକ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଯାରି
ଡାକ୍ତରବାବୁ ସାନୁ ଘରୁ ବିଦାୟ ନେଲେ ।

ଅଜାଙ୍କ ଅକଲ ଗୁଡ଼ୁନ

ଭୂଷାରବାବୁ ସବୁଦିନେ ପାନ ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ । କେବେ କେମିତି ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ଘର ପାଖ ଦୋକାନରୁ ଦି'ଖଣ୍ଡ ସାଦା ପାନ କଣି ଖାଇଦିଅନ୍ତି । ହେଲେ ଯୋଡ଼ଦିନ ପାନ ଖାଇଲେ ତା' ଆରଦିନ ତାଙ୍କର ନାଲି ଝାଡ଼ା ହେଲା । ଭୂଷାରବାବୁ

ନିଜେ ତାଙ୍କର । କେତେ ରୋଗୀ ଭଲ କରୁଛନ୍ତି । ଅଥଚ ପାନ ଖାଇକି ତାଙ୍କ ପେଟ ଖରାପ ହେଉଛି !

ପାନପତର ବତୁରିଥିବା ପାଣିରେ ଦୋଷ ଅଛି ଭାବ
ଏଣିକି ତାଙ୍କ ଘରୁ ସିଝା ପାଣି ଆଣି ସେଥିରେ ପାନପତର
ବତୁରେଇବା ଲାଗି ସେ ଦୋକାନକୁ କହିଲେ । ସେଇଆ
କଲ୍‌ପରେ ସିଏ ଆଉ ପାନ ଖାଇକି ନାଲି ଝାଡ଼ାରେ ପଡ଼ି
ନାହାନ୍ତି । ତୁଷାରବାବୁଙ୍କ ଝଅ ମାମିଠାରୁ ଏକଥା ସାନ,
ଶୁଣିଥିଲା ।

କେଇଦିନ ପରେ ସାନୁ ତା' ମାମୁଘରକୁ ଗଲା ।
ଛ' ସାତ ଦିନପରେ ସେଠି ତା'ର ପେଟ ଖରାପ ହେଲା ।
କେତେବେଳେ ପତଳା ଝାଡ଼ା ପୁଣି କେତେବେଳେ ନାଲି
ଝାଡ଼ା । ସେଇଠୁ ତା'ର ତୁଷାରବାବୁଙ୍କ କଥା ମନେପଡ଼ିଗଲା ।
ମାମୁଘରେ ପାଣି ସିଝେଇ ପିଇବା ପାଇଁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
କେତେ ବୁଝେଇଲା । ହେଲେ ମାମୁଘରେ କଲପାଣି
ସେଥିରେ କିଛି ଦୋଷ ନଥାଏ ବୋଲି ଅଜା କହିଲେ ।

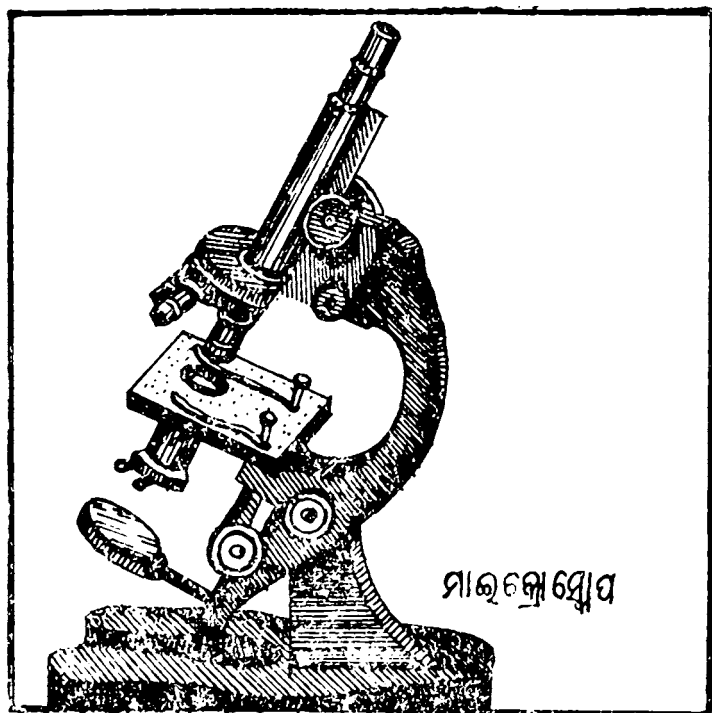
ସାନୁର ଅଜା ଜଣେ ବଡ଼ ବଇଦ । ସିଝେଇ ଦେଲେ
ପାଣିର ଗୁଣ ଚାଲିଯାଏ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଧାରଣା । ସାନୁର
ପଡ଼ିଥିବା କି ଶୁଣିଥିବା କଥାକୁ କେହି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର
କେତେଦିନ ପରେ ଅଜାଙ୍କର ପେଟ ଖରାପ ହେଲା ।
ପାଇଖାନାରେ ସେ ଥରେ ପଶିଲେ ଯେ ଘଣ୍ଟାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ବାହାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଏଥର ସାନୁର ଖୁସି କିଏ ଦେଖେ ! ପାଇଖାନାରେ
 ଅଜା ଶୋଇଗଲେ କି କହି ସେ ନାଚୁଥାଏ । ଅଜାଙ୍କୁ ବିରକ୍ତ
 ଓ ବ୍ୟସ୍ତ ଲାଗିଲେ ବି ପ୍ରତି ଅଧଘଣ୍ଟାରେ ପାଇଖାନାକୁ ଦୌଡ଼ି
 ଦୌଡ଼ି ରାଗ ଦେଖେଇବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ବେଳ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।
 ଅଜାଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ । ଡାକ୍ତରଙ୍କଠାରୁ
 ଔଷଧ ଆସିଲା । ଔଷଧ ଖାଇବା ସାଙ୍ଗକୁ ପିଇବା ପାଣିକୁ
 କୋଡ଼ିଏ ପରଶ ମିନିଟ୍ ସୁଦ୍ଧା ଅଣ୍ଟା କରି ପଇବାଲାଗି ଡାକ୍ତର
 ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ।

ଗୁରୁଦିନ ପରେ ଅଜା ଭଲ ହୋଇଯିବାରୁ ପେଟ
 କାହିଁକି ଖରାପ ହେଲା ବୋଲି ବିଚାର ପଡ଼ିଲା । ସବୁ ତ ଠିକ୍
 ଥିଲା । ଏଇ ସାନୁ ରୋଗ ଆଣିଲା ବୋଲି କହିବାରୁ ସାନ
 ରୁଷିଲା । ବାପା ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲା । ବହୁତ ଗେହ୍ଲା
 କରି ବୁଝାସୁଝା କଲା ପରେ ସେଏ ଅସୁ ଧରିଲା ।

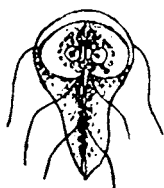
ସେଦିନ ଖିଆପିଆ ପରେ ସମସ୍ତେ ଗପ କରୁଥିଲେ ।
 ଅଜା, ଆଇ ଓ ମାମୁ ମାଉସିଙ୍କ ସାନୁ ତା ବହୁରୁ କେତେ ଜାତି
 ଜୀବଙ୍କର ଛବି ଦେଖେଇଲା । ଏମିତିକା ଜୀବ କେହି ଜାଣି
 ନଥିଲେ । ଏମାନେ ପାଣିରେ ଥାଆନ୍ତି ଅଥଚ ଖାଲି ଆଖିକ
 ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ସାନୁ ବତେଇ ଦେଲା । ସେଥିଲାଗି

ଯେମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ନଥିଲେ । ଏଭଳି ଜୀବଙ୍କୁ
ଅଣୁଗାନ୍ଧଣ ଯନ୍ତ୍ର ବା ମାଇକ୍ରୋସ୍କୋପ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ
ଦେଖିହୁଏ ।

ଆଖିକୁ ପାଣି ପଡ଼ିବାର ଦିଶିଲେ ବି ସେଥିରେ ଏମିତିକା
ଜୀବ ଶହ ଶହ ସ୍ଵଖ୍ୟାରେ ଥାଇପାରନ୍ତି । ଟୋପାଏ ପାଣିରେ
ଏମିତିକା ଜୀବଙ୍କ ସ୍ଵଖ୍ୟା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗାଁର ସମୁଦାୟ
ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ । ଏହି ଜୀବଙ୍କ ଭିତରୁ
କେତେକ ବେଳେ ବେଳେ ଆମକୁ ଭାରି ହଇରାଣ ହରକତ
କରନ୍ତି । ପାଣିରେ ରହୁଥିବା ଏ ପ୍ରକାର ଜୀବଙ୍କ ଭିତରେ

ଜିଆର୍ଡିଆ ଓ ଆମିବା ବୋଲି ଦୁଇ ଜାତିର କୀଟ ଅଛନ୍ତି । ପେଟ ଖରାପ ଲାଗି ସେମାନେ ହିଁ ଦାୟୀ । ସେହି ଜିଆର୍ଡିଆ କି

ଜିଆର୍ଡିଆ

ଆମିବା

ତ୍ରିକୋମୋନାସ

ଆମିବା ରହୁଥିବା ପାଣି ପିଇଲେ କିମ୍ବା କାରବାର କଲେ ଖାଇବା ଜନିଷରେ ଏମିତିକି ବାସନରେ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ପେଟକୁ ଯାଆନ୍ତି ।

ମାଛ, ଅସରପା ପରି କୀଟପତଙ୍ଗ ଚଳପ୍ରଚଳ କରୁଥିବା ଜାଗାରେ ମଧ୍ୟ ଜିଆର୍ଡିଆ ବା ଆମିବା ରହିପାରନ୍ତି ଓ କୀଟ ପତଙ୍ଗଙ୍କ ଗୋଡ଼ରେ ଲାଗିଯାଆନ୍ତି । ଏମିତିକା ମାଛ ଅସରପା ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥରେ ବସିଗଲେ କି ଚାଲିଗଲେ ଖାଦ୍ୟରେ ଲାଗି ସେହି ଜୀବମାନେ ଆମ ପେଟକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଫୁଟିତ ପାଣିରେ ବାସନ ଧୋଇଲେ ବି ବାସନରେ ଲାଗି ସେମାନେ ଶେଷରେ ଆମକୁ ସ୍ଫୁଟିତ କରନ୍ତି ।

ଆମ ଦେହରୁ ଏହି ଜୀବମାନେ ଝାଡ଼ାସହ ବାହାରକୁ ଆସନ୍ତି । ମାଛ ଓ ପାଣି ସାହାଯ୍ୟରେ ଏମାନେ ପୁଣି

ଗୁରୁଆଡ଼େ ବ୍ୟାପିଥାନ୍ତି । ପାଣିକି ଭଲକରି ଫୁଟେଇଦେଲେ
ଏମାନେ ମରିଯାଆନ୍ତି ।

ଏହି ଜୀବମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନାଲିସାତା ହେଉଛି କି ବୋଲି
ଆଜ୍ଞା ପଚାରିଲେ । ଅନ୍ୟ କାରଣରୁ ହୋଇପାରେ । ମାତ୍ର
ଏମାନେ ହେଲେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ । ତେବେ ସିଂହାପାଣି ପିଇଲେ
ଏମିତିକା ରୋଗର ଶତକଡ଼ା ଷାଠିଏ ଭାଗ ତର ଚାଲିଯିବ ।
ଖାଇବା ଜନିଷରେ ମାଛ, ଅସରପା ବସି ଆମପାଇଁ ଆହୁର
କେତେ ରୋଗ ବୋହି ଆଣନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ନିପାତ
କରିଦେଲେ ତ ସବୁଠୁ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।

“ଅନ୍ୟକୁ ନ ମାରି ନିଜକୁ ଓ ନିଜର ଅଭ୍ୟାସକୁ
ସଜାଡ଼ିବା ଦରକାର” ଏକଥା ସାନୁକହିଲା । ସାନ ସାନ
ପିଲା ହେଲେ ବି ଏତେ ଭଲ ଜାତୀୟ କହିବାରୁ ତାକୁ ସେଦିନ
ସମସ୍ତେ ବହୁତ ସ୍ନେହ କଲେ ।

ହାତରେ ନ ମାରି ଭାତରେ ମାରେ

ବହୁତ ବର୍ଷପରେ ଗୀତାର ଦେଖାହେଲା ତା' ବଉଳ
ସୀତା ସହୃଦ । ଗୀତା ଓ ତା' ଛୁଆଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସେମାନେ
କେତେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛନ୍ତି ଜାଣିହେବ । ଅଥଚ ସୀତା ? ପିଲା-
ଦିନର ଡଉଲଡାଉଲ ଚେହେରା ଆଜି ହାତମାଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ସୀତାର ପିଲାଏ ବି ସେମିତି ରୁଗ୍‌ଣ ଦିଶୁଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ ଦୁହେଁ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲେ ।
କାହାର ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । କେବେବେଳ ପରେ
ଗୀତା ପାଟିରୁ ବାହାରିପଡ଼ିଲା “ବଉଳ ତୁ କ’ଣ ହେଇଛୁ ?”

ରାତିରେ ଦୁଇସାଙ୍ଗ ଗପସପ ହେଉଥିଲେ— ସୀତାର
ସାନ ପୁଅ ପାଟିକରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ସୀତା ବରକ୍ତିରେ ଉଠି
ଯାଇ ରାଧୁଆ ପିଙ୍ଗୁରୁ ଦଶିପୋକ କାଢ଼ି ବସିଲା । ରାଧୁଆ
ଉପର ଭାଇ ଦନେଇ “କୁମୁର ଦେବ ହଗେଇ ନେବ” କହି
କହି ହାତ ଟିପରେ ଦୁଇଟା ଦଶିପୋକ ଦଳି ପକେଇଲା ।
ମନରେ ବିକାର ଆସିଲେ ବି ବଉଳର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ଗୀତା
ଚାପ୍‌ ରହିଲା ।

ସୀତାଦର ବାଡ଼ିରେ କେତେ ଜାତିର ଫଳ ପନିଅର
ହୋଇଥିଲା । ଆରଦିନ ସକାଳୁ ବାଡ଼ିରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଗୀତା

ଦେଖିଲ ରାଧିଆ ସେହି ବାଡ଼ି ଭିତରେ ଝାଡ଼ା ବସିଛି । ପୁଣି
ନେଉଟିଆ କିଆରୀ ଭିତରେ ରାଧିଆକୁ ଛଞ୍ଚେଇଦେଲା
ସୀତାର ବଡ଼ଝିଅ । ଆଉ ସେଇ କିଆରୀ ପାଖରେ କାକୁଡ଼ି
ଗଛରୁ ତଳେ ଲେଟିଥିବା କାକୁଡ଼ିଟାଏ ତୋଳି ସମସ୍ତେ
ଖାଇଲେ ।

ପିଲାଙ୍କର ଏପରି ଅଭ୍ୟାସ, ପେକୁଆ ଆଖି, ବାହାରକୁ
ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଥିବା ବଡ଼ ପେଟ ଓ ସମୁଦାୟ ବେହେରାରୁ
ଲଗୁଥାଏ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ପେଟରେ କୃମି ଅଛନ୍ତି ।
ସୀତାକୁ ଏହା କହିବାରୁ ମଝିରେ ମଝିରେ କାହା ଝାଡ଼ାରେ
ତ କାହା ବାନ୍ତିରେ କିଆ ପଡ଼ୁଛି ବୋଲି ସେ କହିଲା ।
ବଉଳର ପିଲାଙ୍କଠାରେ ଦଶିପୋକ ହୋଇଥିବାର ଗୀତା
ନିଜେ ଦେଖିଥିଲା ।

ସୀତା ପରିବାରର ଅଧା ଦୁଇଟି କୃମିଙ୍କ ପାଇଁ ।
ସେମାନେ ଆମକୁ ହାତରେ ନ ମାରି ଭାତରେ ମାରନ୍ତି ।
ମଣିଷ ଯେତେ ଖାଏ ତାର ଶତକଡ଼ା ଷାଠିଏ ଭାଗ ଦେହ
ଗ୍ରହଣ କରେ । ହେଲେ ସେଇଥିରୁ ଯଦି ପୁଣି କୃମିମାନେ
ଭାଗ ବସିବେ ଆମ ଦେହରେ ଆଉ ଲାଗିବ କ'ଣ ? ତେଣୁ
ଯଦି କୃମିମାନେ ଏତେ ପରିମାଣର ଖାଇଯିବେ ତେବେ ଦେହ
ଭଲ ରହିବ ନା ଯୁଖ ମିଳିବ ?

ଆମ ଦେହଟି କୃମିମାନଙ୍କର ଗନ୍ତାଘର । ମାତ୍ର ଆମ
ଅଞ୍ଚଳ ଓ କୃମିଙ୍କର ଅପକାରତାକୁ ବିଚାର କରି ଆମେ
ତିନୋଟି ପ୍ରକାର କୃମିଙ୍କ ଲାଗି ସାବଧାନ ହେବା ନିତାନ୍ତ

ଦୁକ୍ତପର୍ମ ମୁଣ୍ଡ

ଦୁକ୍ତପର୍ମ ଭାଙ୍ଗି

ଅଣ୍ଡିଆ
ଦୁକ୍ତପର୍ମ

ମାଛ

ଭୂମିକୂର୍ମ

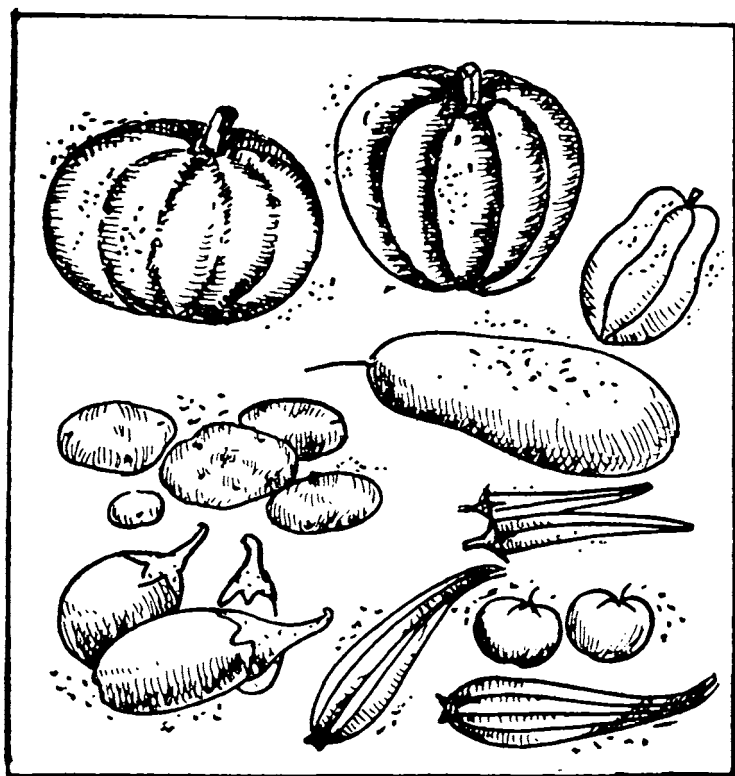
ଦଶପାକ

ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ତନୋଟି ହେଲେ ଦଶିପୋକ, ଜିଆ ବା କେଷୁଆ ଓ ଅଙ୍ଗୁଳକୃମି ବା ଦୁର୍ବଫୁଲ । ଏହି ତନୋଟିଯାକ କୃମି ଆମର ଅଭ୍ୟାସ ଓ ଚଳଣି ଯୋଗୁ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏଥିରେ ଧନ, ଗରିବ କି ପାଠୁଆ-ଅପାଠୁଆ କିଛି ବାନ୍ଧି ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ । ଦଶିପୋକ ଅଣ୍ଟାପାରିବା ନିମନ୍ତେ ମଲଦ୍ୱାର ମୁହଁକୁ ଆସି କାମୁଡ଼େ । ସେତିକିରେ ଆମେ ପିଚୁ କୁ ଶ୍ରୀଉ । କୁ ଶ୍ରୀଇ ବା-ବେଲେ ଲୁଗା ଭେଦି ନଖ ସନ୍ଧିରେ ତା ଅଣ୍ଟା ଲାଗିରହେ । ଖାଇବା ସମୟରେ କୃମି ଅଣ୍ଟା ନଖରୁ ପାଟିକୁ ଯାଇ ସେଠୁ ପେଟକୁ ଚାଲିଯାଏ । ତେଣୁ ପିନ୍ଧାଲୁଗା, ବଛଣାପତ୍ର, ପାଣି ଓ ଖାଦ୍ୟବାଟେ ଦଶିପୋକ ଅଣ୍ଟା ଆମ ପେଟରେ ପଶେ ।

ଦଶିପୋକ ଅଣ୍ଟା ଏଡ଼େ ସହଜରେ ଏଡ଼େ ବାଟରେ ଆମର ପେଟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଯାଏ କାଣି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଏହି କୃମି ସାଧାରଣତଃ ରାତିରେ ମଲଦ୍ୱାର ମୁହଁକୁ ଆସେ । ରାତିରେ ମଲଦ୍ୱାର ମୁହଁରୁ କୃମି ଅଣ୍ଟା ପିନ୍ଧାଲୁଗା ଭେଦକରି ବଛଣାକୁ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଆସିଥାଏ ।

ପେଟରେ ହେଉଥିବା ଜିଆ ବାଡ଼ିବଗିଚୁର ମାଟିରେ ଥିବା ଜିଆଠାରୁ ଅଲଗା । ପେଟରୁ ଜିଆ ଅଣ୍ଟା ଝାଡ଼ାରେ ବାହାରି ମାଟିରେ ବହୁତଦିନଯାଏ ସେମିତି ରହିପାରେ । ସେମିତିକା ମାଟି ଖୋଲାଖୋଲି କଲେ, ଗଛପତ୍ର

ଲଗାଇଲେ ହାତ ନଖରେ ଲାଗି କଥା ଅଣ୍ଟା ଆମ ପେଟକୁ
ଯାଏ । ସେପରି ସଂକ୍ରମିତ ଜାଗାରେ ହୋଇଥିବା ଫଳ-
ପତ୍ରଧରରେ ମଧ୍ୟ ଏ ଅଣ୍ଟା ଲାଗିରହି ଆମ ପେଟକୁ
ଯାଇପାରେ ।

ହୁକ୍‌ଓର୍ମ ବା ଅଙ୍ଗୁଳକୃମି ଆମର ସବୁଠାରୁ ବେଶି କ୍ଷତି
କରେ । ଏହାର ଅଣ୍ଟା ଝାଡ଼ାରେ ବାହାର ଓଦା ଓ ସନ୍ତସନ୍ତୁଆ
ମାଟିରେ ଢେଙ୍କୁରୁ ଛୁଆ ଫୁଟେ । ମାଟି ଶୁଖିଗଲେ ଏ ଛୁଆ
ମରିଯିବେ । ଛୁଆ ଥିବା ମାଟିରେ ଖାଲ ପାଦରେ ଚାଲିଲେ
କନ୍ୟା ଖାଲ ହାତରେ କାମକଲେ ହୁକ୍‌ଓର୍ମ ଛୁଆ ଚମ

ଫୁଟେଇ ଦେହରେ ପଶେ । ଏହି ଛୁଆର ଜୀବନ ମଣିଷ
ବାହାରେ ମୋଟେ ମାସେ ଦେହମାସ । ମାସେ ଦେହମାସ
ଭିତରେ ଇଏ ଯଦି ଦେହ ଭିତରେ ପଶି ନପାରେ ତେବେ
ଆପେ ଆପେ ମରିଯିବ ।

ଲୋକ ଝାଡ଼ାଫେରୁଥିବା ଜାଗାରେ ଖାଲି ପାଦରେ
ଚଳୁଥିବା କରିବ ନାହିଁ କି ସେମିତି ଜାଗାରେ ଫଳିଥିବା
ଫଳପନ୍ଥର ଖାଇବ ନାହିଁ । କୁମ୍ଭିମାନଙ୍କ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା
ପାଇବାପାଇଁ ଝାଡ଼ାଫେରିବା ଅଭ୍ୟାସ ସମସ୍ତେ ବଦଳାଇବା
ଦରକାର । ପାଇଖାନା ନ ଥିଲେ ମାଟିରେ ଘୁଇ ଡିନଫୁଟ
ଗହୀର ଗାତ ଖୋଳି ଝାଡ଼ା ଫେରିଲେ ବି କୁମ୍ଭ ହେବେ
ନାହିଁ ।

ଏକ ଲମ୍ବରେ ସୀତା ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲା । ଶେଷରେ
କହିଲା ଗରିବଗୁରୁବା ଲୋକ ଭଲରେ ଦମ୍ଭୁଠା ଖାଇବାକୁ
ପାଉନାହାନ୍ତି । ଯାହା ଦି'ଟା ଖାଇବେ ସେତକ ପୂର୍ବ କାମରେ
ଲାଗିବା ଦରକାର । ଏ ପରପଞ୍ଚ ଆ କୁମ୍ଭ ସେଥିରୁ ଭାଗବସିଲେ
ସତରେ ଆମର ଦେହରେ କ'ଣ ଲାଗିବ ?

ସୀତାର ବଡ଼ପୁଅ ଗୀତାମାଉସୀ କହୁଥିବା ସବୁତକ
କଥା ଅତି ମନପ୍ରାଣ ଦେଇ ଶୁଣୁଥିଲା । ତାହାର ମନକୁ ଗୀତା-
ମାଉସୀର କଥା ସବୁ ଠିକ୍ ପାଇଲା । ଗାତ ପାଇଖାନା
ଖୋଳିବାକୁ ସିଏ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବାହାରପଡ଼ିଲା ।

ସତରେ ଏ କୃମିମାନେ କ'ଣ ? ମଣିଷର ଅକାଶତରେ
 ସେମାନେ କେତେ କ୍ଷତି ନ କରନ୍ତି ! ଏତେକଥା ଭିତରେ
 ପଶୁଛୁ କିଏ । କିନ୍ତୁ ସେତିକି ପାଇଁ ତା'ର ଶୁଭ, ଭଉଣୀ,
 ବୋଉ, ବାପାଙ୍କର ବେହେରା ଏମତି ହୋଇଛି । ସେମାନେ
 କେତେ ହଇରାଣ ନ ହେଉଛନ୍ତି । ସତରେ ଗୀତା-
 ମାଉସୀ ଯେତେ କଥା ତାକୁ ସବୁ କହିଲା- ମନେରଖି
 କାମ କରିଯିବା ଦରକାର । ତାହାହେଲେ ସମସ୍ତେ ଭଲରେ
 ରହିବେ ।

ନାହିଁ ପାଇଁ ପୁଣି ସେଇ !

ଗାଁ ଆଡ଼େ ବୁଲି ଆସିବାକୁ ରାମବାବୁଙ୍କର ବେଳ ନଥାଏ । ସହରରେ ରହନ୍ତି । ହେଲେ ଗାଁ ବଲ, ତୋଟା, ଗଛ, ମାଲ ସବୁ ତାଙ୍କର ମନକୁ ତେର ଟାଣୁଥାଏ । ପିଲାଏ ତାଙ୍କର ସହରରେ ରହୁ ଗାଁର ପୁନର୍ଥ ପରବ କି ପିଠାପଣାର ସୁଆଦ କିଛି ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଏଥର ରଜ ବେଳକୁ ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ସାତଦିନ ଛୁଟି ନେଇ ସେ ଗାଁକୁ ଆସିଲେ ।

ରାମବାବୁଙ୍କ ପିଲାଦିନର ରଜମଉଜ ଆଉ ନାହିଁ । ସବୁତ ବଦଳିଗଲାଣି । ପୁନର୍ଥ ପରବ ବି ବଦଳିଯିବ । ତଥାପି ଗାଁର ଦୋଳି, ରଜ, ପୋଡ଼ପିଠା ପିଲମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ନୂଆ ଲାଗୁଥାଏ । ସକାଳୁ ରାତି ଦଶଟାଯାଏ ପିଲାଏ ଦୋଳି ଖେଳୁଥାନ୍ତି । ଗାଁ ପିଲାଏ ଯେତେ ଉଚ୍ଚକୁ ଦୋଳି ବୋହୁ ଖେଳୁଥାନ୍ତି, ରାମବାବୁଙ୍କ ପିଲାଙ୍କୁ ତାହା ଦେଖି ଭୟ ଲାଗୁଥାଏ । ଗାଁ ପିଲାଙ୍କର ଦୋଳି ଖେଳା ସାଙ୍ଗକୁ ଗୀତ- ରାମବାବୁଙ୍କର ପିଲାଙ୍କ ମନକୁ ଉଚ୍ଚାଟ କରୁଥାଏ ।

ଦୋଳି ଖେଳ ନିଶାରେ ପିଲାଏ ଘୋର ଶୋଷ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ସେହି ଦୋଳିରେ ବସି ଆମ୍ଭ, ପଣସ, ପୋଡ଼ପିଠା ସବୁ ଖିଆ ଚାଲିଥାଏ । ରଜ ପାଗଟା ବି ଭଲ ହୋଇଥାଏ । ଡିନି ଚାରିଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଅସରାଏ ମେଘ ହୋଇ ଖରାଟାଣ ବି ଜଣାପଡ଼ୁ ନଥାଏ । ଆକାଶରେ ଆହୁରି ମେଘ ରହି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ଦୋଡ଼େଇ ପକାଉଥାଏ । ଭୁଲ ଆଲୁଅର ଖେଳ—ପୁଣି ଆମ୍ଭ ତୋଟା ଭିତରେ—ଏସବୁ ସହରରେ କାହୁଁ ଆସିବ ?

ପିଲାଙ୍କର ସିନା ମଉଜ । ହେଲେ ରାମବାବୁ ସହରରେ ରହି ସହରୀ-କୀବନରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲେଣି । ଗାଁର ଚିହ୍ନାକଣା ଲୋକ ପଦେ’ ଦି ପଦ କଥା କହି କେମିତି ଦୂରେଇ ରହୁଥାନ୍ତି । ଯେମିତି ସେମାନଙ୍କ ସହ ସେ ମିଶି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ରାମବାବୁଙ୍କୁ ଏସବୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଓ ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଥାଏ ।

ତା ସାଙ୍ଗକୁ ଗାଁରେ ଏତିକି ମଶା ଆଉ ମାଛି ! ମଶା ତ କେବଳ
ରାତିରେ ବାହାରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ରାତିରେ ମଶାରୀ ଟାଣି
ଶୋଇଲେ ତାଙ୍କ ଦାଉ ବାଧେ ନାହିଁ । ହେଲେ ଏ ଦୁଷ୍ଟ ମାଛି
ଦିନସାରା ହଇରାଣ କରୁଥିବେ । ପଣସ ଦିଆ ଖାଇଲେ କି
ଆମୃତାଏ ଖାଇଲେ ତଣ ତଣ ହୋଇ ଖାଦ୍ୟରେ ବସିପଡ଼ୁଛନ୍ତି ।
ଦିନସାରା ଏ ମାଛି ସତରେ ଘାଇ ହଇରାଣ କରୁଛନ୍ତି !

ଏ ମାଛିଗୁଡ଼ା ପୁଣି ଏମିତି ଯେ ଉଡ଼ୁ ଉଡ଼ୁ ନାକରେ,
କାନରେ, ମୁହଁରେ ବସି ଏମାନେ ଖାଲି ବିରକ୍ତ କରୁଥିବେ ।
ସବୁଠୁ ବେଶି ଅତ୍ୟା କରିନ୍ତି ଶିଆପିଆ ସମୟରେ । ଏ
ତଣତଣିଆ ମାଛିଙ୍କର ତଣତଣ ଶବ୍ଦ ରାମବାବୁଙ୍କୁ ବଡ଼ ବିରକ୍ତ
ଓ ବ୍ୟସ୍ତ କରେ ।

ରାମବାବୁ କେଉଁ ବସ୍ତୁରୁ ପଡ଼ି ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଏକ
ଶହରୁ ବେଶି ଜାତିର ମାଛି ଅଛନ୍ତି । ଏତେ ଜାତିର ମାଛି
କାହିଁକି ସ୍ୱର୍ଗ ହେଲେ କେଜାଣି । ଏଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ କ'ଣ ମଣିଷ
ଶାଗ ପରିବା ପରି ତୁଣ ତରକାର କରି ଖାଇବେ ନା ଏମାନେ
ହଲ ବୁଲେଇବେ ?

ମାଛିଙ୍କ ଉପରେ ରାମବାବୁଙ୍କ ରାଗ ଦେଖି ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ
ସୀତାଦେବୀ ହସିଲେ । ସତେ ତ ଏ ମାଛିଗୁଡ଼ା ଟିକିଏ
ଆରାମରେ ବସେଇ ଉଠେଇ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ଏଇନା ପୁଣି

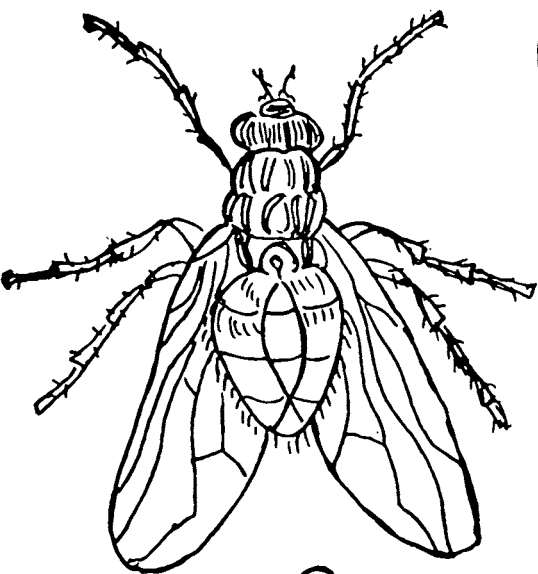
ବର୍ଷା ସେମିତି ହୋଇନାହିଁ । ବର୍ଷାଦିନେ ଏ ମାଛମାନେ
ଛୁଆକରି ବର୍ଷା ଏତେ ବେଶି ବଢ଼େଇ ଦେବେ ଯେ ରନ୍ଧା
ଡେକ୍‌କରେ ପଡ଼ି ରହି ହୋଇଯିବେ, ଖାଦ୍ୟପେୟରେ
ପଡ଼ିଯିବେ ।

ଶୋଇବା ବଖରା କି ରେଷେଇଶାଳରେ ମାଛମାନେ
ଏପରି ବସିଥିବେ ଯେ କଳା ଚିତା ପଡ଼ିଥିଲାପରି ଦିଶୁଥିବ ।

ଗୋଟିଏ ମାଛ ଦଶବାର ଦିନରେ ଶହ ଶହ ଛୁଆ
କରିବ । ପାଣି କଳେଇଥିବା ଓଢ଼ା ସନ୍ତ୍ରସନ୍ତ୍ରା କାଗାରେ,
ଗୋବର ଖାତରେ ଓ ଗଛପତର କି ପଲପନିଅର ପଡ଼ି
ପଡ଼ୁଥିବା କାଗାରେ ମାଛ ଛୁଆ କରେ ବୋଲି ସିଏ
ପଢ଼ିଥିଲେ ।

ସୀତାଦେବୀ ନିଜେ ପଢ଼ିଥିବା ପାଠକଥା ମନେ
ପକେଇଲେ । କୂଅମୂଳ, ରେଷେଇଘର ପାଖ କାଗାକୁ ହାଣି
ଗଢ଼ାଣିଆ କରିଦେବାକୁ ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ବାମୀ ରାମବାବୁଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ
ଦେଲେ । ତାହାହେଲେ ରେଷେଇ ଘରଠାରୁ କୂଅମୂଳ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣିରେ ପତର ପତର ନ ହୋଇ ଶୁଖିଲା ରହିବ ।
ଗୋବରଖାତରେ ପଡ଼ିଲା କି ମାଟି ଘୋଡ଼େଇ ଦେବାକୁ
ହେବ ଦୋଲି ସେ କହିଲେ । ତେବେ ଅନ୍ତତଃ ଆଉ ଦଶବାର
ଦିନେ ମାଛଙ୍କ ବର୍ଷା ସେତେ ବଢ଼ିବ ନାହିଁ । ରାମବାବୁ
ସେଇଆ କଲେ ।

ଖାଇଲୁବେଳେ ମାଛ ଉପରେ ରାମବାବୁଙ୍କ ରାଗ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ବଢ଼ିଯାଏ । ତାଙ୍କର ସାନ ପୁଅ ଏହାର କାରଣ କଣ ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲେ ଯେ ମାଛ ଯାବତୀୟ ମଇଳା ଉପରେ ବସିକି ଆମ ଖାଇବାରେ ବସେ । ଝାଡ଼ା,

ମାଛି

ମାଛିର ମୁଣ୍ଡ

ମାଛିର ଗୋଡ଼

ଛେପ, ଖଜାର, ସିଙ୍ଗାଣି, ପୂସ, ଅଳିଆ, ଗୋବର, ପଚ୍ଚ ଜନିଷ ସବୁଥିରେ ବସିଥାଏ । ସେଠୁ ସିଧା ଉଡ଼ିଆସି ଆମ ଦେହ, ମୁହଁ ଓ ଖାଦ୍ୟରେ ବସିଯାଏ । ମାଛ ଗୋଡ଼ ପୁଣି ଏମିତି ଯେ ଘୁଅ, ଗୋବର, ମଇଳା ଉପରେ ଯେତେବେଳେ ବସେ, ଯାବତୀୟ ମଇଳା ତା' ଗୋଡ଼ରେ ଲୁଗିଯାଏ ।

“ଇୟ, ମାଛ ତାହାହେଲେ ଆମ ଖାଇବା ଜନିଷରେ
 ଝାଡ଼ା, ବାନ୍ତି, ଛେପ, ଖଜାର ସବୁକିଛି ମିଶେଇ ଦଉଛି !”—
 ଏକଥା ରାମବାବୁଙ୍କ ସ୍ଥାନପୁଅ କହିଲା । ମାଛ ପୁଣି ନାନା ରୋଗ
 ବୋହୁ ଆଣିଥାଏ ବୋଲି ରାମବାବୁ କହିଲେ । ମାଛ ପାଇଁ
 ହଇଜା, ନାଲିଝାଡ଼ା, ଟାଇପଏଡ଼, ନାନା କୃମି, ଏପରିକି ଯକ୍ଷ୍ମା
 ଓ ପୋଲିଓ ରୋଗ ବି ହୋଇଥାଏ ।

ପୋଲିଓ କି ରୋଗ ବୋଲି ପିଲାଏ ଜାଣିନଥିବାରୁ
 ରାମବାବୁ କହିଲେ ଯେ ଏହି ରୋଗ ପିଲାଦିନେ ହୁଏ । ଏହି
 ରୋଗ ହେଲେ କ’ଣ ସବୁ ଅସୁବିଧା ହୁଏ ବୋଲି ପିଲାମାନେ
 ପଚାରିଲେ ।

ପିଲାମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ରାମବାବୁ କହିଲେ ଏହି
 ପୋଲିଓ ରୋଗ ପିଲାଦିନେ ହୁଏ । ଏଥିରେ ପିଲାର ହାତଗୋଡ଼
 ସବୁ ହୋଇଯାଏ ଓ ରୋଗ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସାରା ଜୀବନ
 କେମିତି କି ଛେଟା ହୋଇଯାଏ । ପୋଲିଓ ମଣିଷକୁ ପକ୍ଷୀ
 କରିଦିଏ । ତାହା ପୁଣି ମାଛ ଯୋଗୁ ହୋଇପାରେ ଶୁଣି ପିଲାଏ
 ଭବିଷ୍ୟେ ।

ଏଇ ପୋଲିଓ ପାଇଁ ଟିକା ବାହାରିଛି । ଏହି ଟିକା
 ନେଲେ ପୋଲିଓ ହୁଏ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ସବୁ ପୋଲିଓ ଟିକା
 ଦିଆଯାଇଛି ବୋଲି ବାପାଙ୍କଠୁ ଶୁଣି ପିଲାଏ ଆଶ୍ୱାସନା
 ପାଇଲେ ।

ଏହାପରେ ପଲ୍ଲବ ପୁଣି ମାଛ କଥାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ମାଛ ଏତେ ରୋଗର କାରଣ ବୋଲି ସେମାନେ ଜାଣି ନଥିଲେ । ଏକଥା ଶୁଣିଲୁ ପରେ ଘରେ, ବାହାରେ, ଖାଦ୍ୟ-ପଦାର୍ଥରେ ମାଛ ଯେପରି ନ ବସନ୍ତି ପଲ୍ଲବ ଜଗି ରହିଲେ । ମାଛ ବସା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଯାହା ଝାଡ଼ା, ମଇଳା, ବାନ୍ତି, ସିଙ୍ଗାଣି ଖାଇବା ସେଇଆ ।

ଠାକୁରଙ୍କ ଘେରରେ ବି ତ ମାଛ ବସନ୍ତି । ତେବେ ଠାକୁର କଣ ମାଛବସା ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ?

ସତରେ ଅଜ୍ଞାନତା ଯୋଗୁଁ ମଣିଷ କି ହରବର ନ ହୁଏ ? ମଣିଷ ଏ ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥାକୁ ଯଦି ନଜର ଦେବ ତେବେ କେତେ ପ୍ରକାର ରୋଗରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଯିବ ।

ମାଇଟ୍ ଓ କାଢୁ

ବାପୁ ଭାରି ଚଞ୍ଚଳ ଓ ଖେଳୁଆଡ଼ ପିଲା । ମାତ୍ର ଏଥର ଖରାଦନଟା ସାରା ବଚରା ଚଳିବୁଲ କରି ନପାରି ହଇରାଣ ହୋଇଗଲା । ଦେହସାରା ତାର କାଢୁରେ ଭରପୂର୍ ହୋଇ ବସିଲା ଜାଗାରୁ ଉଠେଇ ଦେଲା ନାହିଁ । ବାପୁର ସାନଭାଇ ପୁପୁଟା ଭାରି ଚଗଲା । ମିଛ କହିଲେ କାଢୁ ଉଠେ ବୋଲି ତାର ଧାରଣା । ସେଥିପାଇଁ ବଡ଼ ଭାଇକି ମିଛୁଆ କହି ଚିଡ଼େଇବା ଆରମ୍ଭ କଲା ।

କାଢୁର କଷ୍ଟ ପାଇଁ ବାପୁର ଦେହଟା ଅସ୍ତକ୍ତିଆ ଲାଗୁଥିଲା । ସେଥିରେ ପୁପୁ ଚିଡ଼େଇବାରୁ ବଚରା ବାପୁ ରାଗିଯାଏ ସିନା କିଛି କହିନପାରି କାନ୍ଦେ ।

ବୋଉ ବାପୁକୁ ବୁଝେଇବାଲାଗି ସାନ ପିଲାଙ୍କର କେତେ କାଢୁ ଉଠେ ବୋଲି କହିଲେ । ଆଉ ପୁପୁକୁ ଆକଟିଲେ । ଯିଏ ଯାହାକୁ ଚିଡ଼ାଏ ତାର ବି ସେଇଆ ହୁଏ ବୋଲି ବୋଉ କହିଲେ ।

ବୋଉଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ପୁଅ ଡରିଗଲା । ଭଲକରି ତା ହାତ ଗୋଡ଼ ପରଖିଗଲା—ସତରେ ଆଉ କାନ୍ଧୁ ଉଠନାହିଁ ତ ?

ଖରାଦିନେ ଗଡ଼ିଆ ପୋଖରୀରୁ ପାଣି ଶୁଖିଯାଏ । ନଈ ନାଳ ବି ପୂର୍ବ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଏ । ଆଉ ତଳେ ଯେଉଁ ପାଣି ଟିକକ ରହେ ସେଥିରେ ବହୁତ ମଇଳା ବସିଥାଏ । ସେମିତିକା ମଇଳା ପାଣିରେ ଗାଧୋଇଲେ କାନ୍ଧୁ ଉଠେ ବୋଲି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଧାରଣା । ହେଲେ କାନ୍ଧୁର ଅସଲ କାରଣଟା ସହଜରେ କେହି ଧରି ପାରିବା ସହଜ ହେଉ ନଥିଲା ।

ବାପୁକୁ ପୁଅ ଚିଡ଼ାଏ ସିନା, ହେଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଭରତ ଭଲ ପାଇଲା ପରି ପୁଅ ତାର ବଡ଼ ଭାଇକି ବହୁତ ଭଲ ପାଏ । ପୁଅ ନିଜ ପଢ଼ା ବହି ଛଡ଼ା ନାନା ବାହାର ବହି ସଦାବେଳେ ପଢ଼ିବାକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ଦିନେ ରେଗମାନଙ୍କ ଉପରେ ବହୁଟିଏ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଛବି ତଳେ “କାନ୍ଧୁ କୀବାଣୁ” ଲେଖା ହୋଇଥିବାର ସେ ଦେଖିପକେଇଲା । ଟିଙ୍କ ପରିକା ଗୋଟିଏ ଜୀବର ଛବି । ଅତି ସାନ ଚମ ଉକୁଣି ପରିକା ଏ ଜୀବ । ଆ’କୁ ମାଇଟ୍ କୁହାଯାଏ ।

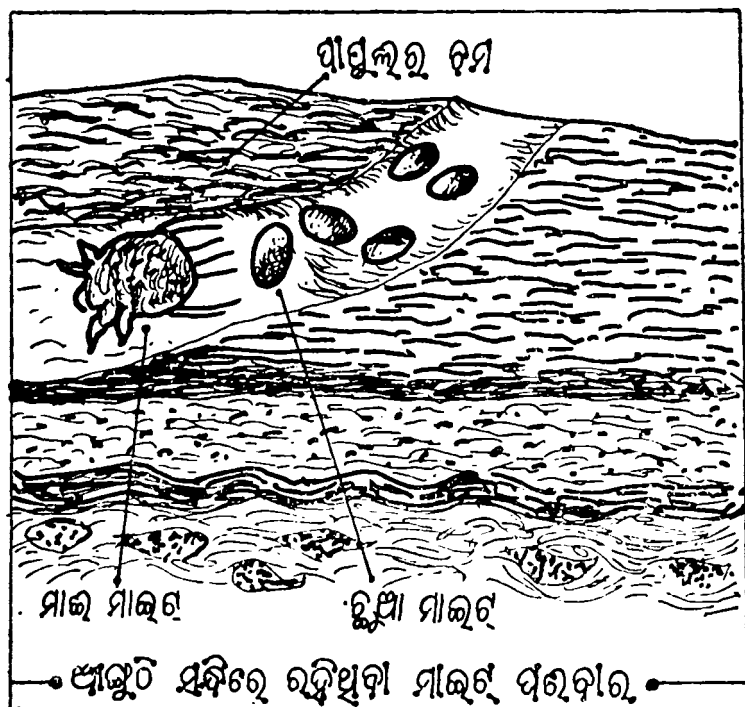
ମାଇଟ୍‌ର ଆଠଟା ଗୋଡ଼ । ଇଏ ଭାରି ଛୋଟ ପ୍ରାଣୀଟିଏ । ଏତେ ଛୋଟ ଯେ ଖାଲି ଆଖିକୁ ମୋଟେ ଦିଶେ ନାହିଁ । ବନ୍ଦରେ ଯେଉଁ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିଆଯାଇଥିଲା ତାହା କାଳେ ପ୍ରକୃତ ମାଇଟ୍‌ର ଦେଖିବାକୁ ଗୁଣ ବୋଲି ଲେଖା ଯାଇଥିବାର ଦେଖି ପୁସ୍ତ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଏଇ ମାଇଟ୍‌ଙ୍କ ଭିତରେ ପୁଣି ମାଛ ଓ ଅଣ୍ଟିର ଅଛନ୍ତି । ମାଛ ମାଇଟ୍‌ ଅଣ୍ଟିର ମାଇଟ୍‌ର ଦେଖିଗୁଣ ବଡ଼ ହେବ ।

ମାଇଟ୍‌ ବୋଲି ଏହି ଜୀବ କଥା ତାଙ୍କ ଘରେ ଆଗରୁ କେହି ଜାଣି ନଥିଲେ । ହେଲେ ପୁସ୍ତ ସହଜେ ଛାଡ଼ିବାବାଲା ନୁହେଁ । ବହୁତ ପ୍ରକାର ବନ୍ଦ ଖୋଜିଲା ପରେ—ବର୍ଷାଦିନେ ବାଡ଼ି ବଗିଚାରେ ବାହାରୁଥିବା ନାଲି ଟୁକୁଟୁକୁ ସ୍ତାପବବୋହୁ ପୋକ ମଧ୍ୟ ଏଇ ମାଇଟ୍‌ ଜାତିର ବୋଲି ସିଏ ଜାଣିଲା । ଟିକି ଟିକି ନାଲି ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ ସ୍ତାପବ ବୋହୂର ଦେହ କି ନରମ । ଠକ୍ ନାଲି ଭେଲ୍‌ଭେଟ୍ କନାପର । ପିଲ୍‌ଦିନେ ସମସ୍ତେ ଏହି ପୋକକୁ ଧରିବାକୁ ଭାରି ପୁଣ ପାଆନ୍ତି । ଏଇ ସ୍ତାପବବୋହୁ ପୋକ ବି କାନ୍ଧୁ ଜୀବାଣୁ ପରି ଏକ ମାଇଟ୍‌ । ମାଇଟ୍‌ ଓ ଟିକି ଜାଣି ଏକାଠିକମର ଜୀବ ଅଛନ୍ତି ।

କାନ୍ଧୁ କରୁଥିବା ଜୀବାଣୁ ମାଇଟ୍‌ ଏବଂ ସ୍ତାପବବୋହୁ ପୋକ ଏକା ଜାତିର ଜାଣିଲା ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଏହା

ନେଇ ଏକ ମୋଟାମୋଟି ଧାରଣା ଆସିଗଲା । ତେବେ ଅତି ଛୋଟ ସାଧବ ବୋହୂ ପୋକଟିଏ ଧରି ପରିଶ କି ଡରିଶ ଟୁକୁରା କରିଦେଲେ, ଗୋଟିଏ ଟୁକୁରା ସାଙ୍ଗରେ କାନ୍ଥ ମାଇଟ୍ ଆକାର ସମାନ ହୋଇପାରେ ।

ମାଇଟ୍ ମାନେ ମଇଳା ଅପରିଷ୍କାର ଜାଗାରେ ରହନ୍ତି । ଆମେ ମଇଳା ହେଲେ କି ମଇଳା ଅପରିଷ୍କାର ଜାଗାରେ ବଳପ୍ରଚଳ କଲେ ଉକୁଣି ପରି ମାଇଟ୍ ମଧ୍ୟ ଆମ ଦେହକୁ

ଚଢ଼ି ଆସେ । ଉକୁଣି ବାଳ ମୂଳରେ ଯାଇ ରହିଲପରି, ଦେହ ଉପରେ ବୁଲି ବୁଲି ଏହି ମାଇଟ୍ ଆଙ୍ଗୁଁ ଯୁକ୍ତି, ପେଟରେ

ଥିବା ନାହିଁମୁଣ୍ଡା, କାଖ, ଜଞ୍ଜ ସଞ୍ଜି ବା ଦେହରେ କୌଣସି
ଭାଙ୍ଗ ପଡ଼ିଥିବା ଜାଗାରେ ରହେ ।

ମାଇଟ୍‌ର ଘର ହେଉଛି ଚମ ତଳ । ଚମକୁ ଫୁଟେଇ
ଚମ ତଳେ ଗୋଟିଏ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଡିଆର କରି ମାଇଟ୍ ରହନ୍ତି ।
ମାଛ ମାଇଟ୍ ଅଣ୍ଡା ଦେବା ପାଇଁ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ମୁହଁକୁ ଆସି ଚମକୁ
କାମୁଡ଼େ । ସେଠା କାନ୍ଧୁ ଆମକୁ କୁଣ୍ଡେଇ ଲାଗେ । ଆମେ
ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କୁଣ୍ଡାଉ । ଏମିତି କୁଣ୍ଡେଇ ହେଲବେଳେ
ମାଇଟ୍ ଅଣ୍ଡା ନଖରେ ଲାଗି ଦେହର ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ଯାଏ ।
କାନ୍ଧୁରୁ ବାହାରୁଥିବା ନସା, ପାଣି, ପୂୟ ଲାଗିକି ମଧ୍ୟ କାନ୍ଧୁ
ଜୀବାଣୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଚାଲିଯାଏ । ସେଠା କାନ୍ଧୁ କରାଏ ଓ
ଆମେ କନ୍ଧୁ କାନ୍ଧୁ ଡେଇଁଲ ।

ଏମିତିକା ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟିଆ ଜୀବ ମାଇଟ୍ । ସେ
ପୁଣି କାନ୍ଧୁର କାରଣ । ତେଣୁ ଏ ଗ୍ରେଟିଆ ଜୀବକୁ ଖାଲି
ଆଖିରେ ଯେତେ ଖୋଜିଲେ ବି ମିଳିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ଏତେ
ସାନ ଯେ ଖାଲି ଆଖିକୁ ବି ଦର୍ଶିବ ନାହିଁ । ଅଶୁଦ୍ଧାକ୍ଷଣ
ଯନ୍ତ୍ରଟିଏ ଧରି ତା ତଳେ ଚାହିଁଲେ ଏ ମାଇଟ୍ ଦର୍ଶିବ ।
କେବେ ତାଙ୍କୁରଖାନା ଯାଇ ସେଠାରେ ଅଶୁଦ୍ଧାକ୍ଷଣ
ଯନ୍ତ୍ରଟି ଧରି ତହିଁରେ କାନ୍ଧୁ ଜୀବାଣୁକୁ ପରୀକ୍ଷା କଲେ
ସବୁ ଦେଖିପାରିବା ବୋଲି ପୁସ୍ତକ ହିଁ ।

ମାଇଟ୍‌ର ଆଖି ନାହିଁ । ପାଟିରେ କରତଭଳି ଦୁଇଟା
ଦାନ୍ତ ଭଳି ଅଛି ଯେ, ସେଥିରେ ସେ ଚମକୁ କାଟିପକାଏ ।

ତା' ଗୋଡ଼ରେ ପୁଣି ଚାଲି ଉଠିବେ । ଶେଷକ ଅଛି । ସେହି ଶେଷକ ସାହାଯ୍ୟରେ ତମକୁ ଶେଷିନେଇ ସେ ତମକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରେ ।

ତେଣୁ ଦେହକୁ ଧରେ ଆସିଲେ ଏଇ ମାଇଟ୍ ସହକରେ ଯାଏ ନାହିଁ । ଗରମ ପାଣିରେ ପିତାତରଢ଼ା ଜାଲି ସାହାଯ୍ୟରେ ରଗଡ଼ି ଦେହକୁ ଦସିଲେ ତମରୁ ମାଇଟ୍‌କୁ ବାହାର କରିହେବ । ଏମାନେ ବଛଣା ଓ ଲୁଗାପଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଜାବୁଡ଼ି ଧରନ୍ତି ।

କାବୁକଥା ଏତେ ଲେଖାହୋଇଛି ଦେଖି ବାପୁର ଆଗ୍ରହ ତେର ବଢ଼ିଗଲା । ସେ ପୁପୁଠାରୁ ବହୁପତ୍ର ନେଇ ଆଉ ଅଧିକା ଜ୍ଞାନ ଖୋଜି ବସିଲା । ଯାହାକୁ କାନ୍ଧୁ ହୋଇଥିବ, ତା'ର ବଛଣା ଓ ଲୁଗାପଟା ଯିଏ ବ୍ୟବହାର କରିବ, ତାକୁ ବି କାନ୍ଧୁ ହେବ । କାନ୍ଧୁ ହୋଇଥିଲେ ପ୍ରତିଦିନ ନିଜ ଲୁଗାପଟା ଓ ପାରିଶୁଆ ବଛଣା ଓ ଚଦରକୁ ଅଧ୍ୟୟନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫୁଟୁଡ଼ା ପାଣିରେ ସିଝାଇବ ।

ଯାହାକୁ କାନ୍ଧୁ ହୋଇଥିବ, ତାକୁ ଭଲକରି ରଗଡ଼ି-ଦେଇ ନିମପତ୍ର ସିଝା ପାଣିରେ ଗାଧୋଇଦେବ । ତା'ହେଲେ ତମତଳେ ତିଆରି କରିଥିବା ସୁତଙ୍ଗ ଛୁଡ଼ିଯିବ ଓ ଦେହରୁ ମାଇଟ୍ ବାହାରିଯିବ । ଏସବୁ କଥା ଜାଣିଲପରେ କାନ୍ଧୁ ଆଉ ଅସାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ ।

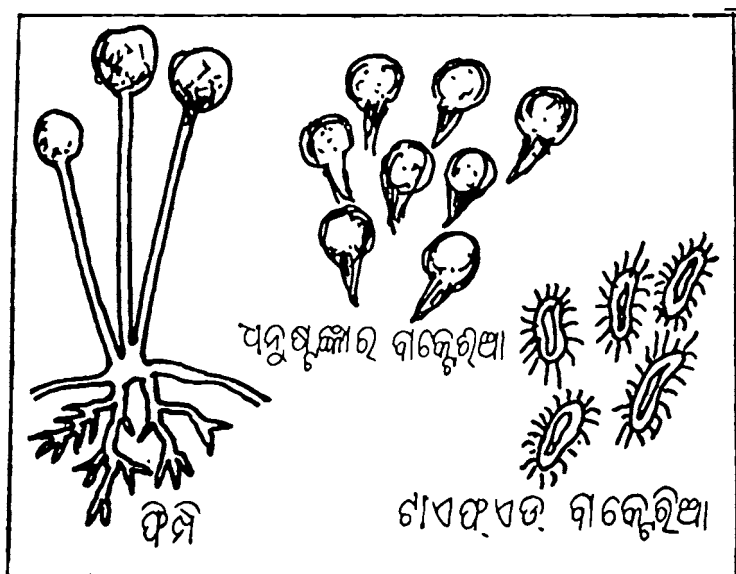
କାନ୍ତ ହୋଇଛି ବୋଲି ବାପୁ ମୋଟେ ଗାଧୋଉନଥିଲା । କେଉଁ ଦିନ ଗାଧୋଇଲେ ବି କଷ୍ଟ ହେବ ବୋଲି କାନ୍ତ ଦେହରେ ଟିପ ବି ମରେଇ ଦେଉ ନଥିଲା । ଲୁଗାପଟା ବଛଣା ତା'ର ବଦଳାଯାଉ ନଥିଲା । ପୁଅ ଚିଡ଼ି ପକେ, ବନ୍ଦୁରୁ ଏତେ କଥା ପଢ଼ି ଶୁଣେଇଲା ପରେ ବାପୁର ମନ ଖୁସି ହୋଇଗଲା । ସେ ଖୁସି ହୋଇ ସାନଭାଇ ପୁଅର ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇଦେଲା । କହିଲା, “ହଉ ଏ କାନ୍ତକୁ ଏଥର ମୁଁ ସାଥ କରୁଛି ।”

ଦି'ଭାଇ ଏଇ ଖୁସିରେ ପରସ୍ପରକୁ ଗେଲକଲେ ।

— — —

ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ଓ ଭେଟା

ବାପୁ ଓ ପୁଅ ବହୁତ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବହି ପଢ଼ନ୍ତି ।
ଦୁନିଆର ନାନା କଥା କାଣିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ।
ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରାଣୀଜଗତ ସାଙ୍ଗକୁ ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତ ଯେ ସାଙ୍ଗ
ପରକା ସମାନ ସମାନ ରହିଛି ସେନେଇ ବ ପିଲାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ
ହେବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ।

ସେଦିନ ଖାଇବା ସମୟରେ ଛତୁ ତରକାର
ହୋଇଥିଲା । ଏ ଛତୁ ପୁଣି ଉଦ୍ଭିଦ କି ନୁହେଁ ? ପ୍ରାଣୀ ତ

ନୁହେଁ । ହେଲେ କି ଭଳି ଭର୍ତ୍ତିଦ ଇଏ ? ଶାଶୁଆ ରଙ୍ଗର
ନୁହେଁ । ପୁଣି ତାଳ, ପହ, ଫଳ କି ଫଳ ଏହାର ନାହିଁ ।
ଦୁଇଭାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପୁଣି ବହୁପହ ଖୋଜିବସିଲେ ।

ବାପାଙ୍କୁ କହି ଲୁଇବେରୁରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ବହି ଆଣି
ଖୋଜିବାପାଇଁ ସେମାନେ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ାଇଲେ । ପିଲା
ଦୁଇଜଣର ଏତେ କଥା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ବାପା
ବହି ଆଣିଦେଲେ । ତାକୁ ପଢ଼ି ଜାଣିଲେ ଯେ ଛତୁ ଓ ଫିମ୍ପି
ଏକା ଜାତିର ଭର୍ତ୍ତିଦ । ଏମାନଙ୍କ ଦେହରେ ସବୁଜକଣିକା
ନଥିବାରୁ ଏମାନେ ନିଜ ଖାଦ୍ୟ ନିଜେ ତିଆରି କରି ପାରନ୍ତି
ନାହିଁ । କଖାରୁ କାଟି ରଖିଲେ, ପାଉଁଶରେ ଚିକି ଦୁଇଗୁରୁଦିନ
ରହିଗଲେ ସେଥିରେ ହେଇଯାଉଥିବା ଧଳା ଧଳା, କଳା
ରଙ୍ଗର ଫିମ୍ପି ସବୁ ଏଇ ଛତୁ ଜାତିର ।

ପିଲାଏ ଦେଖିଛନ୍ତି, ବର୍ଷାଦିନେ ଲୁଗା ଓଦା ହୋଇ
ନ ଶୁଖି ରହିଗଲେ ସେଥିରେ କଳାଛତ ମାରିଯାଏ । ଖାଦ୍ୟ
ପଦାର୍ଥ ଅଦୋଡ଼ା ରହିଗଲେ ଗନ୍ଧେଇଯିବା ସହିତ ଫିମ୍ପି
ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଏ ।

ପଞ୍ଚ ପଢ଼ି ଶୁଣେଇଲୁ—ଫିମ୍ପି ପୁଣି କେତେ ଜାତିର ।
ଏଥିରୁ କେତେକ ବିଷ ଓ ଅଳ୍ପ କେତେକ ଉପକାରୀ ।

ଏକ ପ୍ରକାର ପିଞ୍ଜିରୁ ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡାର ଫ୍ରେମିଂ ପେନ୍‌ସିଲିନ୍
 ଔଷଧ ତିଆରି କରି କେତେ ଉପକାର ନ କରିଛନ୍ତି !

ଦା' ଯେତେ ବିଷାଣ ହେଲେ ବି ପେନ୍‌ସିଲିନ୍ ମଲମ
 ଲଗେଇଦେଲେ କେମିତି ବଞ୍ଚିଲ ଶୁଖିଯାଏ । ଏମିତି ଦାନିକା
 ଗୁଣ ଯୋଡ଼ ପିଞ୍ଜିର ସିଏ ଫେର ଖାଇବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଲୁଗା-
 ପଟାକୁ ବି ନଷ୍ଟ କରିଦିଏ ।

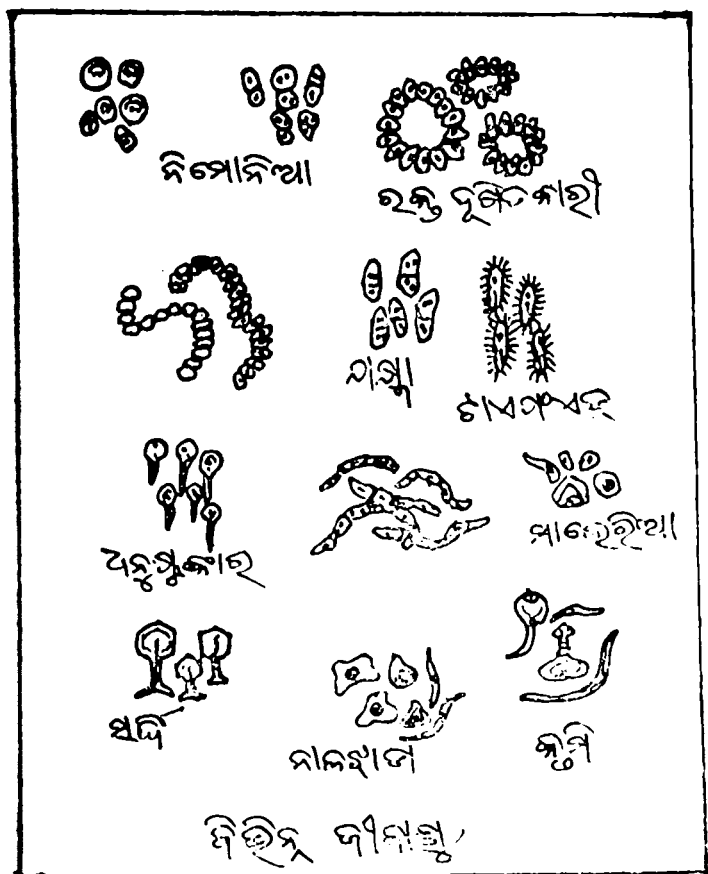
ଏ ପିଞ୍ଜି ବହୁତ ଜାତିର । କୋଉଥିରୁ ଔଷଧ ତିଆରି
 ହେଲୁଣି ତ କୋଉଥିରୁ ଖାଦ୍ୟ ତିଆରି ହେଲୁଣି । ପୁଣି କିଏ
 ରୋଗ କଲୁଣି ତ ଆଉ କିଏ ଲୁଗାପଟା ନଷ୍ଟ କଲୁଣି ।

ବାପୁର ମନେଅଛି କେମିତି ତାଙ୍କର ପଡ଼ିଶାଘର
 ଲୋକେ ସେଦିନ କେଉଁଠୁ ଛତୁ ତୋଳି ଆଣି ଖାଇ ଝାଡ଼ା
 ବାନ୍ତିରେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଛତୁରେ ପୁଣି ତେଣୁ ବସ ଅଛି !

ଯକ୍ଷା, ଟାଇଫଏଡ଼, ହଇଜା, ନାଲିରକ୍ତ ଝାଡ଼ା, ଯାଦୁ,
 ବାଞ୍ଚି ଯାଏ କେତେ ରୋଗ ଏଇ ପିଞ୍ଜି ଓ ସେଇ ଜାତିର
 ଉଦ୍‌ଭିଦ ପାଇଁ ହୁଏ । ଟାଇଫଏଡ଼ କି ହଇଜା ଭଳି ରୋଗ
 କରୁଥିବା ପିଞ୍ଜିକୁ ବାକ୍‌ଟେରିଆ କହନ୍ତି । ନିମୋନିଆ କି
 ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର ରୋଗ ବି ଏଇ ବାକ୍‌ଟେରିଆଙ୍କ ପାଇଁ ହୁଏ ।

ଆରେ ବାବା ନିମୋନିଆ ଜ୍ୱର ହୋଇ ପରା ବାପୁ ସାଙ୍ଗ
 ଯଦୁର କେକେବାପା ଓ ତାଙ୍କ ଘରେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଚେମାର

ବଡ଼ଭାଇ ପରା ଗଲବର୍ଷ ମରଗଲେ । ସେମିତି ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର
ହୋଇ ବି ତା' ପଡ଼ିଶାଘରୁ କେହି କଣେ ମରିଥିବାର ମା'
ତାଙ୍କର ବହୁଥିଲେ ।

ରୋଗ କରୁଥିବା ବାକ୍ଟେରିଆ କି ପତଙ୍ଗକୁ ଖାଏ
ଆଖିରେ ଦେଖିହେବ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଆମ
ସୂକ୍ଷ୍ମ ଯନ୍ତ୍ର ମାଇକ୍ରୋସ୍କୋପ ନିଶ୍ଚୟ ଦରକାର ।

ଛତୁ, ଫିମ୍ପି, ବାକ୍‌ଟେରିଆ ସବୁ ଏକା ଜାତିର ।
 ସେମାନେ ସନ୍ତସନ୍ତୁଆ ଓଦାଳିଆ ଜାଗାରେ ଭଲ ବଢ଼ନ୍ତି ।
 ଭାତି ଟାଣଖରା ଓ ଶୁଖିଲା ପାଗରେ ସେମାନେ ମରିଯାଆନ୍ତି ।
 ଗଛର ବକଳା, ମଲ୍ଲ କାଠରେ ଛତୁ ଫୁଟିଲପର ଆମର
 ରୋଗଣା ଓ ଓଦାଳିଆ ଚମରେ ଫିମ୍ପି ବସିଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ
 ଯାହୁ, ବଞ୍ଚିତ ଓ ବୟସ ଛଡ଼ ହୋଇଥାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ
 ସବୁଦିନେ ନିଜ ଦେହର ଚମର ଯନ୍ତ୍ର ନେବା ଦରକାର । ଝାଲ
 ବୋହି ଓଦା ରହୁଥିବା ଜାଗାରେ ଏମିତିକା ଚମରୋଗ
 ହୋଇଥାଏ ।

ମୂଲିଆ ମକୁରୁଆ ଲୋକ ଓଦାରେ, ଓଦା ଲୁଗା ପିନ୍ଧି
 ବହୁତ ସମୟରେ କାମଦାମ କରୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଅଣ୍ଟାରେ ଯାହୁ
 ହୋଇଥାଏ ।

ପୁଣି ପିଲୁଏ ପଡ଼ି ଜାଣିଲେ ଯେ ଏକ ପ୍ରକାର ଫିମ୍ପି
 ॥ ନଖ ରୋଗ, ନଖ ମୋଟା ହୋଇ ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶିବା, ନଖ
 ଗିପିବା ଆଦି ନାନା ଜାତିର ନଖ ରୋଗ ହୋଇଥାଏ ।

ହେଲେ ହଇଜା, ନିମୋନିଆ ବାକ୍‌ଟେରିଆ ଚମରେ
 ଲି ଦେହରେ ପଶନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ପାଣି ପବନରୁ
 ହେବୁ ଆସନ୍ତି । ଯଦି ଦେହରେ କୌଣସି ଜାଗା ଖଣ୍ଡିଆ
 ଗୋରୁ ରକ୍ତ ବାହାରୁଥିବ ତାହାକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ସାବଧାନରେ
 ଔଷଧ ଦେଇ ରଖିବା ଦରକାର । ଯଦି ଖଣ୍ଡିଆରେ ଧୂଳି

ଲଗେ ଓ ସେହି ଧୂଳିରେ ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର ବାକ୍‌ଟେରିଆ ଥାଏ,
ତେବେ ମଣିଷକୁ ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର ରୋଗ ହୁଏ ।

ଏହି ଧନୁଷ୍ଟଙ୍କାର ରୋଗ ଏଡ଼େ ମାରାତ୍ମକ ଯେ ଏହା
ହେଉଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକଡ଼ା ନବେ ଭାଗ ଲୋକ
ମରିଯାଆନ୍ତି । ଠିକ୍ ସମୟରେ ଏହି ରୋଗର ଔଷଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ନ କଲେ ଜୀବନ ଚାଲିଯିବ ।

ଏତେ କଥା ପଢ଼ି ପଲ୍ଲୀଏ ଭାବିଲେ ସତରେ ଏ ସୂକ୍ଷ୍ମ
କେଡ଼େ ବିଚିତ୍ର !

ପାସିଓଲ ଓ ଛେଳି କଲିଜା

ସେଦିନ ରବିବାର ହୋଇଥାଏ । ଅର୍ପଣ ଛୁଟି । ପିଲାଙ୍କର ସ୍କୁଲ ବି ଛୁଟି । ରାମବାବୁ ବଜାରରୁ ମାଂସ, ପରିବା ପ୍ରଭୃତି ଆଣିବାକୁ ବ୍ୟାଗ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ଧରି ସକାଳୁ ବାହାରିଗଲେ । ରବିବାରରେ ଆରାମରେ ବସି ପିଲମାନଙ୍କ ସହ ଖିଆପଆ କରିବେ । ଅନ୍ୟ କେଉଁଦିନ ଏକାଠି ବସି ଆରାମରେ ଗପକରି ତ ଖାଇହେଉ ନାହିଁ ।

ବଜାରରୁ ଫେରିଲାପରେ ରାମବାବୁଙ୍କ ସାନପୁଅ ସାନୁ ତାଙ୍କ ହାତରୁ ମାଂସ ଓ ପରିବା ବ୍ୟାଗ୍ ନେଇ ମା'ଙ୍କୁ ଦେଲା । ଗୋଟିଏ ଡେକ୍ଟରେ ମାଂସ ବ୍ୟାଗ୍ ରୁ ମାଂସତକ ଅକାଡ଼ି ଦେଲେବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ ମାଂସ ନ ଆଣି ରାମବାବୁ ସେଦିନ ଛେଳି କଲିଜା ଆଣିଛନ୍ତି । ମାଂସ ତ ବରାବର ମିଳେ । ଛେଳି କଲିଜାଟା ଏଠି ଅମୂଲ୍ୟମୂଲ । ପ୍ରଥମରୁ ପହଞ୍ଚି ନପାରିଲେ କଲିଜାତକ ସରିଯାଏ । ସାନପୁଅ ସାନୁ ଅନେକ ଥର ବାପାଙ୍କୁ ବରାଦ ଦେଇଛି ଛେଳି କଲିଜା ଆଣିବାକୁ । ତେଣୁ କଲିଜା ଦେଖି ମା' ବହୁତ ଖସି ହୋଇଗଲେ ।

ମା' କଲିକା କାଟିଲବେଳକୁ ସେଥିରେ ସେହି କଲିକା
ରଙ୍ଗର ଅତି ପତଳା ଇଞ୍ଚେ ଦେଉଳଞ୍ଚି ଲମ୍ବର ଚଟକା ପରସ୍ତ
ପରି କ'ଣ ସବୁ ଲାଗିଥିବାର ଦେଖିଲେ । ରାମବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କ
ଦେଖେଇଲେ ।

ରାମବାବୁଙ୍କୁ ଏସବୁ ନୂଆ ଲାଗିଲା । ସେ
କେବେ ତ କାହିଁ ଏସବୁ ଦେଖିଥିବାର ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ଏସବୁ କେବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନଥିଲେ ଆଗରୁ । ହେଲେ ଏ
ନୂଆ ଜନିଷ ସବୁ ଆଖିରେ ଯେତେବେଳେ ପଡ଼ିଲଣି ତାକୁ
ଆଉ ତାଙ୍କରଙ୍କୁ ନ ପଚାରି ଖାଇହେବ ନାହିଁ । ଆଉ ତାଙ୍କ
ସ୍ତ୍ରୀ ରୋଷେଇ କରିବେ କ'ଣ ବ୍ୟାବ୍ତିରେ ପୁଣି ଭରତ
କରିଦେଲେ । ରାମବାବୁ ବ୍ୟାବ୍ତି ଧରି ସାନୁ ସହୃଦ ତାଙ୍କ
ସାଙ୍ଗ ତାଙ୍କରଙ୍କ ଘରକୁ ବାହାରିଲେ ।

ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସାଙ୍ଗ ରାମବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ପୁଅକୁ
ଦେଖି ତାଙ୍କର ରମେଶବାବୁ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲେ ।
ଆସିବାର କାରଣ ବୁଝିଲାପରେ ଗୋଟିଏ ସପା ପାତ୍ରରେ
ରାମବାବୁ ଆଣିଥିବା କଲିକାକୁ ରଖିଲେ ଓ ଭଲକରି ପରୀକ୍ଷା
କରି ଦେଖିଲେ ଯେ ସେହି କଲିକାରେ ପାସଓଲ ବୋଲି
ଜାଣିଏ ପରଜୀବା ବା ପାରାସାଇଟ୍ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଜୀବ
ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଜୀବର ଦେହରେ ରହେ ତାକୁ ପରଜୀବା
କହନ୍ତି ।

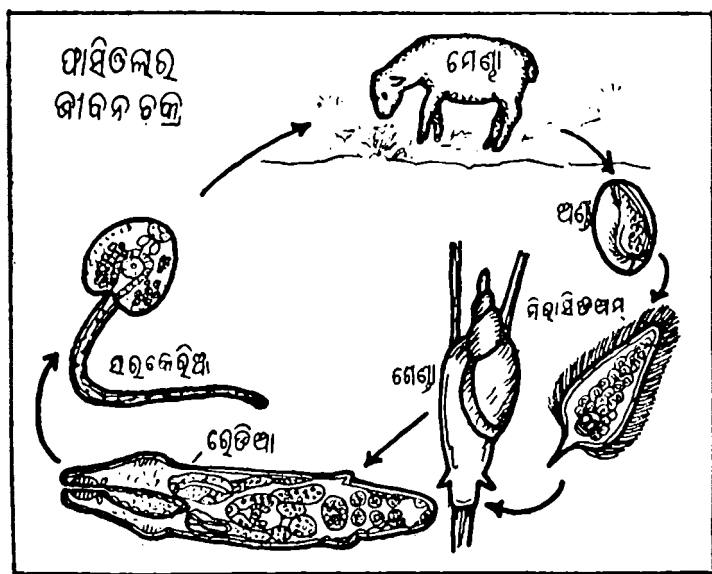
ପାସିଓଲ ନାଁ ଶୁଣି ରାମବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ଏ ପ୍ରକାର ଜୀବ ସେ ତ କେବେ ଦେଖି ନଥିଲେ କି ଶୁଣି ନଥିଲେ । ପଞ୍ଚରୁ ତ କେତେଥର ରାମବାବୁ ଘରକୁ କଲିଜା କିଣି ଆଣିଛନ୍ତି ହେଲେ ଏ ପ୍ରକାର ଜନଷ ତ ତାଙ୍କର ଆଖିରେ କେବେ ପଡ଼ିନଥିଲା ।

ରମେଶବାବୁ ବୁଝେଇଦେଲେ ପାସିଓଲ ବୋଲି ଜାତୀୟ ପରଜୀବୀ ଗାଈ, ଛେଳି, ମେଣ୍ଟା, କୁକୁର ପ୍ରଭୃତି ଜୀବଙ୍କ କଲିଜାକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିଥାଏ । ଏହି ରୋଗକୁ ‘ଲିଭର ରଟ୍’ କୁହାଯାଏ । ଫଳରେ ଦେହ ଭିତରେ ଥିବା କଲିଜା ରୋଗୀ ହୋଇଯାଏ । ମଣିଷଙ୍କ ଦେହକୁ ଇଏ ଆସେ ନାହିଁ ସତ ହେଲେ କଲିଜାରେ ଏପରି ଗୁଡ଼ିଏ ଜୀବ ଥିବାର ଦେଖିଲେ କଣ ଖାଇହେବ ? ଘୃଣା ଲାଗିବ ନାହିଁ ?

ଏ ପାସିଓଲ ଲମ୍ବରେ ଇଞ୍ଚେ ଲମ୍ବର ପ୍ରାୟ । ଅତି ପତଳା ଓ ଦେହର ରଙ୍ଗ ଛେଳି କଲିଜାର ରଙ୍ଗ ପ୍ରାୟ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ କଲିଜା ସାଙ୍ଗରେ ରହିଲେ ଯୁକ୍ତ ଜାଣି ହେବନାହିଁ ।

ପାସିଓଲ ଛେଳି ଓ ମେଣ୍ଟାଙ୍କ ଦେହରେ ହୁଏ । ଛେଳି ମେଣ୍ଟାର ଝାଡ଼ା ସହ ଏହାର ଅଣ୍ଡା ମାଟିକୁ ଯାଏ । ସେଠି ଅଣ୍ଡାଫୁଟି ବିଭିନ୍ନ ଲର୍ଭା ଅବସ୍ଥାରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଏହାର ଗୋଟିଏ ଲର୍ଭା ଅବସ୍ଥା

ଗେଣ୍ଡା ଦେହରେ ବି ବଢ଼େ । ଗେଣ୍ଡା ଦେହରୁ ବାହାର ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଏକ ଲୁର୍ତ୍ତା ଅବସ୍ଥାରେ ଇଏ ଘାସ ପତ୍ରରେ, ପାଣିକୂଳିଆ ଗଛରେ ଲୁଗି ରହେ । ଯେତେବେଳେ ଛେଳି, ମେଣ୍ଡା, ଗାଈ ଗୋରୁ ଘାସ ବରଳି, ଏହି ଲୁର୍ତ୍ତା ପୁଣି ତା ଦେହକୁ ଚୁଲିଆସି ତା'ର କଲିକାରେ ବସାବାର୍ଦ୍ଧି ରହେ । ରମେଶବାବୁ ତାଙ୍କର ବହୁ ଖୋଲି ପାସିଓଲର କୀବନଚକ୍ର ଓ ସେ କେମିତି ଛେଳିଙ୍କ ଦେହକୁ ଆସେ ତା' ଦେଖାଇଲେ ।

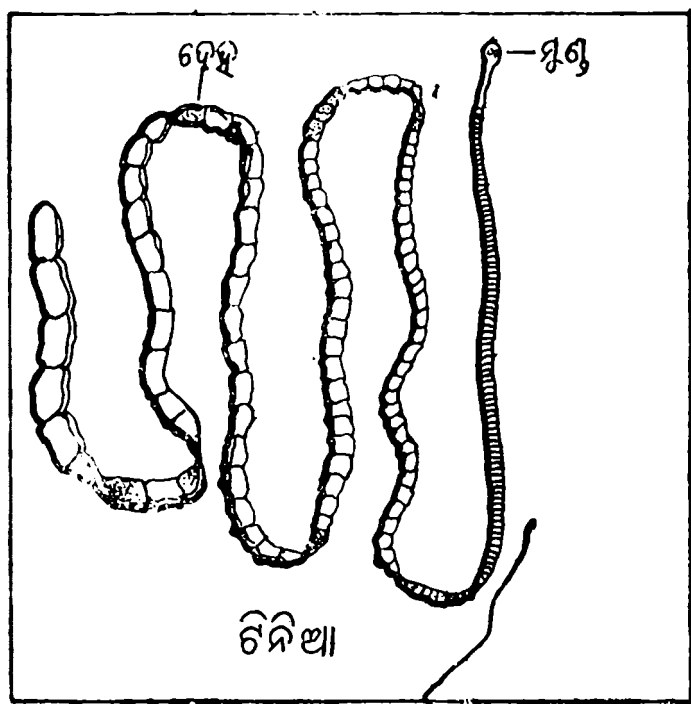
ରମେଶବାବୁଙ୍କର ଏସବୁ ନେଇ ଜାଣିବାର ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ରମେଶ କହିଲେ -- କାତଏ କାତଏ ପାସିଓଲ ସୁନା ମେଣ୍ଡା

ଛେଳିଙ୍କ ଦେହରେ ହେଉଛନ୍ତି, ହେଲେ ଆଉ କାନ୍ତ ଏ
 ଫରକୀବୀ ମଣିଷଙ୍କ ଦେହରେ ବ ଦୁଅନ୍ତି । ତାକୁ ଟେପ୍ ଓଁ ମି
 କହନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଇଉରୋପ, ଆମେରିକା ପ୍ରଭୃତି ସଭ୍ୟ
 ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁଠାରେ ମଣିଷମାନେ ଘୃଷ୍ଣୁର, ଗାଈ
 ମାଂସ ଖାଆନ୍ତି ଓ ଏହି ମାଂସକୁ ଭଲକରି ସିଝେଇ ଖାଆନ୍ତି
 ନାହିଁ, ସେଠାରେ ଏହି ଟେପ୍ ଓଁ ମି ରୋଗ ଦେଖାଯାଏ ।

ଦରକୀ ମାପୁଥିବା ଟେପ୍ ପରି ଏହାର ଦେହ ହୋଇଥିବାରୁ
 ଆ'ର ନାଁ ଏପରି ହୋଇଛି । ଏହାର ଦେହ ଚେପ୍ ଟା, ଅତି
 ଲମ୍ବ । ମୁଣ୍ଡଟି ଅତି ସାନ, ଆଖିକୁ ଦିଶେ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡରେ
 ଥିବା ଅଙ୍କୁଶ ଦ୍ଵାରା ଇଏ ମଣିଷ ପେଟରେ, ତା ଅନ୍ତନାଲୀରେ
 ଝୁଲିକରି ରହି ଆମେ ଖାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟରୁ ସାରତକ ଶୋଷୁ
 ଥାଏ । ଆର ନାଁ “ଟିନିଆ” । ଆ' ଦେହରେ ଥିବା ଟେପ୍ ରୁ
 ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଛୁଡ଼ି ମଣିଷର ଝାଡ଼ାସହ ବାହାରକୁ ଚାଲିଥାଏ ।

ତମେ ତ ଜାଣିଛ ଘୃଷ୍ଣୁର ପରି ଯେଉଁ ଜୀବମାନେ
 ଝାଡ଼ା, ମଇଳା ଖାଇ ବଞ୍ଚନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ସହ ଏହି ଟେପ୍
 ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଦେହ ଭିତରକୁ ଚାଲିଥାଏ । ଘୃଷ୍ଣୁର ଦେହକୁ
 ଆସିଲପରେ ଅଣ୍ଡାରୁ ଛୁଆପୁଟେ ଓ ଇଏ ପୁଣି ତା ଦେହର
 ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶରେ, ଯଥା—ଜିଭ, ମାଂସ ଓ ବେକ ଅଞ୍ଚଳରେ
 ଲାଗିକରି ରହେ । ଘୃଷ୍ଣୁର ଦେହରେ ଇଏ ଲୁଆଁ ଅବସ୍ଥାରେ

ଆଏ ଓ ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ ଘୃଷ୍ଣର ମାଂସକୁ କଞ୍ଚା ବା ଭଲକରି ନ ଯିବେଇ ଖାଏ ସେତେବେଳେ ମଣିଷ ଦେହକୁ ଇଏ ଗୁଲିଆସେ । ମଣିଷ ଦେହକୁ ଆସିଲା ପରେ ଇଏ ତା’

ନିଜ ରୂପ ଧାରଣ କରେ ଓ ନିଜର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚି ପୁଣି ଝୁଲି ରହେ ।

ଥରେ ଏହି ଚିନ୍ତା ମଣିଷ ଦେହକୁ ଚାଲି ଆସିଲେ,
ମଣିଷ ଦେହରୁ ଯିବା ବଡ଼ କଷ୍ଟ । ଏହି ରୋଗକୁ ସିଂଘ ସର୍କଶ
ରୋଗ କହନ୍ତି ।

ମଣିଷ ଯାହା ଖାଇବ ଇଏ ସେଥିରେ ଭ୍ରାତ ବସିବ ।
ତେଣୁ ମଣିଷ ଦୁଇଟି ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ ।

ଏତେ କଥା ଶୁଣିଲା ପରେ ରାମବୀର ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ-
ଟିଏ ପକେଇଲେ । ରମେଶବୀରୁଙ୍କୁ ଅତି ଖୁସିରେ ଧନ୍ୟବାଦ
ଦେଇ କଲିକାତକ ହାତରେ ଧରି ସାନ ସହ ଘରକୁ
ଫେରିଲେ ।

— — —

ଜାତିଜାତିକା କମି ଓ ବେଗ

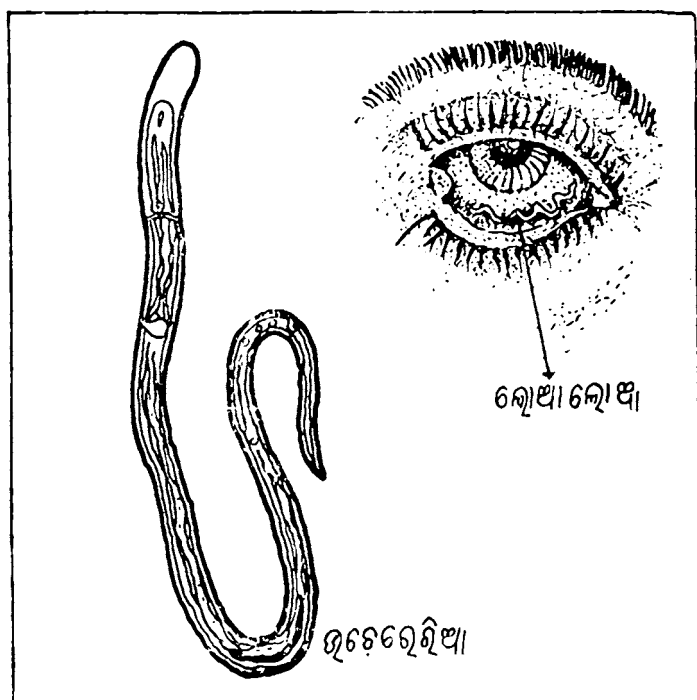
ରାମବାବୁ ଓ ମୋହନବାବୁ ରବିବାରଦିନ ବଜାରରୁ
ସଉଦାପତ୍ର ଆଣିସାରି ଡାକ୍ତରବନ୍ଧୁ ରମେଶବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ
ଯିବାକୁ ଯୋଜନା କଲେ ।

ଡାକ୍ତର ରମେଶବାବୁ ନାନା କଥା ଜାଣନ୍ତି ।
ବିଦେଶରେ ରହି ଡାକ୍ତରୀବିଦ୍ୟାରେ ନାନା ଗବେଷଣା
କରି କେତେ ଉପାୟ ଓ ଡ୍ରଗ୍ସ ହାସଲ କରିସାରି
ନିଜ ଦେଶକୁ ଫେରିଛନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ଜାତିର କୃମିଙ୍କ ବିଶ୍ୱ
ଦେଖାଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗୁଁ ମଣିଷ ଦେହରେ ହେଉଥିବା
ରୋଗ ନେଇ ସେ ବୁଝାଇ ଦେବେ ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

ଗୋଦର :

ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଡାକ୍ତର ରମେଶବାବୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ
ବନ୍ଧୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦେଖି ବଡ଼ ଖୁସି ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ
ବେଠକଖାନାକୁ ସେତେବେଳେ ଜଣେ ଗୋଦର ରୋଗୀ
ଆସିଥିଲେ । ଗୋଦର ରୋଗକୁ ବାତଜର ବୋଲି ମଧ୍ୟ
କହନ୍ତି । ରୋଗୀଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ହାତୀ ଖୋଜ ପରି ଫୁଲି
ଯାଇଛି । ଗୋଡ଼ସାରା ଆବୁ ଆବୁ ହୋଇ ବାହାରିଛି । ହାତୀର

ଗୋଡ଼ ପରି ଅସ୍ଥାସ୍ଥାବକ ଗୋଡ଼ରେ ଆଲୁପରି ସାନ ବଡ଼ ଆରୁ
 ଦେଖିଲେ ଯାହାକୁ ହେଲେ ବି ଭୟ ଲାଗିବ । ଗୋଦର ରୋଗ
 ନେଇ ସମ୍ୟକ୍ ଧାରଣା ବଢ଼ାଇ ଦେବାଲାଗି, ରୋଗୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା
 କରିଯାରି ଔଷଧ ଲେଖି ବିଦ୍ୟାୟ ଦେଲପରେ ରମେଶବାରୁ
 ବନ୍ଧୁ ଦୁହଁଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି ବସିଲେ ।

ତିନିବନ୍ଧୁ ଚୁ' ଖାଇଯାରି ଗପ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
 ରମେଶବାରୁ କହିଲେ, ଗୋଦର ରୋଗୀଟିକୁ ଦେଖିଲ ତ ?
 ଆଜି ଗୋଦର ରୋଗ ନେଇ ତମକୁ କହିବି ।

ଗୋଦର ରୋଗର ଜୀବାଣୁ ଅତି ସାନ । ନଳୀ ଆକୃତିର
 ଜାତିଏ କୃମି ଏମାନେ । ଏହାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାମ ଭିତେରେରିଆ
 ବାକ୍ଟିରିଆ ବା ପାଇଲେରିଆ ବାକ୍ଟିରିଆ । ଏହି କୃମି ଏତେ
 ସାନ ଯେ ଖାଲି ଆଖିରେ ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ । ମାଇକ୍ରୋସ୍କୋପ
 ତଳେ ଗୋଦର ରୋଗୀର ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଏହି କୃମି
 ଦେଖାଯିବ ।

ମାଛି କ୍ୟୁଲେକ୍ସ ମଶା ଏହି ଜୀବାଣୁକୁ ଜଣକ ଦେହରୁ
 ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଦେହକୁ ବୋହି ନିଏ ବୋଲି ଏହି ମଶାକୁ
 ଗୋଦର ରୋଗର ବାହକ କହନ୍ତି । ଗୋଦର ରୋଗୀକୁ ମାଛି
 କ୍ୟୁଲେକ୍ସ ମଶା କାମୁଡ଼ିଲେ ସେ ରକ୍ତସହ ପାଇଲେରିଆ
 କୃମିକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଦେହକୁ ଗୋଷିନିଏ । ପାଇଲେରିଆ କୃମି
 ମଶାର କିଛି କ୍ଷତି କରେନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେହି ମଶା ଭଲ
 ମଣିଷକୁ କାମୁଡ଼ିଲେ ଭଲ ମଣିଷର ଦେହ ଭିତରକୁ ଗୋଦର
 ରୋଗର ଜୀବାଣୁ ଯାଇ ତାକୁ ଗୋଦର ରୋଗ ହୁଏ ।

ଡାକ୍ତର ରମେଶବାରୁ ପୁଣି କହିଲେ ଯେ ଦେଖୁଛ ତ
 ଗୋଦର ରୋଗୀର ଦୁଃଖ । ଯାହା ହେଲେ ବି ଏ ମଶା ମାଛି
 ପୋକଙ୍କଠୁ ଦୂରରେ ରହିବ । ଘର ପାଖରେ ଘାସ, ଗଛ,
 ଲଟା ବୁଦା ସଫା କରିଦେବ । ମଶାରୀ ଟାଣି ଶୋଇବ । ମଶା
 ଯେପରି ଆଦୌ ନ କାମୁଡ଼େ ସେ ଦିଗକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦୃଷ୍ଟି-
 ଦେବ । ଏତିକି କଲେ ମଣିଷକୁ କେବେ ଗୋଦର ହେବନି
 କି ମେଲେରିଆ ଜ୍ୱର ବି ହେବ ନାହିଁ ।

ଲେଆଲେଆ

ରମେଶ ବାବୁ ପୁଣି କହିଲେ ଯେ ନାନା ରକମର ରୋଗ ଏହିପରି ନାନା କାନ୍ତିର ଛେଟ ଛେଟ କୁମିଙ୍କ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ରୋଗ ହେଲା— ଆଖିରେ ହେଉଥିବା ଲେଆଲେଆ ନାମକ ଏକପ୍ରକାର ରୋଗ । ଏହି ଲେଆଲେଆ ରୋଗ କଥା ତମେମାନେ କେବେ କେହି ଶୁଣି ନଥିବ । ଆଫିକାର ଲୋକମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଏହି ରୋଗଟି ହୋଇଥାଏ । ଆମ୍ଭ ଓ ଆମ୍ଭ ଗଛରେ ହେଉଥିବା କାନ୍ତିଏ ମାଛଦ୍ୱାରା ଏହି ଲେଆଲେଆ ରୋଗ ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଆମ୍ଭ ମାଛଙ୍କ ଦେହରେ ଲେଆଲେଆ କୃମି ନିଜର ଲୁଚା ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥାଏ । ଆମ୍ଭ ମାଛ ମଣିଷକୁ କାମୁଡ଼ିଲେ ମାଛଙ୍କ ଦେହରୁ ସେହି କୃମି ଚମତଳ ଚକ୍ରନାଳୀରେ ଯାଇ ଶେଷରେ ଆଖିକୁ ଯାଏ ।

ଏହି ଲେଆଲେଆ ଯୋଗୁଁ ମଣିଷ ଆଖିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଲେଆଲେଆର କୃମି ଗୋଦର କୃମିର ସମ୍ପର୍କୀୟ । ଏହା ମସ୍ତିଷ୍କ ଓ ସୁଷୁମ୍ନାକାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ଏକପ୍ରକାର ଭୂତାଶୁ ବା ଶାରୀରିକୁ ଛୁଡ଼ିଦିଏ । ଶାରୀରିୟ ଯୋଗୁଁ ନାନା ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଲେଆଲେଆ ଛାଡ଼ି ଥିବା ଇରସ୍ ମଣିଷ ଦେହକୁ ଆସିଲା

ପରେ ଦେହ ହାତ କୁଣ୍ଡେଇ ହୁଏ ଓ ଫୁଲିଯାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଲେଆଲେଆ ନମନ୍ତେ ଆଜିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୀଡ଼ା ହୁଏ ଏବଂ ଆଖି ଫୁଲିଯାଏ ।

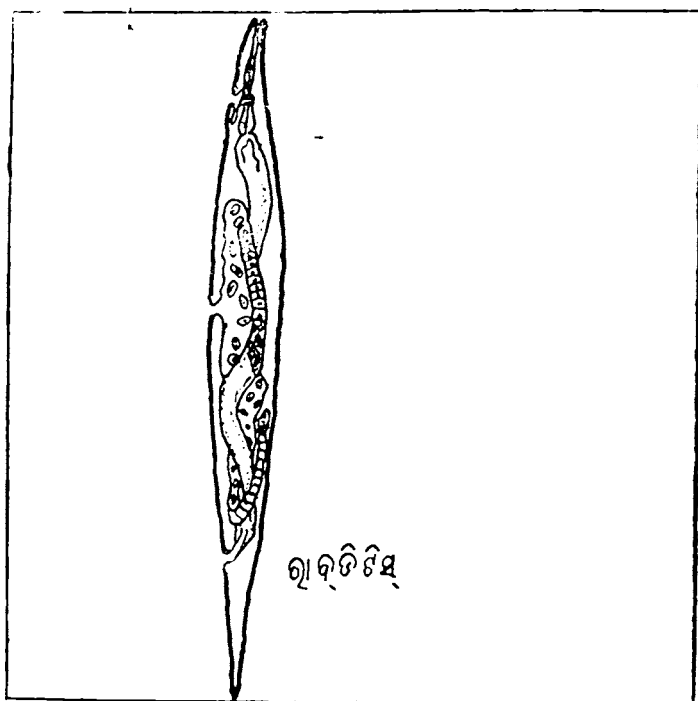
ବନ୍ଧୁ ରମେଶବାବୁଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ରାମବାବୁ ଓ ମୋହନ ବାବୁ କହିଲେ ଯେ ଯାହାହେଉ, ଆମ ଦେଶରେ ଏ ଲେଆ ଲେଆ ରୋଗ ନାହିଁ । ଆମେ ସବୁ ତ ଆଖିର ଯନ୍ତ୍ର ନିଏ ନାହିଁ କି ମାଛ ନ ହେବା ଲାଗି କିଛି ଯନ୍ତ୍ର କରୁନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତର ରମେଶ ବାବୁ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ - ହଉ, ଏଥର ଆଉ ଗୋଟିଏ କୃମି କଥା ଶୁଣ ସେ କୃମି ନା ହେଉଛି ରାବଡ଼ାଇଟିସ୍ ବା ରାବଡ଼ିଟିସ୍ ।

ରାବଡ଼ାଇଟିସ୍ :

ଏମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ମାଟିରେ, ପତ୍ତୁ ଜୈବିକ ଜନସ୍ଥରେ, ପାଣିରେ, ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟ ଜୀବଙ୍କର ମଳରେ ଆହାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ସ୍ତେଷ ଲର୍ଭା ଜିଆ ଦେହରେ ବି ରହିଥାଏ । ଏଇ ରାବଡ଼ାଇଟିସ୍‌ର ଦେହର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ୧.୭ ମି: ମି: । ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର (ହାତ, ଗୋଡ଼ ବା ଅନ୍ୟ ଅଙ୍ଗ) ଯେତେବେଳେ ମାଟିର ସ୍ପର୍ଶରେ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ଏଇ କୃମି ତା ଦେହ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ଥାଏ । ଥରେ ମଣିଷ ଦେହରେ ପ୍ରବେଶ କଲପରେ ସେ ଦେହରେ ରହି ମନୁଷ୍ୟ

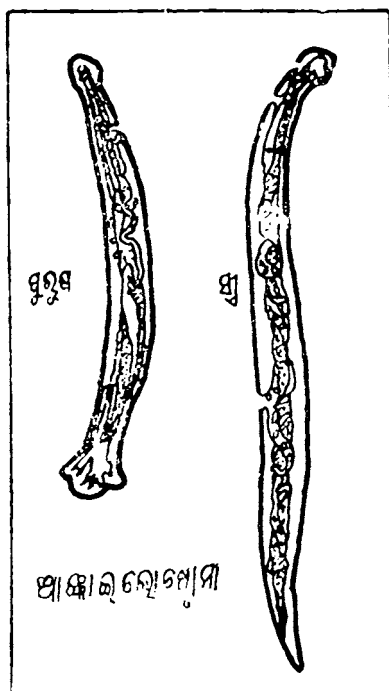
ଖାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟରୁ ଭାଗବସି ବଡ଼ ସୁରୁଖୁରୁରେ ବଞ୍ଚିଯାଏ ।
ଏହା ମଣିଷ ଦେହରେ ସେପରି କିଛି ମାରାତ୍ମକ ବା ଗୁରୁତର
ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ ।

ଆଙ୍କାଇଲୋଷ୍ଟୋମା

ମନୁଷ୍ୟ ଦେହକୁ ଆସୁଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ କୃମି
ହେଲା ଆଙ୍କାଇଲୋଷ୍ଟୋମା ଡିଓଡିନେଲ୍ । ଏହାକୁ ସମସ୍ତେ

ହୃକ୍ତ୍ୱାମି କହନ୍ତି । ଏହି କୃମି ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ
କ୍ଷୟକାରୀ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରକ୍ତ ଗୋଷ୍ଠି ବଞ୍ଚେ । ପୁରୁଷ

ହୃକ୍ତ୍ୱାମିର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ୮ ମି. ମି. ରୁ ୧୧ ମି. ମି.
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେଲେବେଳକୁ ସ୍ତ୍ରୀ କୃମିର ଆକାର ୧୦ ମି. ମି.ରୁ
୧୩ ମି. ମି. ହୋଇଥାଏ ।

ଆଜ୍ଞାକଲେଷ୍ଟୋମାର ରଙ୍ଗ ଧଳା ,ଓ ଧୂସରଥା ।
ଏମାନଙ୍କର ଶରୀରର ଗୋଟିଏ ଅଗ୍ର ବଙ୍କା ଓ

ରୁ' ଶିଆ କପ୍ ସଦୃଶ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହା ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହା ମଣିଷର ସ୍ମୃତିଦ୍ରାନ୍ତର କାନ୍ଥକୁ ଧରି ଝୁଲି ରହିପାରେ ।

ଅଜ୍ଞାତଲେଷ୍ଟୋମାର ଅଗ ମୁଣ୍ଡ ଅଙ୍ଗୁଳ ବା ହୁକ୍ ସଦୃଶ ହୋଇଥିବାରୁ ତା ଦ୍ଵାରା ସ୍ମୃତିଦ୍ରାନ୍ତର କାନ୍ଥରେ କ୍ଷତ (ଖଣ୍ଡିଆ) କରି ତହିଁରୁ ରକ୍ତ ଗୋଷି ବଞ୍ଚିଥାଏ । କ୍ଷତ ଜାଗାରେ ଏହି କୃମିମାନେ ଏକପ୍ରକାର ରସ କ୍ଷରଣ କରନ୍ତି ଯାହା ନିମନ୍ତେ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ରକ୍ତ ଜମାଟ ବାନ୍ଧେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ବଡ଼ ଆରମ୍ଭରେ ହୁକ୍‌ଓର୍ମ ସେଠାରେ ରକ୍ତ ଖାଇ ଖାଇ ସେହି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକରି ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ପୁଣି ସେଠାରେ ଝୁଲିରହି ରକ୍ତ ଖାଏ ।

ଆଜ୍ଞାତଲେଷ୍ଟୋମା ଯୋଗୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ଦୁର୍ବଳ ଓ ରକ୍ତହୀନ ହୋଇଯାଏ ।

ହୁକ୍‌ଓର୍ମ ଥିବା ମନୁଷ୍ୟର ମଳ ପଡ଼ିଥିବା ମାଟି ଭିତରେ ଯା-ଆସ ବା କାମଦାମ କଲେ ହୁକ୍‌ଓର୍ମ କୃମିର ଲର୍ଭା ପାଦ ବା ମାଟିରେ ଲାଗୁଥିବା ଅଙ୍ଗର ଚମକୁ ଫୁଟାଇ ଦେଇ ଶରୀର ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ । ଏହି ଲର୍ଭା ଯେଉଁଠି ଦେହ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରେ ସେହି ସ୍ଥାନ କୁଣ୍ଡଳ ହୁଏ ଓ ଘା ବା କ୍ଷତ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଏହାପରେ ଏହି ଲର୍ଭା ଦେହର ବର୍ତ୍ତିତ ଅଙ୍ଗକୁ ଯା ଆସ କରେ ଓ ନିଜର ରୂପ ବଦଳାଇ ଅନ୍ୟ ଲର୍ଭା ରୂପ ଧାରଣ କରେ ।

ଫୁଲ୍‌ଫୁଲ୍‌ରେ ପ୍ରବେଶ କରି ହୁକ୍‌ଫୁଲ୍ ନିମୋନିଆ ସୃଷ୍ଟି
କରେ ଓ ରକ୍ତ କ୍ଷରଣ ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ । ପ୍ରାୟ ବୟସ୍କ
ହୁକ୍‌ଫୁଲ୍ ପାକସ୍ଥଳୀରେ ପୀଡ଼ା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ହୁକ୍‌ଫୁଲ୍
ପାଇଁ ଦେହ ରୁଗ୍‌ଣ ହୋଇଯାଏ, ଖାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟ ପେଟରେ
ଆମ୍ଳିକା ହୋଇଯାଏ, ଡାୟୋରିଆ ବା ଉଦରମୟ ରୋଗ
ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ଛୁତି ଧଡ଼ ଧଡ଼ କରିବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି
ଇଓସିନୋଫିଲିଆ ଆଦି ନାନା ରକମର ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରି
ଏହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ବଡ଼ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିପକାଏ ।

ମଳମୁତ୍ର ତ୍ୟାଗ କରାଯାଉଥିବା ମାଟିରେ ବା ପଡ଼ିଆରେ
ଖୋଲ ପାଦରେ ଯା-ଆସ କରିବା ଦ୍ଵାରା ଏହି ହୁକ୍‌ଫୁଲ୍
କୃମି ଶରୀରକୁ ଆସିଥାନ୍ତି ।

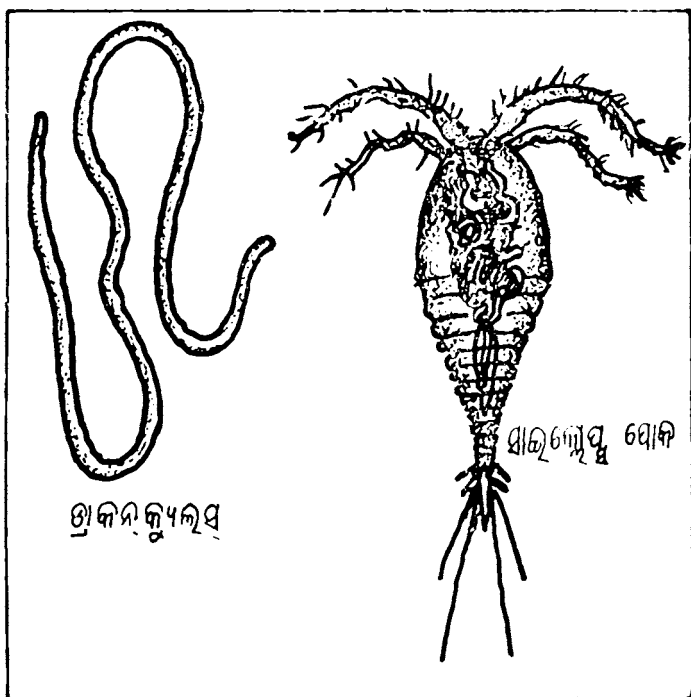
ଡାକନ୍‌କୁଲିସ୍ ମେଡ଼ ନେନ୍‌ସିସ୍ :

ଆଉ ଏକ ଅଭ୍ୟୁତ କିସମର କୃମି ହେଉଛି ଗନି କୃମି ।
ଏହାର ନାମ—ଡାକନ୍‌କୁଲିସ୍ ମେଡ଼ ନେନ୍‌ସିସ୍ ।

ଏହାକୁ ସର୍ପ କୃମି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । କାରଣ ସାପ
ଯେପରି ଉତ୍ସୁକର ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏହି କୃମି ମଧ୍ୟ
ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସୁକର । ଯେତେ କୃମି ଅଛନ୍ତି,
ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଗନି କୃମି ସବୁଠାରୁ ଆକାରରେ
ବୃହତ୍ । ପୁରୁଷ କୃମିର ଲମ୍ବ ୧୨ରୁ ୪୦ ମି.ମି. ହେବା ସ୍ଥଳେ

ସ୍ତ୍ରୀ କୃମିର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ୭୦ ମି. ମି. ରୁ ୧୨୦ ମି. ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ମନୁଷ୍ୟର ଚମ ତଳେ ଏହି କୃମି ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଶରୀରରେ ସ୍ତ୍ରୀ କୃମିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅପେକ୍ଷା ପୁରୁଷ କୃମିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ଥାଏ ।

ଗିନି କୃମି ଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ପାଣିର ସ୍ତମ୍ଭରେ ଥାଏ, ସ୍ତମ୍ଭ ଓହ୍ଲାଇ ବର୍ମ ଉପରେ

ଗୋଟିଏ ଫୋଟକା ସୂତ୍ତୁ କରି ତା' ଶରୀରର କିଛି ଅଂଶ ପଦାକୁ ବାହାର କରି ଆଣେ ଓ ସେହି ଅଂଶ ଦେଇ ନିଜର ଟିକି ଟିକି ଛୁଆ ପାଣିରେ ଛୁଡ଼ିଦିଏ । ସ୍ତ୍ରୀଗିନି ଓଁମ୍ ଚମ ତଳେ ଏକପ୍ରକାର ବସାକ୍ତ ରସ କ୍ଷରଣ କରିବା ଦ୍ଵାରା ତାହା ଅତିମାତ୍ରାରେ କୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ ଓ ଚମ ଉପରେ ଫୋଟକା ପରି ହୋଇଯାଏ ।

ମାଛ ଗିନି କୃମି ପାଣିକୁ ଛୁଡ଼ୁଥିବା ଛୁଆମାନେ ପାଣିରେ ବୁଲି ବଢ଼ି ଯେତେବେଳେ ସାଇକ୍ଲୋପ୍ସ (ପାଣିରେ ଥିବା ଟିକି ଟିକି ଆଥ୍ରେପୋଡ଼୍ ଶ୍ରେଣୀର କୀଟ) ଦ୍ଵାରା ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ସେ ବଢ଼ିଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀରରେ ଲାଗି ବା ପିଇବା ପାଣି ସହ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଶ୍ଳେଷ୍ମ ସାଇକ୍ଲୋପ୍ସ ପୋକ ପେଟକୁ ଯାଏ--ସେଠାରୁ ଗିନିଓଁମ୍‌ର ଟିକି ଟିକି ଭ୍ରୂଣ ବାହାର ପାକସ୍ଥଳୀ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଶରୀର ଗହ୍ଵରକୁ ଆସନ୍ତି ଓ ନିର୍ଭୟରେ ଚମ ତଳକୁ ଯାଇ ସେଠି ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗନ୍ତି ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣବୟା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଚମ ତଳେ ରହିଯାଆନ୍ତି ।

ତେଣୁ ପାଣିରେ କାରବାର କରୁଥିବା ଧୋବା ବା ମାଟି କାଦୁଅରେ କାମ କରୁଥିବା ମୂଲିଆ ମଜୁରୀଆଙ୍କ ଦେହରେ ଏହି ଗିନି କୃମି ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ଗନ୍ଧକୃମି ଶ୍ଵାସରୋଗ, ଦେହଫୁଲ, ଦେହ କୁଣ୍ଡେଇହେବା, ବାନ୍ତି ହେବା, ଅକୀର୍ଣ୍ଣ ଝାଡ଼ା, ଇଓସିନୋ-
ଫିଲିଆ ଆଦି ରୋଗ କରାଇଥାଏ । ପାଣିକୁ ସିଝାଇ ଛୁଣି
ପିଇବା ଦ୍ଵାରା ଏହି ରୋଗକୁ ଦୂର କରାଯାଇପାରେ ।

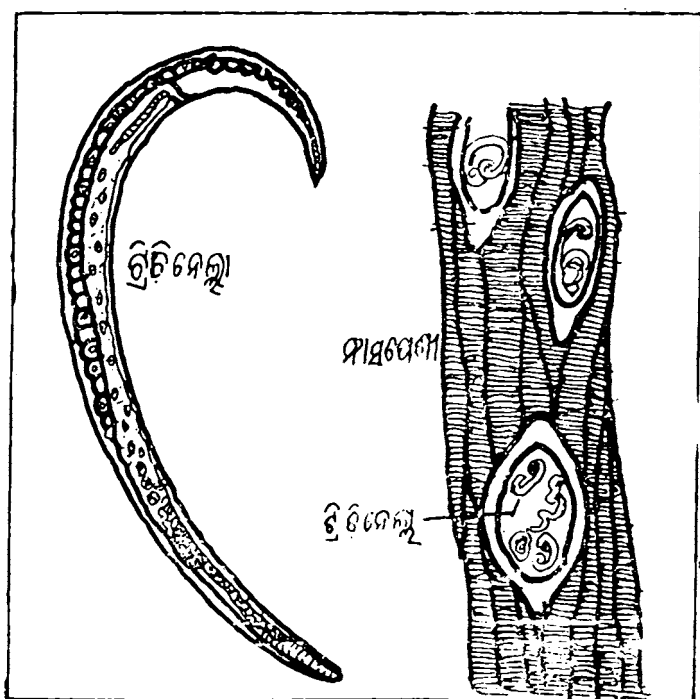
ଆଉ ଏକ ପରଜୀବୀ କୃମି ହେଲା—ଟ୍ରିକିନେଲା
ସ୍ପାଇରାଲିସ ।

ଟ୍ରିକିନେଲା ସ୍ପାଇରାଲିସ୍ ବା ଟ୍ରିକିନେଲା

ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ଇଏ କରୁଥିବା ରୋଗକୁ
‘ଟ୍ରାଇକିନୋସିସ’ କୁହାଯାଏ । ଟ୍ରାଇକିନେଲା ଆକାରରେ
ଅତି ସ୍ଥେଟ । ପୁରୁଷ କୃମିର ଲମ୍ବ ୨.୪ ମି. ମି. ରୁ ୧.୭ ମି. ମି.
ହୋଇଥାଏ । ମାଈ କୃମି ୩ରୁ ୪ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର
ହୋଇଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟର ଅନ୍ତର ବର୍ତ୍ତିନ ସ୍ଥାନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାବସ୍ଥାର
ଟ୍ରାଇକିନେଲା ରହି ପେଟବଥା, ରକ୍ତକ୍ଷରଣ,
ମାଂସପେଶୀ ମୋଡ଼ି ହୋଇଯିବା, ଅକୀର୍ଣ୍ଣ ଝାଡ଼ା, ଇଓସିନୋ-
ଫିଲିଆ ଆଦି ରୋଗ କରଥାଏ । ବାନ୍ତି ଲାଗିବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ
କରି ମୁହଁଯନ୍ତ୍ର ବନ୍ଦ ହେବା ଆଦି ନାନା ରୋଗର କାରଣ ଏହି
ଟ୍ରିକିନେଲା କୃମି ହୋଇଥାଏ ।

ମନୁଷ୍ୟର ଝାଡ଼ାସହ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଣ୍ଟା ମାଟିକୁ ଯାଏ ।
ଘଷୁର ଆଦି ମଲ ଭକ୍ଷଣ କରୁଥିବା ପଶୁ ସେମାନଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ-

ନଳା ମଧ୍ୟକୁ ଏହାର ଅଣ୍ଡା ନିଅନ୍ତି । ଏହାର ଅଣ୍ଡା ବଢିଲା
 ଲୁହା ଅବସ୍ଥାରେ ଘୁଷୁର ଶରୀରର ବଢିଲା ଅଙ୍ଗ ମଧ୍ୟକୁ
 ଯାଏ ଓ ଘୁଷୁରର ଚମ ତଳେ ସିଞ୍ଚି ଦିଆଯିବ କରି ରହିଥାଏ ।
 ଯେଉଁ ମଣିଷମାନେ ଘୁଷୁର ମାଂସକୁ ଭଲକରି ନ ସିଞ୍ଚାଇ
 ଖାଆନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କ ଦେହକୁ ଟ୍ରାକିନେଲର ସିଞ୍ଚି ଯାଏ
 ଓ ନାନା ଲୁହା ଅବସ୍ଥା ପାର ହୋଇ ପୂର୍ଣ୍ଣାବସ୍ଥାକୁ ଆସେ ।

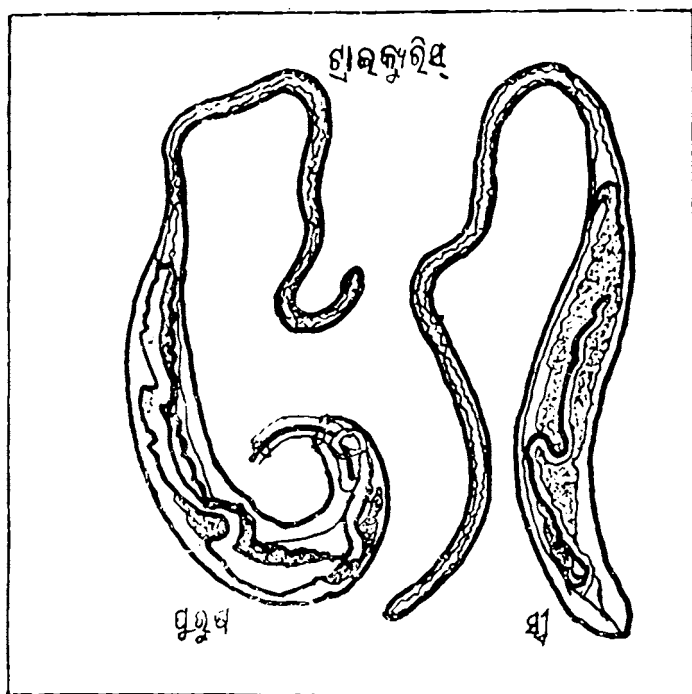
ଘୁଷୁର ମାଂସରେ ଥିବା ଏହି ଟ୍ରାକିନେଲର ସିଞ୍ଚି
 ୧୧ ବର୍ଷ ସୁରୁଖୁ ରୁରେ ରହିପାରେ । ଗୋଟିଏ ସିଞ୍ଚି ମଧ୍ୟରେ

୧ରୁ ୭ଟି ଯୁଦ୍ଧନାକଲ୍ (ସ୍ଲେଟ୍ ଅବସ୍ଥା) ରହିପାରେ । ଜଣେ ଯଦି ଦୁଷ୍ଟର ମାଂସକୁ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ସିଦ୍ଧ କରି ଖାଇବ ତେବେ ଦୁଷ୍ଟର ମାଂସରେ ଥିବା ଏ ଯୁଦ୍ଧନାକଲ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ଓ ଟ୍ରାଜିକନୋସିସର ଭୟ ନ ଥିବ ।

ଟ୍ରାଜିକ୍ୟୁରିସ୍ ଟ୍ରାଜିକ୍ୟୁରା (ଗୁରୁକ କୃମି)

ମଣିଷକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରୁଥିବା ଆଉ ଏକ କୃମି ହେଲା ଟ୍ରାଜିକ୍ୟୁରିସ୍ ଟ୍ରାଜିକ୍ୟୁରା । ଏହି କୃମିର ଦେହରେ ଗୋଟିଏ ଅଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପତଳା ସରୁ ଗୁରୁକ ଆକୃତିର ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଗୁରୁକ କୃମି ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଦେଶରେ ବିଶେଷତଃ ଉଷ୍ଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି କୃମି ପ୍ରାୟତଃ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟର ଖାଦ୍ୟନଳୀରେ ଦୁଇ ଅଳ୍ପ ମିନିଟ୍ରେ ଥିବା ସିକନ୍ (ଏକ ଥଳୀ) ଓ ଭିମ୍ବମ୍ବ ଆପେଣ୍ଡିକ୍ସ, ଅନ୍ତ ଓ ଅନ୍ତର କାନ୍ଥରେ ଏହି କୃମି ରହିଥାଏ । ଏହି କୃମି ଦେହର ଲମ୍ବ ୩୦ ମି.ମି. ରୁ ୫୦ ମି.ମି. ପ୍ରାୟ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କୃମି ଶରୀରର ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରୁ ଆକାରର ହୋଇଥାଏ ଓ ଏଥିରେ ତାହାର ଖାଦ୍ୟନଳୀ ଥାଏ । ଟ୍ରାଜିକ୍ୟୁରିସ୍ ମନୁଷ୍ୟ ଅନ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ତାହାର ଗ୍ରନ୍ଥୀରେ ଥିବା କୋଷ ଓ ରକ୍ତ ଖାଇ ବଞ୍ଚି ରହେ । ଏମାନଙ୍କ ଅଣ୍ଡା ମନୁଷ୍ୟର ମଳସହ ମିଶି ମାଟିକୁ ଗୁଲି ଆସେ । ସନ୍ତସନ୍ତ ଆ ମାଟିରେ ଅଣ୍ଡାରୁ କ୍ଷୁଦ୍ରାଫୁଟି ସେହିଠାରେ

ଉଦ୍ଧୃତ ହେଉଅଛି । ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ମାଟିରୁ ଭଠେଇ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଏ ଓ ମାଟିରୁ ତୋଳି କଣ୍ଡା ଫଳମୂଳ ଖାଏ ତା ଦେହ ମଧ୍ୟକୁ ଟ୍ରାକ୍ୟୁରିୟା ଲୁହାଁ ପ୍ରବେଶ କରେ । ଅପରସ୍ଥାର ପାଣି ପିଇବାଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଏହାର ଲୁହାଁ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ମଧ୍ୟକୁ ଆସେ ।

ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରରେ ଟ୍ରାକ୍ୟୁରିୟା ଥିଲେ, ରକ୍ତହୀନତା, ରକ୍ତସ୍ରାବ ଓ ପେଟବ୍ୟଥା ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଖାନାରେ ସାଢ଼ା ଯିବ, କାଆଡ଼େ ଯିଆଡ଼େ - ରସ୍ତାରେ,

ବିଲମାଳରେ ଝାଡ଼ା ନଯିବ ତେବେ ଟ୍ରାଜିକ୍ୟୁରସ ଦେହକୁ
ଆସିବ ନାହିଁ କି ମଣିଷ ଏପରି ହରବର ହେବନାହିଁ ।

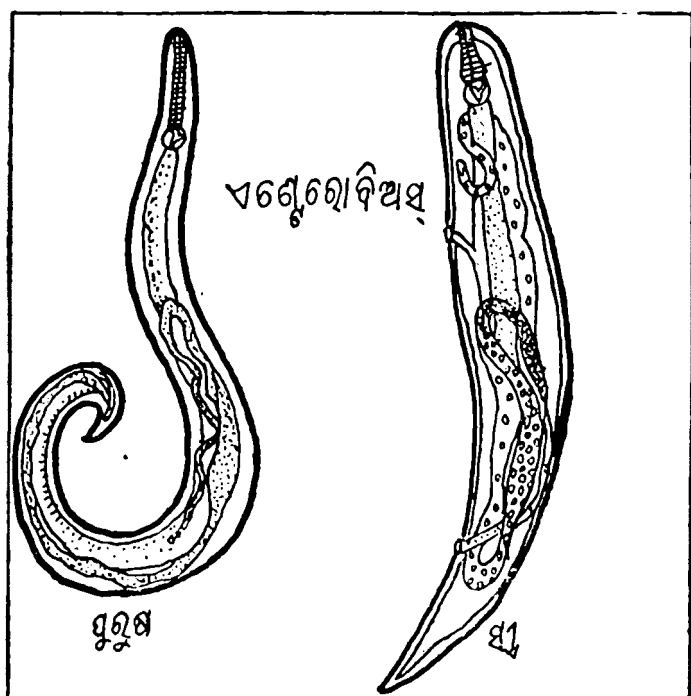
ଆଉ ଏକ ଅତି ସାଧାରଣ କୃମି ହେଲା ପିଲଙ୍କ
ପେଟରେ ବା ବଡ଼ ମଣିଷଙ୍କ ପେଟରେ ହେଉଥିବା ଦଶିପୋକ ।
ଏହାର ନାମ ଏଣ୍ଟେରୋବିଅସ ଭର୍ମିକୁଲାରସ ।

ଏଣ୍ଟେରୋବିଅସ ଭର୍ମିକୁଲାରସ

ପୃଥିବୀସାରା ମଣିଷଙ୍କ ପେଟରେ ଏହି ଦଶିପୋକ
ଅଳୋ ବହୁତେ ଦେଖାଯାଏ । ମନୁଷ୍ୟର ଅନ୍ତରେ, ଖାଦ୍ୟ-
ନଳୀର ଶେଷଭାଗରେ ଭର୍ମିଫର୍ମ ଆପେଣ୍ଡିକ୍ସ ଇତ୍ୟାଦି ଏହି
କୃମିର ରହବା ସ୍ଥଳ । ଏହାର ଆକାର ଅତି ସାନ, ସବୁ ସୂତା
ପରି । ତେଣୁ ଏହାକୁ ସୂତା କୃମି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ପୁରୁଷ
କୃମିର ଲମ୍ବ ୨ ମି:ମି:ରୁ ୫ ମି:ମି: ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବା ସ୍ଥଳେ ସ୍ତ୍ରୀ
କୃମିର ଲମ୍ବ ୮ ମି:ମି:ରୁ ୧୩ ମି:ମି: ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହି କୃମିର ଏକ ପ୍ରାକୃର ଅଗରେ ଡାକ୍ଷିଣ ଓଠ
ସଦୃଶ ଅଂଶ ଥାଏ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେ ମଳଦ୍ୱାର ମୁହଁକୁ ଆଘାତ
କରିଥାଏ ।

ଏଣ୍ଟେରୋବିଅସର ଜୀବନଚକ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ । ସ୍ତ୍ରୀ
କୃମି ରାଶିରେ ମଳଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ଅଣ୍ଟାପାରେ ଓ ମଳଦ୍ୱାର

ମୁହଁକୁ ନିଜର ଓଠ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆଘାତ କରେ । ତେଣୁ
ସାନପିଲା ଆଙ୍ଗୁଳି ଅଗରେ ମଳଦ୍ୱାର ମୁହଁକୁ ରଗଡ଼ନ୍ତି,
କୁଣ୍ଡାନ୍ତି । ଏହିପରି କରିବାଦ୍ୱାରା କୃମିର ଅଣ୍ଟା ନଷ୍ଟ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ
ଲାଗି ରହେ । ପିଲା ହେଉ ବା ବଡ଼ ହେଉ ଯେଉଁମାନେ
ହାତ ପରସ୍ପର ଭାବରେ ନଧୋଇ ଖାଦ୍ୟ ଖାଆନ୍ତି ସିଧାସଳଖ

କୃମି ଅଣ୍ଡା ପାଟି ମଧ୍ୟକୁ ଯାଇ ପାଟିରୁ ଖାଦ୍ୟନଳୀ ଦେଇ
ପେଟ ମଧ୍ୟକୁ ଚାଲିଆସେ ।

ଏଣେବେନିଅସର ଅଣ୍ଡାରୁ ଛୁଆପୁଟି ପୁଣି ଖାଦ୍ୟ-
ନଳୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ପହଞ୍ଚିଯାଆନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କର ଜୀବନଚକ୍ର
ସୁରୁଖୁ ରୁରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୁଏ ।

ପରିଷ୍କାର-ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରହିବାଦ୍ୱାରା, ନଖ କାଟି ଆଙ୍ଗୁଠି
ସଫା ରଖିବାଦ୍ୱାରା ଏହି ଦଶିକୃମି ସ୍ୱଚ୍ଛମଣରୁ ରକ୍ଷା
ମିଳିପାରେ । ପିନ୍ଧା ଲୁଗାପଟାକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ଧୋଇ, ଗରମ
ପାଣିରେ ସିଝେଇ, ଟାଣ ଖରାରେ ଶୁଖାଇବାଦ୍ୱାରା
କୃମି ଅଣ୍ଡା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ସବୁ ବୁଝି ସାବଧାନ ହେଲେ
ଏ କୃମି ଖାଦ୍ୟ ସହ ଦେହ ମଧ୍ୟକୁ ଯାଏ ନାହିଁ । ଯଦି
ମଣିଷ ଅନୁତଃ ଆଠଟି ସପ୍ତାହ ପରିଷ୍କାର-ପରିଚ୍ଛନ୍ନ
ରହିଯିବ ଓ ପିନ୍ଧା କୁଣ୍ଡାଇଲାବେଳେ ପିଲାଙ୍କୁ ଜଗିବ, ଯେପରି
ସେ ନ କୁଣ୍ଡେଇବ - ତେବେ ଦଶିପୋକ ଆକ୍ରମଣରୁ ନିଜକୁ
ରକ୍ଷାକରିଯାଇ ପାରିବ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅତି କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ କୃମି ହେଲା—
ଟୋକ୍ସୋକେରା କାନିସ୍ ।

ଟୋକ୍ସୋକେରା କାନିସ୍

ଏହି କୃମି କେବଳ କୁକୁରଙ୍କଠି ହୋଇଥାଏ ।
ମା' କୁକୁରଠାରୁ ତା' ପେଟରେ ବଢ଼ିଥିବା ଭ୍ରୂଣ ଦେହକୁ ଏହି

କୃମି ପ୍ରାୟେଣା ବା ଭ୍ରୂଣ ପୁଷ୍ଟିକା ଦ୍ଵାରା ଆସିଥାଏ । କେଶୁ କୁକୁର ଛୁଆ ଜନ୍ମ ହେଲାପରେ ବାହାରୁ କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ନ ଖାଇଲେ ମଧ୍ୟ ତା ପେଟରେ ଟୋକ୍‌ସୋକେରା କୃମି ପ୍ରଚୁର ଥାଆନ୍ତି । ମା' କୁକୁର ପେଟରେ ଯେତିକି ସଂଖ୍ୟାରେ ଏହି କୃମି ଥାଏ, ତାହାଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ କୃମି କୁକୁର ଛୁଆଙ୍କ ପେଟରେ ଥାଏ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣବୟସ୍କ ପରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ କୃମିଙ୍କ ଲମ୍ବ ଯଥାକ୍ରମେ ପ୍ରାୟ ୧୦ ସେ:ମି: ଓ ୨୦ ସେ:ମି: ହୋଇଥାଏ । ବଡ଼ କୁକୁରର ମଳରେ ଥିବା ଏହି କୃମିଙ୍କ ଅଣ୍ଡାରେ ଭ୍ରୂଣ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ମାଟିରୁ ବଢ଼ି କୁକୁର ନିଜର ଖାଦ୍ୟ ସହ ଆହରଣ କରେ, ସେତେବେଳେ ଖାଦ୍ୟସହ ଟୋକ୍‌ସୋକେରା ଅଣ୍ଡା ଓ ଭ୍ରୂଣ ତା ପେଟ ମଧ୍ୟକୁ ଯାଇଥାଏ । ପେଟ ମଧ୍ୟରେ ଅଣ୍ଡାରୁ ଫୁଟି ଟୋକ୍‌ସୋକେରା ଲର୍ଭା କୁକୁରର ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ନାନା ପଥରେ ଗତିକରି ଶେଷରେ ସ୍ଥୂଦାନୁ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ ।

ଏକବର୍ଷରୁ ଦିନବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମଣିଷ ଛୁଆ ଯେତେବେଳେ ଭୂରୁ ଗୋଟାଇ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଖାଏ,

ମାଟି ଖାଏ ସେତେବେଳେ ସେ ଟୋକ୍‌ସୋକେରର ଅଣ୍ଟା ଓ
ଲର୍ଭା ପେଟ ମଧ୍ୟକୁ ନେଇଥାଏ ।

ମଣିଷର ପେଟରେ ଏତେ ଗୁରୁତର ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି
ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଅତ୍ୟଧିକ ସ୍ତମ୍ଭ୍ୟାରେ
ପେଟରେ ଜନ୍ମିବ, ସେତେବେଳେ ଛୁଆ ପାଇଁ ଏହି
ଟୋକ୍‌ସୋକେର ଚିକ୍ତାର ବିଷୟ ହୋଇଯାଏ । ଏହାପରେ
ଦୁଇ ବର୍ଷ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖରୁ ବିଦ୍ୟାୟ ନେଲେ ।

ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ ଓ ରୋଗ

ରମ୍ପବାବୁ ଡାକ୍ତରବନ୍ଧୁ ରମେଶ ବାବୁଙ୍କଠାରୁ ନାନା ଜାତିର କୃମି ଓ ସେମାନେ କରୁଥିବା ରୋଗନେଇ ଯାହା ଯାହା ଶୁଣିଥିଲେ ନିଜ ପୁଅ ସାନ ଆଗରେ କହିଲେ । ସାନ ସାନ ହେଲେ ବି ନାନା ବିଷୟରେ ତାର ଆଗ୍ରହ । ନାନା କଥା ଜାଣିବାକୁ ତା'ର ମନ । ଦିନେ ସେ ତା ବାପାମା'ଙ୍କର ଅନୁମତି ନେଇ ଡାକ୍ତର ରମେଶ ମଉସାଙ୍କ ଘରକୁ ତା'ର ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗ ପୁଅ ସହ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ସାନର ରୋଗସବୁ ନେଇ ଜାଣିବାର ଏତେ ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ଡାକ୍ତର ରମେଶବାବୁ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ବଥ ରୋଗୀଟିଏ ଆସିଥିଲା ବଅଟି ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଆକାରର ହୋଇଥିଲା । ରୋଗୀଟି ବହୁତ କଷ୍ଟ ପାଉଥିଲା ।

ରୋଗୀଟିକୁ ଦେଖି ସାନୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ମଉସା, ବଥ କାହିଁକି ହୁଏ କହିଲେ ?” ସାନୁର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଡାକ୍ତରଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଡାକ୍ତରବାବୁ ବଥ ରୋଗୀକୁ ଔଷଧ ଦେଇଯାଇ ବିଦାୟ ଦେଇଦେଲେ । ତା'ପରେ ସେ ସାନ ପାଖରେ ଆସି

ବସିଲେ । ଜାଣିପାରିଲେ ସାନୁ କଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଛି । ସେଠାରେ ମଉସା କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ସାନୁ ତୁ କହିଲୁ ବଥ କାହିଁକି ହୁଏ ?”

ସେଠାରେ ସାନୁ କାହିଁକି—“ମୁଁ ଜାଣିଛି ରାସ୍ତାରେ ଝାଡ଼ା ପେରିଲେ ବଥ ହୁଏ, ପୁଣି ମିଛ କହିଲେ ବଥ ଉଠେ । ଏଇଥିରୁ କେଉଁ କଥାଟି ଠିକ୍ ? ସେ ରୋଗୀ ଲୋକ କଣ ରାସ୍ତାରେ ଝାଡ଼ା ପେରିଥିବେ ନା ମିଛ କହିଥିବେ ?”

ସାନୁର କଥାଶୁଣି ଡାକ୍ତର ରମେଶବାବୁ ଟିକେ ହସି ଦେଲେ କହିଲେ ନାରେ ଏ ଦୁଇଟିଯାକ କଥା ଭୁଲ । ବଥ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ପୋଟୋଜୋଆ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ।

ପୋଟୋଜୋଆ କ’ଣ ଜାଣିଛୁ ନା ? ଏ ପୋଟୋଜୋଆ ଏକପ୍ରକାର ଅତିସାର ପ୍ରାଣୀ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଜନ୍ମ ହେବାର ବହୁତ ପ୍ରବରୁ ପୋଟୋଜୋଆ-ମାନେ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଗୋଟିଏ ବୋଲି କୋଷ ଅଛି । ତେଣୁ ଏକକୋଷୀ ଜୀବ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ଆଉ ଏ ଜୀବମାନେ ଖାଲି ଆଖିକୁ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଶୁବାକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ବା ମାଇକ୍ରୋସ୍କୋପ୍ ତଳେ

ଗୋଟିଏ କାଚ ପାତ୍ରରେ ରଖି ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଏମାନଙ୍କୁ ଜାଣି ହୁଏ । ଆଉ ଜାଣିବୁ ନା, ନାନା ରକମର ବେମାରୀ ଏମିତି ନାନା ଜାତିର ପ୍ରୋଟୋକୋଆଙ୍କ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ।

ଡାକ୍ତର ମଉସାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସାନୁ କହିଲା “ହଁ, ତ ମଉସା, ମୁଁ ଜାଣିଛି ପୂର୍ବରୁ ଏମିତି ଆମିବା, ବାଲିଶ୍ଚ ଡିପ୍ଲମ ଓ କିଆର୍ଡିଆଙ୍କ କଥା । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନାଲିସାତା ଆଦି ନାନା ରକମର ପେଟ ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଆଉ ସବୁ କି କି ରୋଗ ଏ ପ୍ରୋଟୋକୋଆଙ୍କ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ କୁହନ୍ତୁ ତ ।”

ଏଣ୍ଟାମିବା ଜିଞ୍ଜି ଭୁଲିସ

ସାନୁର ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ରମେଶବାବୁ କହିଲେ—
ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଆମିବା ଅଛନ୍ତି, ତା ନାଁ ଏଣ୍ଟାମିବା ଜିଞ୍ଜି ଭୁଲିସ । ଏମାନେ ପାଟିରେ, ଦାନ୍ତ ମୂଳରେ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପାଟି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ହୁଏ । ଏମାନେ ପାଟିରେ ରହି ସେଠାରେ ଲାଗିଥିବା ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥକୁ ପଚେଟ ଦିଅନ୍ତି । ଫଳରେ ଏପରି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରେ । ଆଉ ଯାହା ଦାନ୍ତରେ ପାୟୋରିଆ ଥାଏ ସେ ବି ଏଇ ଜିଞ୍ଜି ଭୁଲିସ୍ ପାଇଁ ବଢ଼ିଯାଏ ।

ଏଣ୍ଟାମିବାହ୍ୱଷ୍ଟୋଲି ଟିକା

ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଆମିବା ହେଉଛି ଏଣ୍ଟାମିବା ହ୍ୱଷ୍ଟୋଲିଟିକା । ତା କଥା ତ ତୁ ପୂର୍ବରୁ ଜାଣିଛୁ । ମଣିଷଙ୍କଠି

ଆମାଣସ୍ତୁ ଝାଡ଼ା ବା ନାଲ ଝାଡ଼ା ଇଏ କରେ । ଏମାନେ ଅନ୍ତନାଳୀ ମଧ୍ୟରେ ରହି ତା କାନ୍ଥକୁ ଖାଇଯାଆନ୍ତି ଓ ସେଠାରେ ଘା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଓ ନାଲଝାଡ଼ା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ଯଦି ଜଣେ ଏ ପ୍ରକାର ଝାଡ଼ାରେ ହେଗୁଥିବା ରୋଗୀ ଅନେକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଔଷଧପତ୍ର ନଖାଏ ତେବେ ଏହି ଆମ ଝାଡ଼ା ବା ନାଲ ଝାଡ଼ା ଲାଗିରହେ । ଆମାଣସ୍ତୁ ଝାଡ଼ା ହେବା ଫଳରେ ପେଟରେ କଷ୍ଟ ହେବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମୁଣ୍ଡବନ୍ଧା, ବାନ୍ତଲାଗିବା, ପେଟପାମି ବା ଓ ଝାଡ଼ାଯିବାରେ ଅନିୟମିତତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଅଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମ କରୁ କରୁ ହାଲିଆଲାଗିବା, କାମ କରିବାରେ ମନ ନ ଲାଗିବା ଆଦି ଲକ୍ଷଣ ଏହି ନାଲଝାଡ଼ା ଯୋଗୁଁ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏଣ୍ଟାମିବା କୋଲି

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆମିବା ହେଉଛି ଏକ ଏଣ୍ଟାମିବା କୋଲି । ସାଧାରଣରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଦେହରେ ଏହି ଏଣ୍ଟାମିବା ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏମନ୍ତ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ନାହାନ୍ତି, ଏମିତି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ କି ଦେଶ ନାହିଁ, ଯେଉଁଠି ଏହି ଏଣ୍ଟାମିବା ରୋଗ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଏକ ଏଣ୍ଟାମିବା ହିଷ୍ଟୋଲିଟିକା ପରି ଏତେ ବେଶି କ୍ଷତିକାରକ

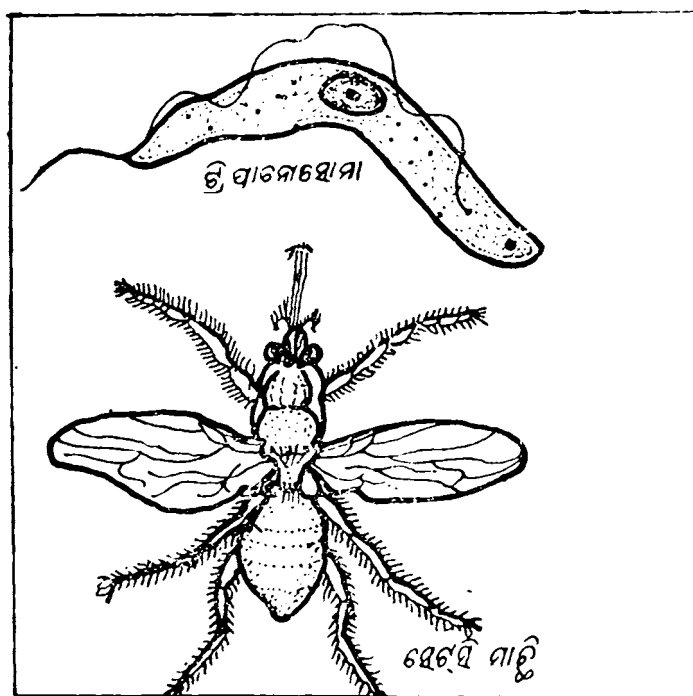
ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ହିଷ୍ଟୋଲିଟିକା ଥିଲେ ଇଏ ତାହା ସହ ମିଶି
ନାଲସାଡ଼ାକୁ ବଢ଼େଇ ଦିଏ ।

ଟି ପାନୋସୋମା

ଆଉ ଏକ ସାଂଘାତିକ ପ୍ରୋଟୋକୋଆ ହେଲା ଏଇ
ଟି ପାନୋସୋମା । ଆଫ୍ରିକା ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା କିଛି
ମେରୁଦଣ୍ଡୀ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ରକ୍ତରେ ଇଏ ପରଜୀବୀ ଭାବରେ
ରହିଥାଏ । ରକ୍ତଶୋଷି ଖାଇଥିବା ସେହି ମାଛ ଏହାକୁ
ଗୋଟିଏ ଜୀବରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଜୀବକୁ ନେଇଯାଏ । ଆଫ୍ରିକା
ଦେଶରେ ରହୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଏହି ସେହି ମାଛ ନିମନ୍ତେ
ଏହି ଟି ପାନୋସୋମା ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ
‘କାଳନଦୀ’ ଯୋଗୁଁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ନ୍ତି ।

ଆଫ୍ରିକା ଦେଶରେ କିଛି ହରିଣଙ୍କ ଦେହରେ ଏମାନେ
ସଦାବେଳେ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇ ମହଜୁଦ ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ
ଠାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ ।
ଆଫ୍ରିକାରେ ରହୁଥିବା ସେହି ମାଛ ସେହି ହରିଣ, ସମ୍ବର
ଜାତିର ଜୀବଙ୍କଠାରୁ ରକ୍ତଶୋଷି ନିଜ ମଧ୍ୟକୁ ଟି ପାନୋସୋମାକୁ
ନେଇ ଆସେ । ଯେତେବେଳେ ସେହି ମାଛ ଭଲ ମଣିଷକୁ
କାମୁଡ଼େ, ଭଲ ମଣିଷଙ୍କ ରକ୍ତକୁ ଏ ପ୍ରୋଟୋକୋଆ ଗୁଲି
ଆସେ ଓ ମଣିଷ ଏହି କାଳଜ୍ଵରରେ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଟିପାନୋସୋମା ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ପତଳା ସରୁଆ ଗୋଟିଏ ଜୀବ । ଇଏ ଘଟାଉଥିବା ରୋଗକୁ ଟିପାନୋସୋମିଆସିସ୍ ବୋଲି କହନ୍ତି । ରୋଗୀର ରକ୍ତ ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ତଳେ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଟିପାନୋସୋମାକୁ ଦେଖିହେବ । ମଣିଷ ଦେହରେ ଓ ସେହୁଁ ମାଛ ଦେହରେ ଏହା ତା'ର ରୂପ ବଦଳାଇ ଭିନ୍ନ ରୂପ ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଟିପାନୋସୋମାର

ଜୀବନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ମଣିଷ ଓ ସେହୁଁ ମାଛ ଏହି ଦୁଇଟି ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବ ନ ରହୁଲେ ତା'ର ଜୀବନବନ୍ଧୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏନାହିଁ ।

ସେହିସମୟରେ କାମୁଡ଼ିବା ସ୍ଥାନ ପ୍ରଥମେ ଲାଲରଙ୍ଗ ପଡ଼ିଯାଇ ଫୁଲିଯାଏ । ତା’ପରେ ସେଠି ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହ ଜଳାପୋଡ଼ା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଚର୍ଦ୍ଦି ପରେ ପରେ ଅଚେତ ହେଲେ ପ୍ରାୟ ଅତ୍ୟଧିକ କୃର ହୁଏ । ରକ୍ତହୀନତା ସାଙ୍ଗରେ ମୁଣ୍ଡବନ୍ଧା, ଦୁର୍ବଳ ଲାଗିବା ଆଦି ଉପସର୍ଗ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଶେଷରେ ମନୁଷ୍ୟ ଅଚେତ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ଜ୍ଞାନ ହରାଏ ଓ ଶେଷରେ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼େ । ଏହି କୃରକୁ ଆଫ୍ରିକାର କାଲନିଦ୍ରା” ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

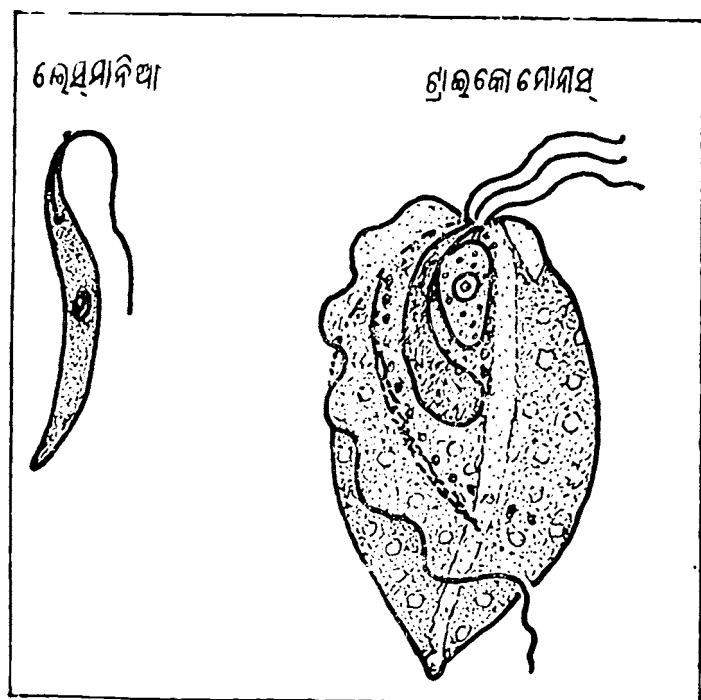
ଏହି ଟ୍ରାପାନୋସୋମାଟ ଆଉ କେତୋଟି ଜାତି ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଗାଈ ଗୋରୁଙ୍କଠି ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଲେସ୍‌ମାନିଆ

ସେଗ କରଯାଉଥିବା ଆଉ ଏକ ପ୍ରୋଟୋକୋଆ ଅଛି, ଯାହାର ନାମ ଲେସ୍‌ମାନିଆ । ମଣିଷ, ଗାଈଗୋରୁ, କୁକୁର, ମେଣ୍ଟା, ଘୋଡ଼ା ପ୍ରଭୃତିଙ୍କଠି କରଯାଉଥିବା ସେଗକୁ ଲେସ୍‌ମାନିଆସିସ୍ କୁହାଯାଏ । ଏକପ୍ରକାର ବାଲିମାଛ (sand fly) କାମୁଡ଼ିବାଦ୍ୱାରା ଏହି ସେଗ ହୋଇଥାଏ । ଟ୍ରାପାନୋସୋମା ପରି ଆ’ର ଜୀବନଚକ୍ର ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ବା ଗାଈଗୋରୁ ଓ ବାଲିମାଛ—ଏହି ଦୁଇପ୍ରକାର ଜୀବଙ୍କଠାରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । କାନ୍ତି ଲେସ୍‌ମାନିଆଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ବଧ ହୋଇଥାଏ ।

ଟ୍ରାଇକୋମୋନାସ୍

ଆଉ ଏକପ୍ରକାର ପୋଷାକୋଆ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ମନୁଷ୍ୟ, ଗାଈଗୋରୁ ଆଦି ଗୃହପାଳିତ ପଶୁଙ୍କଠାରେ ରୋଗ

କରନ୍ତି । ଗାଈଗୋରୁ, କୋକ, ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ-ନଳୀରେ ଏହି ଟ୍ରାଇକୋମୋନାସ୍ ରହୁଥାଏ ।

ଟ୍ରାଇକୋମୋନାସର ଆଉ କେତୋଟି ଜାତି ଅଛନ୍ତି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଟ୍ରାଇକୋମୋନାସ ବକାଲିୟ୍ ମଣିଷର ମୁଖ

ଓ ଦାନ୍ତ ସନ୍ଧିରେ ରହି ପାୟୋରିଆ କରେ । ଫଳରେ ମୁଖରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଜାତ ହୁଏ ।

ଟ୍ରାଇକୋମୋନାସ୍ ହୋମିନିସ୍- ମଣିଷର ବୃହଦନ୍ତରେ ରହି ଉଦରମୟୁର୍ଗୁଳ କରାଏ ।

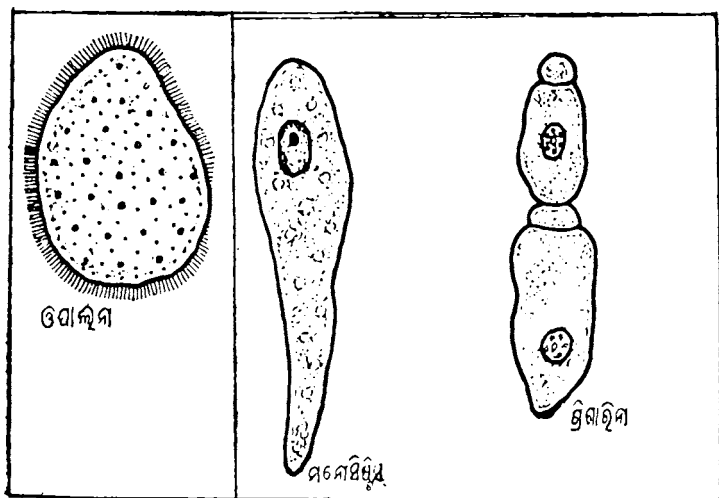
କିଆଡିଆ

ଆଉ ଗୋଟିଏ ପରଜୀବୀ ହେଲା ଏଇ କିଆଡିଆ । ଇଏ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ଖାଦ୍ୟନଳୀ ମଧ୍ୟରେ ଓ ମୂଷା ଠେକୁଆ, ଗିନିମୂଷା, କୁକୁର, ବିଲେଇ, ବେଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଦି ଜୀବଙ୍କଠି ଦେଖାଦେଇଥାଏ । କିଆଡିଆ ଘଟାଉଥିବା ରୋଗ ନେଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଳ୍ପ ବହୁତେ ଜ୍ଞାନ ଥାଏ । ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାଣିଦ୍ୱାରା ଏହା ଆମ ଦେହକୁ ଆସିଥାଏ ।

ଡାକ୍ତର ମଉସାଙ୍କଠାରୁ ଏତେ ପରଜୀବୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ସାନୁ କହିଲା “ଆମେ ପଢ଼ୁଛୁ ପ୍ରାକ୍‌ମୋଡ଼ିଅମ୍ କଥା । ଇଏ ମେଲେରିଆ କ୍ଷୁର କରାଏ । ମଣିଷ ଦେହରେ ଇଏ ଦଶଟି ରୂପ ଧରେ । ଆଉ ମାଛ ଆନୋଫିଲିସ୍ ମଶାଦ୍ୱାରା ଇଏ ମଣିଷ ଦେହକୁ ଆସେ ।” ମଣିଷ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜୀବଙ୍କ ଦେହରେ ବି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପରଜୀବୀ ରୋଗ କରାଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ କଥା ତୁ ଜାଣିଛୁ କି ବୋଲି ଡାକ୍ତର ମଉସା ପଚାରିଲେ ।

ସାନୁର ସବୁ କଥା ଜାଣିବାକୁ ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ଆଶୁହ ଦେଖି
ତାଙ୍କରବାବୁ କହିଲେ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପରକୀର୍ଣ୍ଣ ଅଛନ୍ତି
ଯେଉଁମାନେ କଥା, ବେଙ୍ଗ, ଭଲ ପ୍ରଭୃତି ଛୋଟ ଛୋଟ କୀବଜ୍ଞ
ଦେହରେ ଥାଆନ୍ତି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ କେତେଗୁଡ଼ିକଙ୍କ କଥା
ଜାଣିବା ନିହାତି ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଓପାଲିନା

ବେଙ୍ଗର ବୃହଦନ୍ତରେ ବାସ କରୁଥିବା ଏଇ ଓପାଲିନା
ଗୋଟିଏ ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ । ବୃହଦନ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ କିଛି ମଇଳା ଅଣି

ଗୋଟିଏ କାବରେ ଟିକିଏ ପାଣିବୁନ୍ଦା ଦେଇ ଗୋଲେଇ,
ମାଇନ୍ଦୋସ୍ତୋପ ତଳେ ଦେଖିଲେ ଏହି ଓପାଳିନା
ଦେଖାଯାଏ । ବେଙ୍ଗ ଖାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟରସରୁ କିଛି ଗ୍ରହଣ
କରି ଇଏ ବଞ୍ଚିରହେ । ବେଙ୍ଗ ଦେହରେ ସେପରି କିଛି
ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କଲପରି ଇଏ ଜୀବ ନୁହେଁ । ବରଂ କୌଣସି
କ୍ଷତି ନ କରି ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ନିର୍ଭୟରେ ଜୀବନ ଯାପନ
କରିଥାଏ ।

ସେହିପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ପରଜୀବା ହେଲା
ମନୋସିଷ୍ଟିସ ।

ମନୋସିଷ୍ଟିସ

କୃମି ଆକୃତିର ଅତି ବୃହଦ୍‌କାୟ ଏଇ ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ
ଜିଆ ଦେହରେ ପରଜୀବା ଭାବରେ ବାସ କରେ ।
ଏହା ଦେହରେ କୌଣସି ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ନଥାଏ । ଗଢ଼ି ଗଢ଼ି
ଇଏ ଏଣେତେଣେ ଯିବାଆସିବା କରିପାରେ ।

ଏହାର ଖାଦ୍ୟଭକ୍ଷଣ ପ୍ରଣାଳୀ ଅତ୍ୟୁତ । ଇଏ ଏକପ୍ରକାର
ପାଚକରସ ନିର୍ଗତ କରି ପରିପାଣ୍ଡୁରୁ ନିଜର ଖାଦ୍ୟ ଆହରଣ

କରିଥାଏ । ଏହାର ବାହ୍ୟ ଆବରଣଦ୍ୱାରା ଇଏ ଖାଦ୍ୟରସ ଆହରଣ କରି ନିଜ ମଧ୍ୟକୁ ନେଇଥାଏ ।

ଗ୍ରିଗାରିନା

ଅସରପା, ବିଣିକା, ଚଞ୍ଚୁଡ଼ି, ତେନ୍ତୁଳିଆ ବିଛଙ୍କର ଖାଦ୍ୟନଳୀ ମଧ୍ୟରେ ରହୁଥିବା ଏକ ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ । ଗ୍ରିଗାରିନା ଅସରପା, ବିଣିକା ପ୍ରଭୃତି ଜୀବଙ୍କର ଖାଦ୍ୟନଳୀ ମଧ୍ୟରେ ରହେ । ଅନ୍ୟର ଖାଦ୍ୟରେ ଶ୍ୱାବସ୍ଥି ଜୀବନଯାପନ କରିବା ଏପରି ପରଜୀବୀମାନଙ୍କର କାମ ।

ଆଇମେରିଆ

କେତେକ ମେରୁଦଣ୍ଡୀ ଓ ଅମେରୁଦଣ୍ଡୀ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶରୀରରେ ଆଇମେରିଆ ପରଜୀବୀ ଭାବରେ ବାସ କରେ । କିଛି ଚଢ଼େଇଙ୍କ ଦେହରେ ମଧ୍ୟ ଇଏ ଥାଏ । କୁକୁଡ଼ାଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ଆଇମେରିଆ ରହି ବେଳେ ବେଳେ ନାନା ରୋଗ କରିଥାଏ ।

ବାଲ୍‌ଣ୍ଟି ଡଅମ

କିଛି ଉଭୟଚର ଜୀବ ଓ ଅମେରୁଦଣ୍ଡୀ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶରୀରରେ ଏ ବାଲ୍‌ଣ୍ଟି ଅମ ଦେଖାଯାଏ । ବେଙ୍ଗର

ଖାଦ୍ୟନଳୀ ମଧ୍ୟରେ ଇଏ ବଡ଼ ମଉଜରେ ରହିଥାଏ ।
 ବାଲୁଣି ଡିଅମ୍ବର ଗୋଟିଏ ଜାତି ମଣିଷ, ମାଙ୍କଡ଼ ଓ ଘଷ୍ଟର
 ଦେହରେ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଦେଶରେ ଓ ସବୁ
 ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଖାଦ୍ୟନଳୀରେ ହିଁ ଏମାନେ ରହିଥାନ୍ତି ମଣିଷ
 ଦେହରେ ଏହା ରହି ନାଲିଆଡ଼ା କରାଏ ।

ପୋଷା ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କଠାରୁ

ଆସୁଥିବା ଘୋର (କୁକୁର)

ସାନ ଡା' ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଷ୍ଟୁ ହୁଏ ବୋଲି ତାଙ୍କ ସ୍କୁଲର ସାର୍ମାନେ ଓ ସାଙ୍ଗ ପିଲଏ ତାକୁ ବହୁତ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଘରେ ବାପା ମା' ଓ ସମ୍ପର୍କୀୟମାନେ ଓ ସାଇପଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଆଦର କରନ୍ତି । ଘରେ ତା'ର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସାଙ୍ଗ ସେମାନଙ୍କ ପୋଷା କୁକୁର ପପି । ପପିକୁ ଛୁଆଟିଏ ବେଳେ ସେ ରସ୍ତାରୁ ଗୋଟାଇ ଆଣି ପାଖରେ ରଖିଛନ୍ତି । ଆସିଲାବେଳେ ତା' ଦେହରେ ଦା' ପରି କ'ଣଗୁଡ଼ାଏ ହୋଇଥିଲା । ହେଲେ ସାନ ଡା' ଦେହରେ ମଲମ ଲଗାଇ ଦା'କୁ ଶୁଖେଇଦେଲା । ସେ ସୁସ୍ଥସବଳ ହୋଇଗଲା । ପପି ସାନ ଘରେ ଗୋଟିଏ ଅତି ଦରକାରୀ ଜୀବଟିଏ ହୋଇ ରହିଲା ।

ରାତିରେ କିଏ ଗେଟ୍ ଖୋଲିଲେ ପପି ଭୁକି ଭୁକି ବାହାର ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଧାଉଁଯାଏ । ତେଣୁ ସାଙ୍ଗ ହୁଅନ୍ତୁ କି ସାଇପଡ଼ିଶା ହୁଅନ୍ତୁ, ସମସ୍ତଙ୍କର ବହୁତ ଭର ସାନ ଗେଟ୍ ଖୋଲିବାକୁ । ପପି ବନ୍ଧା ନ ହେଲେ କେହି ଗେଟ୍ ଖୋଲି ଭିତରକୁ ପଶିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସାନ ଡାକ ଗେଟ୍ରେ ପଟାଟିରେ “କୁକୁରକୁ ସାବଧାନ”
ଲେଖି ଝୁଲେଇ ଦେଇଛି ।

ସାନ ପପିକୁ ଭାରି ଆଦର କରେ । ସାନର ଖାଇବା
ଥାଳି ପାଖରେ ପପିକୁ ଖାଇବାକୁ ନ ଦେଲେ ସାନ ରାଗେ,
ପପି ବି ଅଭିମାନ କରେ । ରାତିରେ ଏକା ବିଛଣାରେ ଦହେଁ
ଶୁଅନ୍ତି । ବୁଲିଲୁବେଳେ ପପି ସାନ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଏ । ଘରେ
ସଦାବେଳେ ପପି ସାନ ଉପରେ ଚଢ଼ୁଥାଏ ଓ ଖେଳୁଥାଏ ଓ
ବସିଲୁବେଳେ ସାନ ଦେହରେ ଘଷିହୋଇ ବସେ ।

ଦିନେ ସାନର ଅଜା ଆସିଲେ । ଅଜା ସରକାରୀ
ଡାକ୍ତର ଥିଲେ । ଏବେ ଅବସର ନେଲେଣି । ସକାଳୁ ସକାଳୁ
ଅଜା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁବେଳକୁ ସାନ ଉଠି ନଥାଏ । ସାନ
ସହୃଦ ମଶାରୀ ଭିତରେ ପପିକୁ ଦେଖି ଅଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
ଗୁହଁ ରହିଲେ ।

ହାତ ଗୋଡ଼ ଧୋଇ ଗୁ’ ଖାଇ ଅଜା ସାନ ସହୃଦ
ବୁଲି ବାହାରିଲେ । ସାନ ପପିକୁ ଗୋଟିଏ ଚେନ୍ରେ ବାନ୍ଧି
ସାଙ୍ଗରେ ନେଲ ।

ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ଅଜା ପଚାରିଲେ, “ଆରେ ସାନ
ପପି ଆମର କି ଉପକାର କରେ କହିଲୁ ?”

ଅଜାଙ୍କ ପାଟିରୁ କଥା ନ ସରୁଣୁ ସାନ କହିଲା “ଅଜା,
ପପି ପରା ଆମ ଘର ଜଗୁଛି । ଦେଖନ ପପି ଅଛି ବୋଲି
ଗେଟ୍ କମିତି ପଶୁନାହିଁ । ପପି ଅଛି ବୋଲି ବାହାରର ଅତିଥୀ

ଲୋକ ଆମ ଘରକୁ ପଶିଆସିବାକୁ ଡରୁଛନ୍ତି । ଦିନେ ପରା ମୋର ସାଙ୍ଗ ମନ୍ଦ୍ର ଘରକୁ ପଳେଇ ଆସିଲା ଯେ, ପପ ଭୁକି ଭୁକି ତା’ ଉପରକୁ କୁଦିପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ନ ଥିଲେ ପପି ମନ୍ଦ୍ରକୁ କାମୁଡ଼ି ଦେଇଥାନ୍ତା ।”

ସାନୁର କଥା ଶୁଣି ଅଜା କହିଲେ, “ହଁ କୁକୁର ମାଲିକର ବହୁତ ଉପକାର କରେ । ଏପରିକି ତା’ ଜୀବନ ବି ଦେଇଦିଏ ମାଲିକ ପାଇଁ । ହେଲେ କୁକୁରକୁ ନିଜ ବଛଣାରେ ଶୁଆଇବା, ନିଜ ସହ ଝୁଆଇବା ଠିକ୍ କଥା ନୁହେଁ । ତୁ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ପରା ପଢ଼ୁଛୁ । କେତେ ରକମର ରୋଗ ଅଛି ଯାହାକି କୁକୁର ପାଇଁ ମଣିଷଙ୍କ ଦେହକୁ ଆସେ ।

ଅଜାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସାନୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲା--
 ଅଜା କୁହ ତ—ପପି ଲାଗି ମତେ କି କି ରୋଗ ହୋଇପାରେ ?
 ଅଜା ସେଠୁ କହିଲେ—ଆରେ ସାନୁ ତତେ ସବୁ କଥା
 କହିବି । ଯେ—ହେଲେ ତତେ ପ୍ରଥମେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର ନିୟମ
 କହିବି । ଆମେ କୁକୁରକୁ କୋଳରେ ଧରି ଗେଲେ କରୁ,
 ଆଦରରେ ତା ଦେହକୁ ଆମେ ଆମ ଗୋଡ଼ରେ ହାତରେ
 ବେକରେ ଘଷିଥାଉ, ହେଲେ ଆମର ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ କେତେ
 ବଡ଼ ସାଧାରଣକ ରୋଗ ସବୁ କୁକୁର ପାଇଁ ଆମକୁ ହେଇ-
 ପାରେ ତତେ ସବୁ କହୁଛି ।

ପାଗଲା କୁକୁର କାମୁଡ଼ିଲେ ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗ ହୁଏ ।
 ଏହି ରୋଗର ଜୀବାଣୁ ଭଲ କୁକୁର ଦେହରେ ମଧ୍ୟ ଲୁଚିରହି
 ବଢ଼ିଥାନ୍ତି । ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗୀ ପାଣି ଦେଖିଲେ ତରେ ।
 ପାଟିରୁ ଲାଲ ଗଢାଏ । ଅନ୍ୟକୁ କାମୁଡ଼ିଲେ ଅନ୍ୟକୁ ଜଳାତଙ୍କ
 ରୋଗ ହୁଏ । ତାହାର ଲାଲ ଅନ୍ୟଠି ଲାଗିଲେ ଅନ୍ୟକୁ ଏ
 ରୋଗ ଡିଏ । ଏଥିରେ ରୋଗୀ ମରବା ନିଶ୍ଚିତ । ଏ ଜଳାତଙ୍କ
 ରୋଗ ପାଇଁ ଔଷଧ ବାହାରନାହିଁ । ପପିକୁ କ'ଣ ଜଳାତଙ୍କ
 ରୋଗ ନ ହେବା ଲାଗି ପଶୁଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇ
 ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଦେଉଛୁ ?

ତୁ ତ ତୋ ବହରେ ପଡ଼ିଥିବୁ—ଜୀବାଣୁ, ଅଣୁଜୀବ,
 ଭୂତାଣୁ ଇତ୍ୟାଦି । ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗ ଏକ ଭୂତାଣୁରୁ ହୁଏ ।
 ଜଙ୍ଗଲରେ ରହୁଥିବା ପାଗଲା ବଲୁଆ, କୁକୁର, ଶଆଳ
 ହେଟାବାଦ ଆଦିଙ୍କ ଦେହରେ ଏ ଭୂତାଣୁ ଲୁଚି ରହିଥାଏ ।
 ଯଦି କେତେବେଳେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲର ଏହି ପାଗଲା ଜନ୍ତୁମାନେ

ସହର ବା ଗାଁରେ ଥିବା ଗାଈଙ୍କୁ କାମୁଡ଼େ ତେବେ ବୁଲୁ କୁକୁର, ଗାଈ ପାଚକା ପାଇଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗର ଭୂତାଣୁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି । ଏହି ପାଗଳା ହୋଇଥିବା କୁକୁର କି ଗାଈ ଗାଁ ଓ ସହରକୁ ଫେରି ଆସି ଅନ୍ୟ ମଣିଷ, ଗାଈ, କୁକୁର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ରହେ । କେତେବେଳେ ବି ଯଦି ଭଲ ଗାଈଗୋରୁ ଓ ମଣିଷଙ୍କୁ କାମୁଡ଼େ, ତା ଦ୍ଵାରା ଭଲ କୁକୁର, ଗାଈଗୋରୁ ମଣିଷ ପାଗଳା ହୁଅନ୍ତି । ଏପରିକି ଘରେ ରହୁଥିବା ପୋଷା କୁକୁର ବି ବୁଲୁ ପାଗଳା କୁକୁରଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କାମୁଡ଼ା ଖାଇ ପାଗଳ ହୁଏ । ତେଣୁ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ପୋଷିବ ତ ନିଶ୍ଚୟ; ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ବଞ୍ଚଣାରେ ଶୁଆଇବ ନାହିଁ । ଏକା ଆଳରେ ଖୋଇବ ନାହିଁ ଓ ଦେହରେ ଘଷିବ ନାହିଁ ।”

ଅଜାଙ୍କୁ ପାଗଳା ହେବା କଥା ଶୁଣି—ସାନୁ କହିଲା,
 “ଅଜା—ଆମ ପପକୁ କି ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଦେବା ?”

ସାନୁର କଥା ଶୁଣି ଅଜା କହିଲେ, “ହଉ, ମୁଁ ବଜାରରୁ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଆଣିଦେବି—ହେଲେ ପ୍ରଥମରୁ ଯଦି ପ୍ରତିକାର କରିବ, ତେବେ ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗ ଆଦୌ ହେବ ନାହିଁ । ହେଲେ ଖାଲି ତ ଜଳାତଙ୍କ ନୁହେଁ ଆହୁରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ରୋଗ କୁକୁରଠୁ ମଣିଷ ଦେହକୁ ଆସେ । ସେ ସବୁରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଯାଦୁ ।

ଯାହୁ :

ଦେଖନ୍ତୁ, ତୁ ତୋର ଗୋଡ଼, ପିଠି ସଦାବେଳେ
ରଖି ଛୁ । ହେଉ ଦେଖ, କେମିତି ଏଠି ଯାହୁ ହେଉଛି ।

ଟିଙ୍କ :

ହଁ କୁକୁରଠି ହୋଇଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜୀବ ହେଉଛି
ଟିଙ୍କ ଓ କୁକୁର ଉକୁଣୀ । ଯଦି କୁକୁରକୁ ପରିଷ୍କାର-ପରିଚ୍ଛନ୍ନ
କରି ନ ରଖିବ, ତେବେ ତା ଦେହରେ ଟିଙ୍କ ହେବେ । ଏ
ଟିଙ୍କ କୁକୁର, ଗାଈଗୋରୁ, ଛେଳି, ମେଣ୍ଟା ପ୍ରଭୃତି ପଶୁର
ଦେହରେ ହୋଇଥାଏ । ଟିଙ୍କ ଜୀବମାନଙ୍କ ଦେହରୁ ରକ୍ତ
ଶୋଷି ବଞ୍ଚନ୍ତି । ସେମାନେ ରୁମ ମଲକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରନ୍ତି ଓ
ଓ ରକ୍ତ ଟାଣି ଶୋଷି ଟ୍ରମ୍ପ ହୋଇ ଫୁଲିଯାଆନ୍ତି । ଉକୁଣୀ-
ମାନେ ଚାରିଆଡ଼େ ଚଳପ୍ରଚଳ ହୁଅନ୍ତି ରକ୍ତ ଖାଇ ବଞ୍ଚନ୍ତି ।
କୁକୁର ଓ ମଣିଷମାନେ ଯଦି ଏକାଠି ରହନ୍ତି, ଏକାଠି
ଶୋଇବେ, ଦେହରେ ଲାଗିହେବେ ତେବେ କୁକୁରଠି
ଉକୁଣୀ ଓ ଟିଙ୍କ ମଣିଷ ଦେହକୁ ଚାଲିଆସିବ ।

ଟିଙ୍କ, ଉକୁଣୀ କଥା ଶୁଣି ସାନ ଭାରି ଛୁନିଆ ହୋଇ
ଗଲା । ସେ ତା' ଦେହ, ହାତ, ଗୋଡ଼ ଅଣ୍ଟାଳି ପକେଇଲା ।
ପିପି ଆଙ୍ଗୁଳି କାନ ମୁହଁକୁ ବା ଡବାରଖ କରିଗଲା । ପିପିର
ଆଙ୍ଗୁଳି ସନ୍ଧିରୁ ତନିଟା ଛୁଆ ଟିଙ୍କ ବାହାରଲେ । ସାନ ଟିଙ୍କ-
ଗୁଡ଼ିକୁ ଟାଣିଆଣି ପାଦ ନିକଟରେ ଚିପି ବଢ଼ାଣରେ ମାରିଦେଲା ।
ସେଗୁଡ଼ିକଙ୍କ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ବାହାରଲା ।

ଅଜା ପପିର ରୁମ ମୂଳରୁ ଉକୁଣା ଦେଖେଇଦେଲେ ।
 ସାନୁ ପପିର ଦେହ ରୁମ ମୂଳକୁ ଖୋଜି ପକେଇଲା । ଆଉ
 ଟିକି ଟିକି ଉକୁଣୀମାନ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ଭଡ଼ିଆଣି ସାନ ମାରିଲା ।

ପୁଣି ସାନୁ କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା ଅଜା, ଆଉ ଜି କି ରୋଗ
 କୁକୁର ଦେହରୁ ଆମକୁ ଆସିବ କହିଦିଅ ତ ।” ସାନୁର
 ଏତେ ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ଅଜା ଖୁସି ହେଇଯାଇ କହିଲେ “ଶୁଣ
 କୁକୁରଠୁ ଆସୁଥିବା ସବୁଠାରୁ ସହଜ ରୋଗ ହେଉଛି କୃମି ।
 ଯେହେତୁ କୁକୁର ପେଟରେ ନାନା ଜାତିର କୃମି ବସା ବାନ୍ଧି
 ରହୁଥାନ୍ତି । ମଣିଷଙ୍କ ପରି କୁକୁର ତ ଝାଡ଼ା ଯାଇଯାଏ ତା
 ମଳଦ୍ୱାର ମୁହଁ ପାଣିରେ ଧୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ଝାଡ଼ା
 ଯିବା ପରେ ତା’ ମଳଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ମଇଲା ଲାଗି
 ରହେ । ଆଉ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ପାଖରେ
 ଧରି ତାକୁ ଗୋଲକରୁ ବା ଆମ ଦେହରେ ଘଷୁ
 କି କୋଳରେ ବସାଉ, ଆମ ଅଜାଣତରେ ଆମ
 ଦେହରେ, ଲୁଗାରେ କୁକୁର ମଇଲା ଲାଗିଯାଏ । ଆଉ
 କୁକୁରର ପେଟରେ ଥିବା କୃମିର ଅଣ୍ଡା କୁକୁର ଝାଡ଼ାରେ
 ଥିବାରୁ, ଆମ ଦେହକୁ, ଲୁଗାକୁ ଚୁଲି ଆସେ । ଆଉ ଆମ
 ପେଟରେ କୃମି ହୋଇ ଆମକୁ ହୃନ୍ତସନ୍ତ କରେ ।

ସମୟେ ସମୟେ କୁକୁର ଦେହରୁ ନାଲିରକ୍ତ ଝାଡ଼ା
ଜୀବାଣୁ ମଣିଷ ଦେହକୁ ଚାଲିଆସେ । ଆଫ୍ରିକା ଦେଶରେ
ପୋଷା କୁକୁର, ବିଲେଇଙ୍କ ଦେହରୁ କାଲଜର ନାମକ
ରୋଗ ମଣିଷକୁ ଚାଲିଆସେ ।

ପପିଠାରୁ ଏତେ ଗୁଡ଼ିଏ ରୋଗ ତା ଦେହକୁ ଚାଲି
ଆସିପାରେ କାଣିଲପରେ ସାନ ବଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ପଡ଼ିଲା ।
କଣ ତାହାହେଲେ ପପିକୁ ସେ ଘରୁ ତଡ଼ିଦେବ ?

ନାଲିରକ୍ତ ଝାଡ଼ା ତ ତାକୁ ଓ ତା ବୋଉକୁ ମଝିରେ
ମଝିରେ ବାରିମ୍ବାର ହେଉଛି । ବାପା ଔଷଧ ଦୋକାନରୁ
ବଟିକା କିଣି ଆଣିଦେଲେ ସେମାନେ ଖାଇ ଭଲ ହେଉଛନ୍ତି ।
ଆଉ ‘କାଲଜର’ କି ଭୟଙ୍କର ଜ୍ୱରରେ ବାବା, ଯଦି କେବେ
ହେବ ତ ଜୀବନ ଚାଲିଯିବ ।

ସାନ ବଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଗୁମ୍ ହୋଇ କ୍ଷଣେ
ବସିଲା । ଅଜାଙ୍କୁ ମନ କଥା କହିଲା । ଅଜା କହିଲେ, “ସାନ,
ତୁ କାହିଁକି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛୁ ? କଣ କଲେ ପପିଠୁ କିଛି ରୋଗ
ହେବନାହିଁ, ତୁ ଓ ତୋ ବାପା ମା ନିରାପଦରେ ରହିବେ
ସେ ଭୟାମ୍ବ ମୁଁ ତତେ ବଢେଇ ଦେଉଛି । ମୁଁ ପରା
ଡାକ୍ତର । ରୋଗୀଙ୍କୁ ଭଲ କରୁଛି । ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରୁଛି ।
ମୋ ଉପରେ ସେତିକି ଭରସା ରଖ ।”

“ଯଦି ଘରେ କୁକୁର ରଖିବ, ତେବେ ତାକୁ ପରିଷ୍କାର,
ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିବ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଲଇଫ୍‌ବସ୍ତୁ

ସାବୁନ ଲଗାଇ ପରିଷ୍କାର କରି ଗାଧୋଇ ଦେବ । ପ୍ରତିଦିନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଧରି ତା ରୁମକୁ ରଗଡ଼ିକରି କୁଣ୍ଡେଇ ଦେବ, ଯେପରି ମଲ୍ଲରୁମ ସବୁ ଝଡ଼ିଯିବ ଓ ତା ସଙ୍ଗେ ତା ଦେହରେ ଟିଙ୍କ କି ଉକୁଣୀ ଯଦି ହୋଇଥିବ ସେ ବି ଝଡ଼ିପଡ଼ିବ । ପ୍ରତିଦିନ କିଛି ସମୟ ଦେଇ କୁକୁର ରୁମ ମୂଳକୁ ଭଲ କରି ଡନଟି ନେବ, ଯେପରି ଉକୁଣୀ, ଟିଙ୍କ ରହୁବେ ନାହିଁ । ଯଦି ଉକୁଣୀ ହୋଇଥିବ ତେବେ ପଶୁଡ଼ାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେଇ ଔଷଧ ଲଗେଇଦେବ । ଫଳରେ ଔଷଧ ବିଷୟରେ ଉକୁଣୀ, ଟିଙ୍କ ସବୁ ମରି ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବେ ।

ପ୍ରତି ଦୁଇ ଡିନି ମାସରେ ପଶୁଡ଼ାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କରି କୁକୁରକୁ କୃମି ପାଇଁ ଔଷଧ ଦେବ । କୁକୁରକୁ ଗୋଲକୃମି ଓ ଫିତାକୃମି—ଏହି ଦୁଇଟି ନିମନ୍ତେ ଔଷଧ ଦେବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ।

କୁକୁରକୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଥରେ ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗର ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ ନ ଦେଇ ହେଲା କଲେ କୁକୁରକୁ ଜଳାତଙ୍କ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହେ ।

ଘର କୁକୁରକୁ କେବେହେଲେ ରସ୍ତାକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ ବା ବୁଲକୁକୁରଙ୍କ ସହ ମିଶିବାକୁ ଦେବନାହିଁ । ତାକୁ ବାନ୍ଧି କରି ରଖିବ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଖୋଲିଦେଲେ ଓ ଖାଇପାରିବା ପରେ ଖୋଲିଦେଲେ ସେ ବାହାରେ ଝାଡ଼ା,

ପରିସ୍ରା କରି ଆସିବ । କୁକୁର ଝାଡ଼ା ଘେରି ସାରିଲେ ତା ମଳ ଉପରେ ମାଟି ଘୋଡ଼ାଇ ଦେବ ।

ସବୁଠାରୁ ମନେରଖିବା କଥା ଯେ, ଯେତେବେଳେ କୁକୁରକୁ ଛୁଇଁବ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସାବୁନ ବା ଡେଟଲ ଲଗେଇ ହାତ ଧୋଇବ । କୁକୁରକୁ ଅଲଗା ପାତ୍ରରେ ଖାଇବାକୁ ଦେବ । ଏପରି ନିୟମ ମାନି ଚଳିଲେ କୁକୁର ରଖିବା ନିରାପଦ ହେବ ।

ଅଜାଙ୍କଠାରୁ ଏତେ କଥା ପପ ପାଞ୍ଜି ଶୁଣି ସାନୁ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲା । ପପକୁ ନିର୍ଭୟରେ ଘରେ ରଖିପାରିବ କାଣିଲ ପରେ ସେ ହସି ହସି ଖେଳିବାକୁ ଚାଲିଗଲା ।

— — —